

Agro4SDGs

DIGITALNI PRIROČNIK ZA SAMOSTOJNO UČENJE

PODEŽELSKIH PODJETNIC NA AGROEKOLOŠKEM PODROČJU

**Co-funded by
the European Union**

This project has been funded with support from the European Commission. This website reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. Project number: 2022-1-ES01-KA220-ADU-000089303.

PREGLED

Digitalni priročnik za samostojno učenje podeželskih podjetnic na agroekološkem področju "Agro4SDGs" služi kot pomembno izobraževalno orodje za krepitev vloge podeželskih žensk z zagotavljanjem bistvenega znanja in spretnosti na področju agroekologije v okviru ciljev trajnostnega razvoja (SDGs). Priročnik obravnava načela agroekologije in poudarja njen pomen pri preoblikovanju tradicionalnih kmetijskih sistemov v bolj odporne in trajnostne. Poudarja vlogo žensk pri vodenju tega prehoda, spodbujanju njihovih vodstvenih sposobnosti in spodbujanju inovativnih poslovnih modelov, ki so v skladu z ekološkimi načeli. Z digitalnim in interaktivnim učnim gradivom priročnik učencem omogoča, da napredujejo v lastnem tempu ter tako upoštevajo svoje urnike in učne želje.

AVTORJI

Fundación Acción contra el Hambre (Spain), Biotehniški center Naklo (Slovenia), Polish Farm Advisory (Poland), CTRIA (Hungary), Terra Institute (Germany).

AVTORSKE PRAVICE

Avtorske pravice © 2024 Agro4SDGs

Kontaktna oseba za projekt: info@agro4sdgs.eu

www.agro4sdgs.eu

KAZALO

1. ZELENE KOMPETENCE V AGROEKOLOŠKEM SEKTORJU.....	7
Uvod.....	7
Zelene kompetence	9
Inovativna podjetniška orodja.....	15
Osebno vodenje na poti k podjetništvu.....	22
Vprašanja za samoocenjevanje.....	32
2. AGROEKOLOGIJA.....	34
Uvod.....	34
Kaj je Agroekologija?.....	35
Deset elementov agroekologije.....	39
Agroekološka načela (HLPE 2019).....	44
Agroekologija: poti prehoda k trajnostnim prehranskim sistemom.....	47
Agroekološke prakse.....	49
Zaključek.....	54
Vprašanja za samoocenjevanje.....	55
3. EKOLOŠKO KMETOVANJE.....	56
Uvod.....	56
Načela ekološkega kmetovanja	57
Zaključek.....	68
Vprašanja za samoocenjevanje.....	69
4. SOCIALNO PODJETNIŠTVO IN PODJETNIŠTVO, KI TEMELJI NA CILJIH TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	70
Uvod.....	70

Kaj je socialno podjetništvo?	71
Kaj so CTR?	74
Pridobivanje navdiha s pomočjo dobrih praks.....	86
Priporočila	88
Notranji razvojni cilji (IDGs = The Inner Development Goals).....	89
Zaključek.....	92
Vprašanja za samoocenjevanje.....	92
5. SOCIALIZACIJA IN FINANCIRANJE AGROEKOLOŠKIH PROJEKTOV.....	94
Uvod.....	94
Razumevanje socializacije projekta v agroekologiji.....	96
Samoocenjevanje	104
Ustvarjanje strateških zavezništov za agroekološke pobude	109
Aktivnosti.....	115
Zaključek.....	120
Raziskovanje možnosti za financiranje agroekoloških projektov.....	121
Samoocenjevanje	123
Dejavnost 1.....	123
Dejavnost 2.....	124
Dejavnost 3.....	126
Dejavnost 4.....	127
Dejavnost 5.....	130
Dejavnost 6.....	131
Povzetek.....	134
Zaključek.....	135

POVZETEK

“Agro4SDGs Digitalni priročnik za samostojno učenje podeželskih podjetnic na agroekološkem področju” služi kot celovit izobraževalni vir za odrasle učence, ki se osredotoča na vključevanje agroekoloških načel v okvir ciljev trajnostnega razvoja (SDGs). Agroekologija je integrativni pristop h kmetijstvu, ki uporablja ekološke koncepte in načela za optimizacijo interakcij med rastlinami, živalmi, ljudmi in okoljem.

Cilj projekta je opremiti podeželske podjetnice in druge deležnike v kmetijskem sektorju z znanjem, spretnostmi in stališči, potrebnimi za sprejemanje trajnostnih praks. Z obravnavo tem, kot so zelene kompetence, inovativno podjetništvo in osebno vodenje v agroekoloških okvirih, flipbook učencem zagotavlja pot, po kateri lahko učinkovito prispevajo k ekološki trajnosti, prehranski varnosti in razvoju podeželja.

S kombinacijo teoretičnega znanja in praktičnih orodij spodbuja odrasle udeležence izobraževanja, da se vključijo v trajnostne kmetijske prakse, ki so okolju prijazne, ekonomsko vzdržne in socialno pravične, s čimer igrajo ključno vlogo pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

Za uporabo digitalnega flipbooka preprosto kliknite ali tapnite po zaslonu, da prelistate strani, in uporabite interaktivne elemente, kot so povezave ali videoposnetki, za boljšo učno izkušnjo. Za udobno branje lahko po potrebi prilagodite pogled s povečavo ali pomanjšanjem.

KRATICE, OKRAJŠAVE, AKRONIMI

FAO	Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FFS	Kmetijska šola na terenu (Farmer Field School)
FSN	Prehranska varnost in prehrana (Food Security and Nutrition)
HLPE	Svet strokovnjakov za prehransko varnost in prehrano (High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition)
IAASTD	Mednarodna presoja kmetijskega znanja, znanosti in tehnologije za razvoj (International Assessment of Agricultural Knowledge, Science and Technology for Development)
IPBES	Medvladna platforma za znanost in politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services)
IPCC	Medvladni odbor za podnebne spremembe (Intergovernmental Panel on Climate Change)
IPM	Integrirano obvladovanje škodljivih organizmov (Integrated Pest Management)
PELUM	Participativno ekološko upravljanje rabe zemljišč (Participatory Ecological Land Use Management)
SDGs	Cilji trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals)
GenAI	Generativna umetna inteligenca (Generative Artificial Intelligence)
UAA	Kmetijska zemljišča v uporabi (Utilised Agricultural Area)
CAP	Skupna kmetijska politika (Common Agricultural Policy)
CSR	Družbena odgovornost podjetja (Corporate Social Responsibility)
IDGs	Cilji notranjega razvoja (Inner Development Goals)
KPI	Ključni kazalniki uspešnosti (Key Performance Indicators)
AMAP	Društva za ohranjanje malih kmetij (Associations for the Maintenance of Peasant Farming)
CSA	Kmetijstvo, ki ga podpira skupnost (Community Supported Agriculture)
EAFRD	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (European Agricultural Fund for Rural Development)

1. ZELENE KOMPETENCE V AGROEKOLOŠKEM SEKTORJU

Uvod

Ekološki prehod je potreben za ustrezen odziv na podnebne spremembe. To pomeni preoblikovanje vseh proizvodnih sektorjev, vključno s kmetijstvom.

Agroekologija uporablja ekološka načela za oblikovanje in trajnostno upravljanje agroekosistemov, izboljšuje proizvodnjo, spodbuja biotsko raznovrstnost in ohranja naravne vire. Je trajnostna alternativa, ki prispeva k zanesljivi preskrbi s hrano.

Vloga žensk v kmetijstvu in pri razvoju agroekoloških praks je bila vedno temeljnega pomena. V sedanjem kontekstu agroekološki prehod od žensk zahteva, da naredijo korak naprej in prevzamejo vodilno vlogo v kmetijsko-živilski proizvodnji, da bi ta postala bolj trajnostna in da bi postala tudi njihov vir preživetja. V tem procesu uporaba inovativnih orodij v podjetništvu in razvoj vodstvenih sposobnosti žensk olajšujeta njihovo vlogo pri tej potrebni preobrazbi.

V naslednjih poglavjih je v treh enotah podrobno opisan pomen razvoja zelenih kompetenc, predstavljena pa so tudi orodja za oblikovanje inovativnih poslovnih modelov. Na koncu je podrobno analizirano osebno vodenje, ki je ključ do podjetništva.

Učni cilji

ZNANJE

Spoznajte in vključite zelene kompetence, opredelite koncept trajnosti in spoznajte okvir GreenComp. Spoznajte uporabo inovativnih orodij, kot so Canvas, Ecocanvas in pristajalno stran za izdelavo prototipov. Opredelite in spoznajte dejavnike, ki so povezani z vodenjem.

SPRETNOSTI

Oblikujte prototipe inovativnih poslovnih modelov v skladu s trajnostnimi kompetencami in vodenjem v agroekološkem sektorju.

ODNOSI

- Učenci dokažejo ključne kompetence za delovanje v korist trajnosti.
- Učenci jasno in jedrnato pojasnijo svojo poslovno zamisel z uporabo inovativnih orodij.
- Učenci vodijo pobude v agroekološkem sektorju.

Zelene kompetence

GreenComp se odziva na vse večjo potrebo ljudi po izboljšanju in razvoju znanja, spretnosti in odnosa za trajnostno življenje, delo in delovanje..

Kaj so zelene kompetence? Kako se lahko naučite GreenComp?

GreenComp ([Ref. 1](#)) je okvir za trajnostne kompetence. Zagotavlja skupno podlago za učence in smernice za izobraževalce s soglasno opredelitvijo tega, kaj trajnost pomeni kot kompetenca. Zasnovan je kot podpora programom izobraževanja in usposabljanja za vseživljenjsko učenje. Kompetence za trajnost lahko učencem pomagajo, da postanejo sistematični in kritični misleci ter razvijejo svojo sposobnost ukrepanja, hkrati pa zagotavljajo temelj znanja za vse, ki jim ni vseeno za sedanje in prihodnje stanje našega planeta..

GreenComp sestavlja 12 kompetenc (v **krepkem tisku**), razvrščenih v 4 področja (v *poševnem tisku*) v nadaljevanju:

- *Poosebljanje trajnostnih vrednot, vključno s kompetencami.:*
  - **Vrednotenje trajnosti**
  - **Podpiranje pravičnosti**
  - **Spodbujanje narave**
- *Sprejemanje kompleksnosti na področju trajnosti, vključno s kompetencami:*
  - **Sistemsko razmišljanje**
  - **Kritično razmišljanje**
  - **Oblikovanje problemov**
- *Razmišljanje o trajnostni prihodnosti, vključno s kompetencami:*
  - **Pismenost na področju prihodnosti**

- **Prilagodljivost**
- **Raziskovalno razmišljanje**
- *Delovanje za trajnost, vključno s kompetencami:*
  - **Politično posredništvo**
  - **Kolektivno delovanje**
  - **Individualna pobuda**

Cilji

GreenComp lahko podpira sisteme izobraževanja in usposabljanja pri oblikovanju sistematičnih in kritičnih mislecev, ki skrbijo za sedanost in prihodnost našega planeta. Vseh 12 kompetenc iz okvira je uporabnih za vse učence, ne glede na starost in stopnjo izobrazbe, v vseh formalnih, neformalnih in priložnostnih učnih okoljih. Predlagani model lahko dopolni in okrepi obstoječa mednarodna, nacionalna, regionalna in lokalna prizadevanja za razvoj kompetenc na področju trajnosti.

Metodologija

Evropski okvir trajnostnih kompetenc je rezultat procesa soglasja, ki temelji na mešanih metodah raziskovanja. Ta proces je privedel do postopnega in progresivnega izpopolnjevanja GreenComp in nazadnje do konsolidiranega okvira, predstavljenega v tem dokumentu.

Omejitve

Čeprav so ga strokovnjaki s tega področja in predstavniki različnih skupin deležnikov na splošno podprli, okvir še ni bil preizkušen v stvarnem okolju. Uveljavitev GreenComp v praksi, z njegovo uporabo in vrednotenjem v konkretnem kontekstu, bi lahko in mora privedi do njegovih sprememb in izboljšav na podlagi povratnih informacij praktikov in končnih uporabnikov. Zato je treba okvir obravnavati kot živ dokument.

Drug izziv je široko področje uporabe tega okvira, ki je namenjen vsem, od majhnih otrok do odraslih, in tako vpliva na različna izobraževalna okolja. Poleg tega ta okvir zaradi široke in hitro razvijajoče se narave koncepta trajnosti opisuje kompetence, ki

so potrebne na ravni globalnega problema trajnosti. Zato podpodročja v tem okviru niso neposredno obravnavana. Primeri teh kompetenc so med drugim odgovorna proizvodnja in potrošnja, kompetence za krožno gospodarstvo ali kompetence za določene ravni izobraževanja. Na podlagi GreenComp je mogoče zelo dobro predvideti prihodnji razvoj v teh smereh.

Učenje o okoljski trajnosti je bistvenega pomena za doseganje trajnostne miselnosti in spodbujanje volje za ukrepanje za trajnostno prihodnost.

Vendar sta izobraževanje in usposabljanje, vključno s tem okvirom kompetenc, le del sestavljanke. Sistemske spremembe v smeri trajnosti so globalna potreba in skupna odgovornost. Za doseganje globalnih sprememb so potrebne naložbe v raziskave in inovacije, zakoni in predpisi, tehnološke ekoinovacije, preglednost in odgovornost podjetij in globalnih vrednostnih verig. Ravnanje posameznikov je treba podpreti z ukrepi in konteksti, ki so oblikovani v sodelovanju z in za ljudi in planet.

Oprelitev trajnosti

Trajnost pomeni dajanje prednosti potrebam vseh oblik življenja in planeta z zagotavljanjem, da človekova dejavnost ne preseže planetarnih meja.

GreenComp opredeljuje trajnost kot pomembno kompetenco za vse generacije. Trajnostna kompetenca, ki jo opredeljuje GreenComp, je razdeljena na niz podelementov, imenovanih kompetence za trajnost.

GreenComp je za opredelitev trajnostnih kompetenc sprejel naslednjo izjavo:

Trajnostna kompetenca učencem omogoča, da poosebijo trajnostne vrednote in sprejmejo kompleksne sisteme, da bi sprejeli ali zahtevali ukrepe, ki obnavljajo in ohranjajo zdravje ekosistemov in krepijo pravičnost, ter ustvarjajo vizije za trajnostno prihodnost.

Kompetence za trajnostni razvoj

Cilj učenja o okoljski trajnosti je spodbujati trajnostno miselnost od otroštva do odraslosti in razumevanje, da je človek del narave in da je od nje odvisen. Učenci pridobijo znanje, spretnosti in odnos, kar jim pomaga, da postanejo nosilci sprememb ter individualno in kolektivno prispevajo k oblikovanju prihodnosti v okviru omejitev planeta.

Učenje o okoljski trajnosti lahko postane katalizator sprememb med mlajšimi in starejšimi generacijami s pridobivanjem kompetenc na področju trajnosti.

Evropski okvir kompetenc na področju trajnosti

GreenComp sestavljajo 4 področja kompetenc, ki ustrezajo opredelitvi trajnosti, in 12 kompetenc, ki skupaj tvorijo gradnike kompetenc trajnosti za vse ljudi.

Obe dimenziji sta navedeni v spodnji preglednici. Vsako kompetenco spremlja deskriptor, ki najbolje predstavlja njene glavne vidike.

1. <i>POOSEBLJANJE TRAJNOSTNIH VREDNOT</i>	1.1 o Vrednotenje trajnosti	Razmisliti o osebnih vrednotah; ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.
	1.2 Podpiranje pravičnosti	Podpirati enakost in pravičnost za sedanje in prihodnje generacije ter se učiti od prejšnjih generacij za trajnost.
	1.3 Spodbujanje narave	Priznati, da je človek del narave, ter spoštovati potrebe in pravice drugih

		vrst in narave same, da bi obnovili in okrepli zdrave in odporne ekosisteme.
2. SPREJEMANJE KOMPLEKSNOŠTI NA PODROČJU TRAJNOSTI	2.1 Sistemsko razmišljanje	Pristopati k problemu trajnosti z vseh strani; upoštevjoč čas, prostor in kontekst pri razumevanju medsebojnega delovanja elementov, ki delujejo znotraj in med sistemi.
	2.2 Kritično razmišljanje	Ocenjevanje informacij in argumentov, prepoznavanje predpostavk, izzivanje statusa quo in razmišljanje o tem, kako osebno, družbeno in kulturno ozadje vpliva na razmišljanje in zaključke.
	2.3 Oblikovanje problemov	Oblikovati trenutne ali potencialne izzive kot problem trajnosti v smislu težavnosti, vpletenosti ljudi, časa in geografskega obsega, opredeliti ustrezne pristope za predvidevanje in preprečevanje težav ter ublažiti in prilagoditi obstoječe težave z zdravimi in odpornimi ekosistemi.
	3.1 Pismenost na področju prihodnosti	Predvidevanje alternativnih trajnostnih prihodnosti z zamišljanjem in razvijanjem alternativnih scenarijev ter

3. RAZMIŠLJANJE O TRAJNOSTNI PRIHODNOSTI		ugotavljanjem korakov, potrebnih za doseg želenih trajnostnih prihodnosti.
	3.2 Prilagodljivost	Obvladovanje prehodov in izzivov v zapletenih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, v razmerah negotovosti, dvoumnosti in tveganja.
	3.3 Raziskovalno razmišljanje	Sprejeti povezan način razmišljanja z raziskovanjem in povezovanjem različnih disciplin, uporabo ustvarjalnosti in eksperimentiranja z novimi idejami ali metodami narave same, da se obnovijo in regenerirajo zdravi in odporni ekosistemi.
4. DELOVANJE ZA TRAJNOST	4.1 Politično posredništvo	Usmerjanje v politični sistem, ugotavljanje politične odgovornosti in odgovornosti za netrajnostno ravnanje ter zahtevanje učinkovitih politik za trajnostni razvoj.
	4.2 Kolektivno delovanje	Delovati za spremembe v sodelovanju z drugimi.
	4.3 Individualna pobuda	Prepoznati lastne možnosti za trajnost in dejavno prispevati k izboljšanju možnosti za skupnost in planet.

Primer ukrepa, o katerem lahko razmišljate, je vaš ogljični odtis:

Vaja: semafor ogljičnega odtisa

Pogovorimo se o konceptu ogljičnega odtisa, da bi razumeli, da naša dejanja vplivajo na okolje.

V vprašalniku obkrožite svoje odgovore. Ko ga izpolnite, se osebno zavežite, da boste izboljšali barvo odtisa.

	Avto	Javni prevoz	Hoja ali vožnja s kolesom
Katera prevozna sredstva običajno uporabljate za kratke razdalje?	2 ali več	1	0
Koliko avtomobilov ima vaša družina?	2 ali več	1	0
Ali ste v zadnjem letu potovali z letalom?	2 ali več	1	0
Ali ugašate luči v praznih sobah?	Ne	Včasih	Da, vedno
Kje običajno nakupujete?	Nakupovalno središče	Tržnica	Trgovine v bližini
Ali doma reciklirate odpadke?	Nikoli	Včasih	Vsak dan

Inovativna podjetniška orodja

Dandanes na tisoče posameznikov, kot ste vi, po vsem svetu, namenja svoje predstave, čas in denar za razvoj novih poslovnih idej, ki prinašajo spremembe na trgu in v družbi.

Večina podjetnikov verjame, da delajo na zmagovalnem izdelku ali storitvi, vendar je znano, da to ni vedno res. Zelo velik odstotek novih idej propade, ker jim manjka najpomembnejša stvar: **kupci, ki bi bili pripravljeni plačati za to, kar ponujajo.** Le nekaj teh novih projektov bo uspešnih. Še manjše število novih izdelkov in storitev pa bo ustrezalo njihovemu ciljnemu trgu.

O podjetniškem uspehu se včasih piše kot o skoraj čarobnem procesu: veliko strasti do tega, kar počnete, verjemite vase in uspeh je zagotovljen. V resnici pa se za vsakim izdelkom in storitvijo, ki uspe na trgu, skriva zapletena zgodba o ciklih in spremembah.

Zato je zelo pomembno, da se ob začetku poslovnega projekta ne zaljubite v prvo zamisel ali zamisli, ampak da raziščete nove možnosti. Novim projektom vedno koristi močna kritična presoja, s poskusi in napakami pa se ideje izpopolnjujejo in krepijo.

Ključni korak pri oblikovanju inovativnih poslovnih modelov je izdelava prototipov. Ta ukrep omogoča, da se zamisli uresničijo, da se z abstraktne ravni hitro in stroškovno učinkovito premaknejo na fizično, da se ugotovi ustreznost in učinkovitost novih izdelkov in storitev, ki se oblikujejo.

Cilj prototipiranja je pomoč pri potrjevanju idej, preden jih damo na trg. Tako prihranimo čas in sredstva ter se izognemo napakam v zelo pozni fazi razvoja poslovnega modela ali jih vsaj preprečimo.

V nadaljevanju priročnika si boste podrobneje ogledali dve agilni orodji, ki nam bosta omogočili oblikovanje in prototipiranje inovativnih poslovnih modelov.

Oblikovanje poslovnega modela z Ecocanvasom

Poslovni model je način, ki omogoča, da podjetje ustvarja, ohranja in zagotavlja vrednost svojim strankam. Tako ga opredeljuje Alex Osterwalder, ki je leta 2004 ustvaril vizualno orodje Business Model Canvas (Platno Poslovnega Modela), ki je rezultat njegove doktorske disertacije (Ref. 2).

Platno Poslovnega Modela je vizualno orodje, s katerim lahko hitro in enostavno opišete, analizirate in oblikujete različne elemente, ki sestavljajo poslovni model.

Prikazano orodje je izboljšana različica Platna Poslovnega Modela, saj vključuje analizo okoljskega in družbenega vpliva poslovne zamisli ob upoštevanju konceptov krožnega gospodarstva..

Ecocanvas, ki ga je prvotno razvil Nicola Cerantola, Ecologing (Ref. 3) je izboljšana kombinacija Platna Poslovnega Modela A. Osterwalderja (Ref. 4) in vitkega platna (eng. The Lean Canvas) (Ref. 5).

To orodje je agilno in modularno ter ima naslednje funkcije:

- je enostavno za uporabo, vizualno in intuitivno, je samoumevno orodje.
- Modularno: sestavljeno je iz blokov.
- Večperspektivno: prilagaja se različnim vrstam uporabnikov in ima vključujoč pristop.
- Agilen: temelji na metodologiji vitkega zagona in omogoča hitro izdelavo prototipov in preverjanje.
- Iterativen: potrebnih je več iteracij; ne gre za linearni, temveč krožni proces.

Ecocanvas je razdeljen na 15 sklopov, ki omogočajo poglobitev glavnih področij poslovanja, kot so stranke, ponudba vrednosti, potrebna infrastruktura in gospodarska struktura.

Slika 1: Predloga Ecocanvas; avtor: Nicola Cerantola, 2018. Vir: <https://www.ecologing.es/home-eng>.

Kaj boste dosegli z izpolnitvijo tega orodja?

- Razvili širše razumevanje osnovnih elementov predlaganega poslovnega modela.
- Pridobili ozaveščenost, hitro odkrili šibke in močne točke.
- Podporo pri potrjevanju hipoteze.
- Hitro izdelavo različic poslovne zamisli.

Kako uporabljati orodje?

Na koncu tega priročnika boste našli predlogo za izdelavo lastnega Ecocanvasa. Lahko jo natisnete in pišete v posamezne kvadrate, lahko pa jo izpolnite tudi digitalno.

Priporočljivo je, da začnete izpolnjevati vse bloke v predlaganem vrstnem redu, čeprav ni popolnoma obveznega vrstnega reda, saj je za razvijanje ustvarjalnosti včasih bolje, da to počnete na različne načine in tako pridete do presenetljivih odgovorov.

1. Potreba, težava ali izziv:

- Kakšna je potreba, problem ali izziv, ki ste ga ugotovili in ga nameravate rešiti?

2. Segmenti strank:

- Na koga vpliva problem ali kdo ima potrebo?
- Kdo so vaši glavni segmenti strank? Bodite čim bolj natančni. Če jih imate več, uporabite različne barve za vsak segment strank.

3. Ključni viri:

- Katere vire (fizične, človeške, finančne ...) potrebuje vaše podjetje za delovanje?
- Kakšen je vaš odnos do naravnega kapitala (svetovnih zalog naravnih dobrin, ki vključujejo geologijo, tla, zrak, vodo in vsa živa bitja)?

4. Krožna vrednostna veriga:

- Kdo so glavni deležniki, na katere bo ali bi lahko vplival projekt ali posel?

5. Napoved in vpliv na okolje:

- Katera so in kako bodo najpomembnejša okoljska vprašanja vplivala na vaše podjetje v prihodnjih letih? Razmislite o ciljih trajnostnega razvoja (glejte poglavje [4.3 Kaj so cilji trajnostnega razvoja?](#)), globalno segrevanje, pomanjkanje virov itd.

6. Stroški gradnje:

- Kakšni so stroški, ki jih bo imelo vaše podjetje z izvajanjem dejavnosti in uporabo potrebnih virov? Dobro premislite o vseh virih stroškov.

7. Napovedovanje in družbeni učinek:

- Katera so in kako bodo najpomembnejša družbena vprašanja vplivala na vaše podjetje v prihodnjih letih? Razmislite o ciljnih trajnostnega razvoja, tehnologiji, kulturi, družbenih omrežjih itd.

8. Odnosi z deležniki:

- Kakšen je vaš odnos s strankami in deležniki?

9. Komunikacija in prodaja:

- Kako boste pritegnili stranke in vključili deležnike?
- Kako zagotavljate izdelek ali storitev?
- Kako in kje prodajate?

10. Edinstvena krožna vrednost predloga:

- Opišite svoje izdelke in storitve.

11. Edinstvena krožna vrednost predloga:

- Kakšna je vaša edinstvena ponujena vrednost za vsak segment strank?
- Kakšna je edinstvena vrednost (ki je ni mogoče kopirati), ki jo ustvarjate? Opišite ponujeno vrednost.

12. Tokovi prihodkov:

- Kateri so različni tokovi prihodkov za vrednost, ki jo ustvarjate in zagotavljate trgu?

13. Krožni poslovni model in inovacije:

- Katere so ključne značilnosti vašega krožnega poslovnega modela? Uporabite strategije kroženja in opišite rezultat.

14. Vpliv na okolje in napovedi:

- Navedite, kakšne okoljske vplive bo imelo vaše podjetje: pozitivne in negativne.

15. Družbeni vpliv in napoved:

- Navedite, kakšne družbene vplive bo podjetje ustvarilo: pozitivne in negativne.

Priporočena tehnika izdelave prototipov: Pristajalna stran

Po oblikovanju poslovnega modela z orodjem Ecocanvas je priporočljivo nadaljevati eksperimentiranje z drugo tehniko prototipiranja spletnega mesta, ki omogoča posredovanje poslovne ideje našemu potencialnemu občinstvu, na primer z orodji Canva in Mixo.

S *Pristajalno stranjo*, zasnovano domače strain in tehniko prototipiranja je mogoče zajeti prihodnje stranke, kar prihrani čas in vire. Uporaba pristajalne strani kot poskusa omogoča, da "prodamo, preden zgradimo", in je sestavljena tako, da začnemo samo s pristajalno stranjo z opisom izdelka ali storitve, ki jo je treba razviti in povezavo na zahtevo po dodatnih informacijah.

Da bi povečali učinek tega poskusa, lahko z oglaševanjem v družabnih omrežjih in drugih medijih ustvarite promet na tej strani in tako ponudite izdelek ali storitev ter preverite, kakšno je resnično zanimanje zanj.

Če majhen odstotek ljudi, ki obišejo spletno mesto, klikne na predlog za nakup, potem lahko sklepate, da je zanimanje zelo majhno, in tako veste iskati alternativo oz. rešitev. Če se, nasprotno, veliko ljudi, ki obišejo spletno mesto, zanima za nakup izdelka/storitve ali zahteva več informacij, je to dober pokazatelj, da zanimanje obstaja in boste bližje začetku projekta.

Če je vaša storitev osredotočena na lokalno območje, lahko ta koncept uporabite z brošurami in telefonsko številko. Tako boste izvedeli, kakšno je resnično zanimanje za storitev ali izdelek, ki ga oblikujete.

Za oblikovanje pristajalne strani ni treba imeti znanja o računalnikih ali spletnem razvoju, saj obstajajo brezplačne tehnološke rešitve, ki vam omogočajo preprosto oblikovanje prilagojenih pristajalnih strani.

Oblikovanje Canva ([Ref. 6](#)) ima na primer oblikovalca pristajalne strani z vnaprej pripravljenimi maketami, na katere je treba naložiti le grafične vire projekta, jih okrasiti z drugimi grafičnimi elementi, ki so na voljo v orodju in jih objaviti.

Najpomembneje je, da upoštevate te nasvete:

- Pripravite si načrt, kaj želite vključiti in kaj imate v mislih za stran.
- Dodajte vsebino in pozive k aktivnostim, ki so zanimivi in privlačni.
- Razmislite o najpomembnejših oblikovnih elementih, kot so naslov, besedilni sklopi, gumbi za pozive k aktivnostim, slike in pričevanja.

Drugo orodje za oblikovanje Pristajalne strani je Mixo ([Ref. 7](#)). Temelji na generativni umetni inteligenci (GenAI), ki s pomočjo besedilnega povzetka poslovne ideje oblikuje strukturo spletne strani. V nekaj sekundah lahko ustvari prilagodljivo Pristajalno stran z naslovi, opisi, kontaktnim obrazcem in slikami projekta.

Osebnostno vodenje na poti k podjetništvu

Podjetništvo ni lahka pot, včasih je osamljena in vsakdo ima svoj čas in trenutek. Podjetništvo ne zahteva le dobre ideje, financiranja ali potrebnih sredstev. Za premagovanje težav v podjetniškem procesu je najpomembnejše razvijanje osebnih spretnosti.

V nadaljevanju si boste ogledali najpomembnejše kompetence, da postanete lastni vodja, odgovoren za potek podjetniške poti.

Samospoznavanje in samospoštovanje

”Predstava o meni” se v prvih letih življenja izoblikuje skozi oči naše družine. Vendar se ta predstava o sebi morda ne ujema z resničnostjo. Stereotipi na podlagi spola, ki imajo pogosto korenine v vzgoji, pomembno vplivajo na samopodobo že v zgodnjem otroštvu, saj socializacija in izobraževalni procesi močno vplivajo na prepričanja o sebi.

Vaja: Prepoznavanje svojih prednosti in omejitev

MOJI TALENTI

Poiščite svoje prednosti in talente:

- Naredite seznam talentov in spretnosti, ki jih imate.
- Najprej naredite seznam sami.
- Vprašajte 3 bližnje osebe, ki vas poznajo, in z drugo barvo dodajte še lastnosti, ki vam jih pove vaša okolica.
- Primerjajte jih med seboj.

MOJE OMEJITVE

Razmislite o svojih omejitvah.

- Zapišite stvari, ki bi jih radi naredili, vendar jih ne morete.
- Preverite, ali lahko omejitve spremenite: Ali obstaja časovna omejitev? Ali so omejeni viri ali zmogljivosti? Ali je v vaši moči, da jo spremenite?
- Kako bi lahko nadaljevali, če bi prepoznali te omejitve?

Izpostavite svoje šibke točke. Najprej morate vedeti, kaj želite pri sebi izboljšati. Velikokrat zapravimo ogromno energije za to, da bi silili tja, kjer ni vhodnih vrat, ali spreminjali zadeve, ki jih ni mogoče spremeniti.

Nevroplastičnost. Genetsko imamo na voljo sposobnosti, vendar se naše sposobnosti razvijajo glede na vpliv okolja, v katerem se nahajamo.

Vaja: Moč talentov

Na katerih področjih menite, da ste dobro podkovani?

1. Ali lahko kakšen talent še dodatno razvijete? Kako bi to lahko storili?
2. Osredotočimo se na tiste omejitve, na katere lahko vplivate. Kako lahko to storite?
3. Povabljeni ste, da gojite potrpežljivost. Kakšen časovni okvir potrebujete, da dosežete svoj cilj?

Za vztrajnost pri izzivih je pomembno, da podpremo in vključimo svoje prednosti in slabosti, saj ima vsak človek možnosti, ki prihajajo „iz niza“. Včasih pritiskamo nase in si želimo biti nekaj drugega, namesto da bi okrepili to, kar imamo. Naši največji talenti imajo pozitivno in negativno plat. Comparisons are odious. Comparing yourself badly detracts from your energy.

Recept, kako ne postati negativen:

- SESTAVINA 1: Obdajte se z dobrimi zgledi. Poiščite mentorje, reference, vodnike, izkušene strokovnjake. Poslušajte, učite se in postavljajte vprašanja, da bi razvili svoje talente.
- SESTAVINA 2: Osredotočite se na pozitivne stvari. Čestitamo, že to je zelo pomembno! Osredotočite se na pozitivno in poiščite motivacijo, ki jo potrebujete za ustvarjanje najboljših različic sebe.

Vaja: Kdo so vaši vzorniki?

Zapišite 3 vzornike v svojem življenju. Katere lastnosti imajo? Ali bi želeli nekatere njihove lastnosti vključiti vase? Kaj menite, da bi lahko storili, da bi to dosegli?

Pretirano zahtevanje od samega sebe lahko privede do blokade in ohromitve. Za spodbujanje samomotivacije je koristno, da se poskušate osredotočiti na to, kaj želite doseči, in se vsakodnevno posvečate tistemu, kar vam gre dobro od rok.

Ko je treba sprejeti težke odločitve in se soočiti z novimi nalogami, se pokaže naš potencial. Pojavijo se strahovi in z njimi vprašanja o sebi, kot so "ali bom zmogel?", "ali bom to dobro opravil?", "ali sem dober za to?". Ti strahovi so "vklopljeni". Ko se vžgejo, se aktivira kompleksna izkušnja misli, čustev in dejanj. Vsi ti elementi vam povedo, kako upravljate z aktiviranimi strahovi. Da bi obvladali to kompleksno izkušnjo, morate strah prepoznati in ustvariti samopodporne odzive.

Včasih to upravljanje spodnesejo nekoristni vzorci, misli in dejanja, ki vam ne pomagajo pri soočanju in ohranjanju poslanstva, temveč ravno nasprotno.

Vaja: Nadgradite trenerja v sebi!

	SAMOKRITIČNO Samodejni vzorec kritičnega mišljenja:	SAMOZAHTEVNOST Vzorec kritične presoje:
--	---	---

Kaj si rečete? Kaj naredite, ko vas je strah? Ali prepoznate katerega od teh vzorcev razmišljanja in delovanja?	" Nisi sposoben za to." "Ne bo ti uspelo." "Tega ne bi smel storiti na ta način." "Nisi dovolj vreden."	"Nisi naredil prav." "Moral bi reči ali narediti..." "Lahko narediš veliko bolje."
	IZOGIBANJE Vedenjski vzorec za čustveno obvladovanje tesnobe ob izzivu, begu: "Če je tako slabo, je bolje, da tega sploh ne naredimo." "Šel bom ven na nekaj piv". "Grem gledat Netflix".	JEZA Vedenjski vzorec za obvladovanje čustev, jezenje in neprevzemanje odgovornosti: "Če bi mi pomagali, bi mi uspelo." "Ti si kriv, ker mi nisi pomagal." "Vlada je kriva."

Samopomoč in podporne mreže.

Bistveno je, da dosežemo dobro ravnovesje med našo notranjo zmožnostjo nudenja samopomoči in našo zmožnostjo zahtevati, prositi in prejeti podporo od zunaj. Mehanizem samopodpore je sestavljen iz več sestavin. Prepričanja o sebi, prepričanja o svetu, nezavedni odziv na nesreče in strah, samozavedanje in zdrave življenjske navade.

Podpora, skrb in koregulacija.

Mehanizem koregulacije je sestavljen iz več sestavin:

- Sposobnost zdravega odnosa do drugih.
- Sposobnost vzdrževanja smiselnih odnosov skozi čas.
- Sposobnost pokazati ranljivost in prositi za pomoč.
- Sposobnost biti sposoben sprejemati, zbirati naklonjenost in zunanjo podporo.

Samoregulacija in koregulacija

Pomembno je, da se pri obvladovanju situacij zanašamo na lastne vire, vendar se včasih naš kozarec ranljivosti prelije, kar pomeni, da se ne moremo spopasti s tem, kar nam življenje prinese, in potrebujemo pomoč. V teh primerih imamo na voljo dva mehanizma, za katera je pomembno poskrbeti, da sta dobro naoljena: samoregulacijo in koregulacijo.

Samoregulacija se nanaša na sposobnost obvladovanja lastnih čustev in nam pomaga, to pomeni, da lahko sprejmemo čustva živčnosti, strahu, negotovosti, ki se v nas pojavijo, in jih vzdržujemo.

Koregulacija in podpora drugih ljudi sta temeljnega pomena za doseganje naših ciljev. To nam daje avtonomijo. Predstavljajmo si dobro napolnjen mobilni telefon. Podpora drugih ljudi nam ponuja možnost, da "napolnimo baterijo", ko se nam zdi, da ne zmoremo več.

Kateri so sovražniki soupravljanja? "To lahko storim sam" ali "Ne potrebujem pomoči".

Pri tem ste povabljeni, da poglobite svoje samospoznanje in se zavedate, kaj vas pomirja in kaj vam pomaga ohranjati obrambni odziv strahu in nelagodja.

Potrebna sta dva dejavnika, ki sta enako pomembna za ravnovesje:

1. Znanje o tem, kako poskrbeti zase in se podpirati.
2. Znanje, kako poiskati zunanje podporne mreže.

Postavite realistične cilje.

Za doseganje zastavljenih ciljev je pomembno, da si poskušate zastaviti realne cilje. Ugotovite, katere možnosti so realno izvedljive in katere ne, glede na sredstva, ki jih imate na voljo.

Zadrževanje odločitev / zadrževanje strahu.

Včasih sta tesnoba in strah pred tem, ali smo se odločili prav, neznosna. Vendar je nujno, da vztrajamo in se premikamo naprej. Da bi se temu izognili, določite roke za oceno doseženih mejnikov in dejanskih tveganj, s cilji in nalogami, ki jih lahko spremljate z merljivimi kazalniki.

Ceniti dobre odločitve.

Pomembno je ceniti tisto, kar deluje. Pomagalo bo, če boste svoja razmišljanja delili v skupini in drugim omogočili, da vidijo vašo pot in dosežke.

Kritike spremenite v vzgonski veter.

Kritike in sodbe le poudarjajo negotovost in pomanjkanje samozavesti ljudi, ki jih izražajo. Najboljša možnost je, da si poskušate obleči dežni plašč in obrniti celo situacijo ter se zavedati, kako pogumni ste, ko se izpostavljate in sprejemate svoje odločitve.

Praznujte svoje uspehe.

Zelo vas spodbujamo, da proslavite vsak korak naprej. To vam bo pomagalo, da se boste videli takšni, kot ste: oseba, ki dosega svoje cilje! Čestitam!

Sindrom prevaranta

Če svojih dosežkov ne priznavate ali podcenjujete trud, ki ste ga vložili vanje, v prepričanju, da si jih ne zaslužite, in jih pripisujete sreči, je zelo verjetno, da trpite za tem psihološkim pojavom.

Če kot podjetnik trpite zaradi tega sindroma, se boste zaradi tega znašli v začaranem krogu občutka, da si svojih dosežkov ne zaslužite, kar bo škodovalo vaši samozavesti in samozaupanju, ki sta ključni vrednoti za tiste, ki spodbujajo svoje poslovne ideje.

Kako ga premagati? Nekaj smernic:

- Vzemite si nekaj časa za razmislek o svojih občutkih in dejstvih.
- Priznajte, da se počutite slabo, potrdite, da je normalno, da se tako počutite, in nato pozabite na te občutke, če nimajo podlage.
- Te občutke delite z nekom drugim.
- Poskusite izboljšati svoje spretnosti in veščine.

Vodenje

Če na hitro pobrsirate po spletu, boste videli, da obstaja veliko opredelitev vodenja.

Razlog za to je, da ne obstaja ena sama vrsta vodenja. Lahko rečemo, da obstaja skoraj toliko stilov vodenja, kot je ljudi, čeprav bo v tem priročniku prikazanih več tipologij ali kategorizacij z ustreznimi opredelitvami.

Ali obstaja samo en stil vodenja? Če na internetu poiščete "stili vodenja", se spet pojavijo različne kategorizacije in teorije vodenja.

Vsaka od njih je veljavna, čeprav boste, če jih analizirate, zagotovo lahko opazili podobnosti.

***"Veliki vodje najdejo načine, kako se povezati s svojimi ljudmi
in jim pomagajo, da dosežejo svoj polni potencial," Steven J. Stowell.***

- **Avtokratsko vodenje.** Beseda "avtokratski" pomeni, da oseba vlada, ne da bi se podredila kakršnim koli omejitvam drugih. Za ta slog vodenja se pogosto uporablja tudi izraz "avtoritativen".
- **Participativno vodenje.** Pri njem se oseba, ki ima vlogo vodje, na primer Marija, zanaša na mnenja ljudi v svoji ekipi. To ne pomeni, da Marija odloča o tem, kaj ljudje v njeni ekipi menijo ali predlagajo. Odločitev sprejme Maria. Res pa je, da bo pozorno prisluhnila svoji ekipi in zbrala dragocene informacije, ki jih lahko posredujejo, da bo njena odločitev čim bolj utemeljena.
- **Služenjsko vodenje.** To je tista, pri kateri je oseba v vodstveni vlogi predana izvajanju naslednjih ukrepov:
  - pomaga ekipi pri določanju ciljev.
  - pomagati ekipi, da se dogovori o tem, kdo kaj počne in kako to počne.
  - pomoč ekipi pri sprejemanju najboljših odločitev.
  - pomoč ekipi pri rasti in razvoju.
  - spodbujanje sodelovanja v timu.
  - posredovanje v primeru konfliktov v vlogi mediatorja.
  - reševati tiste stvari, ki morda ovirajo delo tima, tako da lahko tim nadaljuje z delom.

- drugi, če imajo to podporno funkcijo.
- **Porazdeljeno vodenje.** Tako se imenuje zato, ker:
  - ali je porazdeljeno med več ljudi, pri čemer vsaka oseba vodi del dela, odvisno od tega, v čem je najboljša, ali od njene razpoložljivosti, energije ali drugih meril.
  - ker to vodstveno vlogo vsakič prevzame druga oseba v skupini.
  - ali oboje.

"Kako lahko pomagam? Max Goodwin ima stavek, ki ga ponavlja v večini poglavij knjige Novi Amsterdam (Netflix/Amazon Prime)."

Zato se odločitve sprejemajo kot ekipa. Ti ljudje so tisti, ki se dogovorijo o tem, kdo kaj in kako bo naredil. Pri tem se prakticira zelo visoka raven preglednosti.

Ni boljših ali slabših stilov vodenja. Kateri koli od zgoraj navedenih stilov vodenja je popolnoma veljaven, če ga izvajate s spoštovanjem do ljudi v ekipi ali podjetju in poskrbite, da se ti dobro počutijo s stilom vodenja, na podlagi katerega boste delali.

Čeprav je res, da vsak od stilov vodenja ustvarja vrsto učinkov na ekipo, vam njihovo poznavanje lahko pomaga pri izbiri najprimernejšega stila.

Ali je vodenje odvisno od spola?

Kot veste, so imele ženske skozi zgodovino le malo dostopa do vodilnih položajev, saj je družbeni sistem, v katerem živimo, to preprečeval.

Znano je tudi, da so ljudje glede na spol različno vzgojeni. Ljudem, ki so socializirani kot moški, je rečeno, da morajo biti asertivni in odločni ter da morajo skrivati svoja čustva. Ljudje, ki so socializirani kot ženske, pa naj bodo skrbni, empatični, dobri poslušalci in naj odkrito kažejo svoja čustva.

To pomeni, da je stil vodenja, ki ga izvajajo moški, bolj povezan z avtokratskim in participativnim vodenjem, ženske pa s hlapčevskim in porazdeljenim vodenjem. In če se eden ali drugi odloči za slog vodenja, ki presega te okvire, sta kritizirana.

NASVET: Ne dovolite, da vas ocenjujejo. Izberite slog vodenja, ki je vam in ljudem, s katerimi boste delali, najbolj prijeten, na ostalo pa pozabite.

*"Kakšna je zapuščina **Amelije Earhart** v letalstvu? Zapuščina Amelije Earhart v letalstvu je v tem, da je bila prva ženska, ki je samostojno preletela Atlantski ocean, premagala ovire med spoloma in spodbudila ženske, da so se odločile za poklicno pot v letalstvu."*

*"Kateri so glavni prispevki **Oprah Winfrey** v medijih? Oprah Winfrey je pomembno prispevala k medijem s svojo vplivno pogovorno oddajo "The Oprah Winfrey Show" in ustanovitvijo lastnega kanala OWN, ki se osredotoča na opolnomočenje in raznolikost."*

Vaja: Kakšen je vaš slog vodenja?

- Razmislek 1: Zdaj, ko poznate štiri našete stile vodenja, s katerim se najbolj strinjate? S katerim se počutite najbolj udobno?
- Razmislek 2: Ali so vas kdaj vprašali, kateri slog vodenja vam je najbolj naraven?
- Razmislek 3: Ali bi želeli preizkusiti katerega od drugih stilov vodenja? Če da, katerega(-e) in zakaj?

Odločanje in vodenje.

Odločitve lahko sprejemamo na več načinov. Najbolj znani so:

- Avtokracija, kjer oseba, ki izvaja vodenje, odloča in ukazuje.
- Demokracija, kjer skupina ljudi odloča z večinskim sistemom glasovanja.
- Soglasje, pri katerem skupina ljudi razpravlja, dokler ne doseže soglasnega dogovora.

To ne pomeni, da se pri stilu vodenja vedno pojavi vzorec odločanja, ki je prikazan v nadaljevanju, vendar običajno obstaja težnja:

	Avtokratsko Vodenje	Participativno Vodenje	Služenjsko vodenje	Porazdeljeno vodenje
Model odločanja	Avtokracija	Avtokracija	Demokracija ali soglasje	Demokracija ali soglasje

Digitalna orodja za odločanje. Tukaj najdete povezave do nekaterih od številnih digitalnih orodij, ki jih lahko uporabite za virtualno sprejemanje skupinskih odločitev: Loomio ([Ref. 8](#)), Murmur ([Ref. 9](#)) ali Consider.it. ([Ref. 10](#))

Vprašanja za samoocenjevanje

1. Evropski okvir trajnostnih kompetenc je rezultat doseganja soglasja na podlagi:
  - a. Skupinske metode
  - b. Individualne metode
  - c. **Mešane metode**
2. Katera področja kompetenc pokriva GreenComp?
  - a. Ozaveščenost o podnebnih spremembah, odgovorna raba naravnih virov in kooperativna družba.
  - b. **Vrednote trajnostnega razvoja, kompleksnost trajnostnega razvoja, trajnostna prihodnost, delovanje za trajnostni razvoj.**
  - c. Delovanje za pravično trgovino, kompleksnost trajnosti, združna družba in ozaveščenost o podnebnih spremembah.
3. Predstavljanje trajnostne prihodnosti, potreba:
  - a. **Prilagodljivost.**
  - b. Politično posredovanje.
  - c. Kolektivno delovanje.
4. GreenComp med drugim vključuje:
  - a. Navijanje za oblikovalce politik, podpiranje individualizma, zabava, ...
  - b. Ustvarjanje plakatov za ozaveščanje o podnebnih spremembah, prilagajanje sistemu, podpiranje pravičnosti, ...
  - c. **Podpiranje pravičnosti, sistemskega razmišljanja, prilagodljivosti, individualne pobude, ...**
5. Kakšne so prednosti prototipiranja?
  - a. Omogoča preverjanje idej, preden jih ponudimo na trgu.
  - b. Omogoča prihranek časa in sredstev.

c. **Obe možnosti sta pravilni.**

6. Kaj je platno poslovnega modela?

- a. To je način, kako podjetje ustvarja, zajema in dostavlja vrednost svojim strankam.
- b. **Je vizualno orodje, ki omogoča oblikovanje različnih elementov, ki sestavljajo poslovni model.**
- c. Je tehnika prototipiranja za oblikovanje spletnih strani.

7. Kaj je potrebno za izdelavo pristajalne strani?

- a. Visoko znanje računalniškega programiranja in spletnega trženja.
- b. **Storitev ali izdelek, ki ga lahko "prodamo, preden ga zgradimo".**
- c. It Najprej je treba razviti veliko zalogo izdelkov, ki jih je treba prodati

8. Kdaj se oblikuje "ideja o meni"?

- a. **Predstavo o sebi si ustvarimo kadar koli.**
- b. Starši nam jo povedo, ko smo polnoletni.
- c. V prvih letih življenja skozi oči naše družine.

9. Kateri vzorec vedenja odraža samozahtevnost?

- a. Nisi pripravljen na to.
- b. **Zmoreš veliko več.**
- c. Če bi mi pomagali, bi mi uspelo.

10. Kakšno vrsto vodenja ima oseba, ki je član ekipe in ji pomaga pri sprejemanju odločitev?

- a. Porazdeljeno vodenje.
- b. **Participativno vodenje.**
- c. Služenjsko vodenje.

2. AGROEKOLOGIJA

Uvod

Agroekologija je hkrati znanost, niz praks in družbeno gibanje. Temelji na procesih od spodaj navzgor in teritorialnih procesih za preoblikovanje prehranskih in kmetijskih sistemov, da bi postali bolj trajnostni in dosegli ničelno lakoto skupaj z drugimi 16 globalnimi cilji trajnostnega razvoja, ki so jih določili Združeni narodi (glej Poglavje [4.3 Kaj so cilji trajnostnega razvoja?](#)). Organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO) je z obravnavo vseh deležnikov v prehranskih in kmetijskih sistemih, ki jih je treba preoblikovati z agroekologijo, oblikovala 10 elementov, ki so med seboj povezani in soodvisni (raznolikost, sinergije, učinkovitost, odpornost ...). Poročilo HLPE 2019 je uvedlo 13 načel, dobro usklajenih z 10 elementov, ki se uporabljajo na lokalni ravni, ustvarjajo raznoliko in lokalno prilagojeno agroekološko prakso s soustvarjanjem znanja z deležniki.

Učni cilji

ZNANJE

Opreделите in opišite agroekologijo, njenih 10 elementov, ki jih je uvedla FAO, in njenih 13 načel, ki jih je uredilo poročilo HLPE za leto 2019. Razlikovati in primerjati sedanje prakse predelave hrane in kmetijstva ter agroekološka načela in prakse.

SPOSOBNOSTI

s prikazom, organiziranjem in uporabo agroekoloških načel predstavite pomen in pomembnost prehodnih poti k agroekološkim praksam in trajnostnim prehranskim sistemom.

ODNOSTI

Sprejmite agroekologijo kot sestavni del svojih moralnih načel in praks.

Kaj je Agroekologija?

Kako živilska industrija vpliva na resnični svet? Kakšni so vplivi kmetijstva na okolje? Ali lahko kmetijstvo zmanjša podnebne spremembe? Ali je povečanje revščine upravičeno?

Žal na 90 odstotkih od 1,5 milijarde hektarjev kmetijskih površin na svetu prevladujejo industrijske monokulture, ki so zelo odvisne od zunanjih vložkov in energije. Svet je v veliki meri odvisen le od 12 vrst žit in 23 vrst zelenjave. Vendar so te monokulture izjemno občutljive na škodljivce, bolezni in podnebne spremembe ter so prispevale k velikim lakotam v zgodovini, na primer na Irskem in v Indiji, kjer je genetsko homogeno kmetijstvo propadlo. (Ref. 6)

Slika 2: Stradajoči Irski napadajo vladno skladišče krompirja; risba iz Illustrated London News, junij 1842. Vir: <https://www.britannica.com/summary/Great-Famine-Irish-history>.

Zakaj potrebujemo nov pristop?

Obstaja soglasje, da globalni prehranski sistem ne dosega potrebnih rezultatov pri več ključnih kazalnikih, vključno s stopnjami lakote in podhranjenosti, dostojnim preživetjem v kmetijstvu in vplivom kmetijstva na okolje (HLPE 2019). Potrebna je temeljita preobrazba na več ravneh, da bi se soočili z medsebojno povezanimi izzivi, kot so povečan pritisk in konkurenca glede obnovljivih virov, vztrajna podhranjenost, revščina na podeželju, večja moč ter koncentracija kmetijske in živilske industrije, vse večje posledice podnebnih sprememb in zaskrbljujoče izgube biotske raznovrstnosti (FAO 2018a; IPBES 2019; IPCC 2019). Čeprav obstajajo trdni dokazi, da je za uresničitev drugega cilja trajnostnega razvoja (SDG2) "odpraviti lakoto in vse oblike podhranjenosti" do leta 2030 potrebna velika preobrazba na področju tega, kakšna hrana se uživa in kako se prideluje, predeluje, prevaža in distribuira, je bilo manj soglasja o tem, kako to spremembo doseči (HLPE 2019). (Ref. 17)

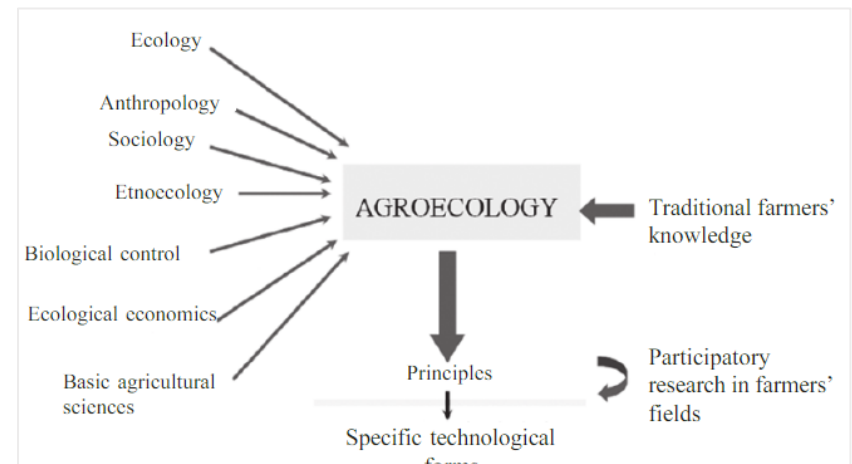
Opredelitev pojma agroekologija

Agroekologija je celovit in integriran pristop, ki hkrati uporablja ekološke in družbene koncepte in načela za oblikovanje in upravljanje trajnostnega kmetijstva in prehranskih sistemov.

Prizadeva si **optimizirati interakcije med rastlinami, živalmi, ljudmi in okoljem**, hkrati pa obravnava potrebo po **socialno pravičnih prehranskih sistemih**, v katerih lahko ljudje izbirajo, kaj jedo ter kako in kje je to pridelano.

Vsi trije koncepti: agroekološko, trajnostno in ekološko kmetovanje so namenjeni izboljšanju in ohranjanju kmetijstva za prihodnje generacije, agroekologija pa zajema širši, bolj celovit pristop, ki se osredotoča na odnos med ekološkimi, socialnimi in gospodarskimi sistemi. Trajnostno kmetijstvo se osredotoča na dolgoročno sposobnost preživetja in okoljsko upravljanje kmetijskih praks, ekološko kmetijstvo pa je usmerjeno zlasti v uporabo naravnih vložkov in procesov za pridelavo hrane v sožitju z naravo..

Agroekologija je hkrati znanost, niz praks in družbeno gibanje, v zadnjih desetletjih pa se je razvila kot koncept, ki se je s poudarkom na poljih in kmetijah razširil na celotno kmetijstvo in prehranske sisteme. Zdaj predstavlja transdisciplinarno

Slika 3: Agroekologija združuje elemente tradicionalnega znanja kmetov z elementi sodobne ekološke, družbene in agronomske znanosti ter ustvarja dialog modrosti, iz katerega izhajajo načela za oblikovanje in upravljanje biološko raznolikih in odpornih kmetij.

Vir:

https://www.researchgate.net/publication/284158848_Agroecology_key_concepts_principles_and_practices#pf13

področje, ki vključuje **ekološke, družbeno-kulturne, tehnološke, ekonomske in politične razsežnosti prehranskih sistemov**, od proizvodnje do potrošnje.

Zato lahko **agroekološki prehodi** podpirajo hkratno doseganje več trajnostnih ciljev - gospodarskih, okoljskih, socialnih, prehranskih, zdravstvenih in kulturnih - na celovit in integriran način na različnih ravneh in v različnem obsegu ter so hkrati prilagojeni različnim okoljskim in kulturnim kontekstom. ([Ref.5](#))

Agroekologija, ki je sestavni del skupne vizije FAO za trajnostno prehrano in kmetijstvo, je ključni del globalnega odziva na to nestabilno ozračje, saj ponuja edinstven pristop k zadovoljevanju znatno povečanih potreb po hrani v prihodnosti, hkrati pa zagotavlja, da nihče ne bo zapostavljen.

Agroekologija ni izum. V znanstveni literaturi jo je mogoče najti že od dvajsetih let prejšnjega stoletja, izrazila pa se je v **praksi družinskih kmetov, množičnih družbenih gibanjih za trajnost in javnih politikah različnih držav po svetu.** V zadnjem času je agroekologija vstopila v razpravo mednarodnih institucij in institucij ZN.

Slika 4: Povezanost rastlin, živali, ljudi in narave. Vir: soilassociation.org/causes-campaigns/a-ten-year-transition-to-agroecology/what-is-agroecology

Slika 5: Povezanost rastlin, živali, ljudi in narave. Vir: soilassociation.org/causes-campaigns/a-ten-year-transition-to-agroecology/what-is-agroecology

Agroekologija temelji na procesih od spodaj navzgor in teritorialnih procesih, ki pomagajo pri iskanju kontekstualnih rešitev za lokalne probleme. Agroekološke inovacije temeljijo na soustvarjanju znanja, ki združuje znanost s tradicionalnim, praktičnim in lokalnim znanjem proizvajalcev. S krepitvijo njihove avtonomije in prilagoditvene zmogljivosti agroekologija daje proizvajalcem in skupnostim moč,

da postanejo ključni nosilci sprememb. Agroekologija si ne prizadeva za spreminjanje praks netrajnostnih kmetijskih sistemov, temveč za preoblikovanje prehranskih in kmetijskih sistemov, pri čemer celostno obravnava temeljne vzroke težav ter zagotavlja celostne in dolgoročne rešitve. To vključuje izrecno osredotočenost na družbene in gospodarske razsežnosti prehranskih sistemov. V agroekologiji je velik poudarek na pravicah žensk, mladih in domorodnih ljudstev. ([Ref. 15](#))

Deset elementov agroekologije

Kakšna je vloga Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO)? Katere kmetijske sisteme poznaš? Kako jih je treba preoblikovati, da bi dosegli cilje trajnostnega razvoja in odpornost na podnebne spremembe?

Oglejte si kratek videoposnetek z naslovom "Agroekologija za trajnostne prehranske sisteme" na naslovu:

<https://www.youtube.com/watch?v=OgJInRNyEDY>

Razvojni proces

Elementi FAO so namenjeni strukturiranju in operativni uporabi pomoči, ki jo FAO zagotavlja državam članicam na področju agroekologije, od prakse do politike. Deset elementov agroekologije pa je rezultat posvetovalnega procesa z več zainteresiranimi stranmi, namenjenega oblikovanju okvira, ki ga je treba optimizirati in prilagoditi lokalnim razmeram. (Ref. 17)

Med letoma 2015 in 2019 je bil razvit v procesu, ki je vključeval tri glavne faze:

- **Zbiranje informacij:** Izvedena je bila analiza temeljne znanstvene literature o agroekologiji, ki vključuje pet načel agroekologije (Altieri 1995) in pet ravni agroekološkega prehoda, obogatena z opredelitvijo elementov iz predstavitev na prvem mednarodnem simpoziju o agroekologiji za prehransko varnost in prehrano (FAO 2015a) ter sedmih regionalnih in mednarodnih srečanjih FAO z več deležniki o agroekologiji, ki so potekala med letoma 2015 in 2017 (za povzetek teh srečanj glej FAO 2018b).
- **Sinteza:** Pod vodstvom strokovnjakov FAO z različnih področij in s prispevki povabljenih zunanjih agroekologov je bila izvedena sinteza, ki je opredelila skupne elemente iz faze zbiranja informacij in jih združila v skupine.
- **Odobritev FAO:** Okvir 10 elementov agroekologije (FAO 2018d) je bil predstavljen na drugem mednarodnem simpoziju FAO o agroekologiji, ki je potekal aprila 2018 (FAO 2018c). Decembra 2019 je po postopku pregleda, revizije in potrditve v upravnih organih FAO 10 elementov agroekologije potrdilo 197 članic Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, da bi usmerjali vizijo FAO o agroekologiji (FAO 2019). ([Ref. 17](#))

Kaj je deset elementov agroekologije?

Agroekologija temelji na procesih od spodaj navzgor in teritorialnih procesih, ki pomagajo najti kontekstualne rešitve za lokalne probleme, **pri čemer so v središču ljudje**. Enotnega načina uporabe agroekoloških pristopov ni - odvisen je od lokalnih okoliščin, omejitev in priložnosti, vendar obstajajo skupna načela, ki so bila oblikovana v okviru **10 elementov agroekologije** (oglejte si videoposnetek: <https://youtu.be/6Reh7c2-ewI>).

Na regionalnih seminarjih FAO o agroekologiji je bilo oblikovanih naslednjih 10 elementov za preoblikovanje prehranskih in kmetijskih sistemov, razširitev trajnostnega kmetijstva v velikem obsegu ter doseganje cilja "nič lakote" in številnih drugih ciljev trajnostnega razvoja:

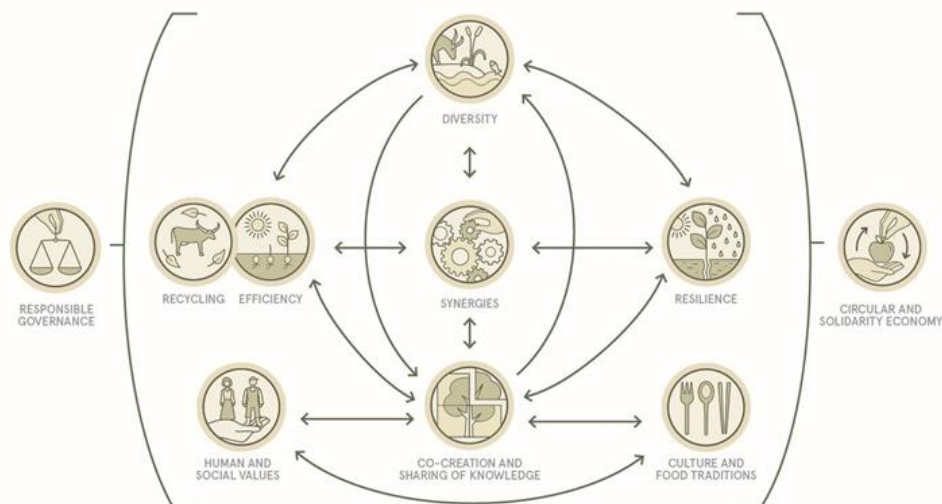
- **Raznolikost, sinergije, učinkovitost, odpornost, recikliranje, soustvarjanje in izmenjava znanja** (opis skupnih značilnosti agroekoloških sistemov, temeljnih praks in inovacijskih pristopov).
- **Človeške in družbene vrednote; kultura in prehranske tradicije** (značilnosti konteksta)
- **Odgovorno upravljanje; krožno in solidarnostno gospodarstvo** (spodbudno okolje)

10 Elementov Agroekologije je medsebojno povezanih in soodvisnih.

	<p>Raznolikost: raznovrstnost je ključnega pomena za agroekološke prehode, ki zagotavljajo zanesljivo preskrbo s hrano in prehrano ter hkrati ohranjajo, varujejo in krepijo naravne vire. Na svetovni ravni trije žitni pridelki zagotavljajo skoraj 50 odstotkov vseh zaužitih kalorij, medtem ko se genska raznolikost poljščin, živine, vodnih živali in dreves še naprej hitro izgublja.</p>		<p>Sinergije: vzpostavljanje sinergij krepí ključne funkcije prehranskih sistemov, podpira proizvodnjo in številne ekosistemske storitve. V Aziji integrirani riževi sistemi združujejo gojenje riža s proizvodnjo drugih proizvodov, kot so ribe, rase in drevesa. S čim večjim izkoriščanjem sinergij integrirani sistemi riža znatno izboljšajo donos, prehransko raznolikost, nadzor plevela, strukturo in rodovitnost tal ter zagotavljajo habitat biotske raznovrstnosti in nadzor škodljivcev.</p>
	<p>Soustvarjanje in izmenjava znanja: kmetijske inovacije se bolje odzivajo na lokalne izzive, če se soustvarjajo s participativnimi procesi. V procesu soustvarjanja agroekologija združuje tradicionalno in avtohtono znanje, praktično znanje proizvajalcev in trgovcev ter globalno znanstveno znanje.</p>		<p>Učinkovitost: inovativne agroekološke prakse proizvedejo več z manj zunanjih virov. Ključni izziv učinkovitosti je na primer ta, da se manj kot 50 odstotkov dušikovih gnojil, ki se po vsem svetu dodajo obdelovalnim površinam, pretvori v pridelane proizvode, preostanek pa se izgubi v okolju in povzroča velike okoljske težave.</p>
	<p>Recikliranje: več recikliranja pomeni kmetijsko proizvodnjo z nižjimi gospodarskimi in okoljskimi stroški. S posnemanjem naravnih ekosistemov agroekološke prakse podpirajo biološke procese, ki spodbujajo recikliranje hranil, biomase in vode v proizvodnih sistemih, s čimer povečujejo učinkovitost rabe virov ter zmanjšujejo količino odpadkov in onesnaženja.</p>		<p>Človeške in družbene vrednote: zaščita in izboljšanje preživetja na podeželju, pravičnost in družbena blaginja so bistveni za trajnostne prehranske in kmetijske sisteme. Agroekologija si prizadeva odpraviti neenakosti med spoloma z ustvarjanjem priložnosti za ženske. Na svetovni ravni ženske predstavljajo skoraj polovico delovne sile v kmetijstvu. Prav tako imajo pomembno vlogo pri prehranski varnosti</p>

			<p>gospodinjstev, raznolikosti prehrane in zdravju ter pri ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti.</p>
	<p>Odpornost: večja odpornost ljudi, skupnosti in ekosistemov je ključnega pomena za trajnostne prehranske in kmetijske sisteme. Po orkanu Mitch v Centralni Ameriki leta 1998 so biološko raznovrstne kmetije, ki so vključevale agrogozdarstvo, obrobno kmetovanje in pokrovne posevke, ohranile 20-40 odstotkov več zgornjega sloja tal, utrpel manjšo erozijo in imele manjše gospodarske izgube kot sosednje kmetije, ki so gojile konvencionalne monokulture.</p>		<p>Kultura in prehranske tradicije: s podpiranjem zdrave, raznolike in kulturno primerne prehrane agroekologija prispeva k prehranski varnosti in prehrani ter hkrati ohranja zdravje ekosistemov. Skoraj 800 milijonov ljudi po svetu je kronično lačnih, 2 milijardi pa jih trpi zaradi pomanjkanja mikrohranil. Medtem se je močno povečalo število primerov debelosti in s prehrano povezanih bolezni; 1,9 milijarde ljudi ima prekomerno telesno težo ali je debelih, nenalezljive bolezni (rak, bolezni srca in ožilja, sladkorna bolezen) pa so najpogostejši povzročitelji smrti na svetu.</p>
	<p>Odgovorno upravljanje: trajnostna hrana in kmetijstvo zahtevata odgovorne in učinkovite mehanizme upravljanja na različnih ravneh - od lokalne do nacionalne in globalne. Uspešni primeri vključujejo programe šolske prehrane in javnih naročil, tržne predpise, ki omogočajo označevanje diferenciranih agroekoloških proizvodov, ter subvencije in spodbude za ekosistemske storitve.</p>		<p>Krožno in solidarnostno gospodarstvo: krožno in solidarnostno gospodarstvo, ki ponovno povezuje proizvajalce in potrošnike, zagotavlja inovativne rešitve za življenje v mejah našega planeta, hkrati pa zagotavlja družbeno podlago za vključujoč in trajnostni razvoj. Krepitev kratkih krogotokov hrane lahko poveča prihodke proizvajalcev hrane, hkrati pa ohrani pošteno ceno za potrošnike. To vključuje nove inovativne trge, ki se pojavljajo poleg bolj tradicionalnih teritorialnih trgov, na katerih večina malih kmetov trži svoje proizvode (Ref. 15).</p>

Interakcija 10 elementov agroekologije

Slika 4: Interakcija desetih elementov agroekologije. Vir: [fao.org/agroecology/overview/overview10elements/en/](https://www.fao.org/agroecology/overview/overview10elements/en/)

Kot **analitično orodje** lahko 10 elementov pomaga državam pri uvajanju agroekologije v prakso. Z opredelitvijo pomembnih lastnosti agroekoloških sistemov in pristopov ter ključnih vidikov pri razvoju okolja, ki omogoča agroekologijo, je **10 elementov vodilo za oblikovalce politik, strokovnjake in zainteresirane strani pri načrtovanju, upravljanju in vrednotenju agroekoloških prehodov.** (Ref. 15)

Agroekološka načela (HLPE 2019)

Zakaj so lokalna in tradicionalna živila pomembna za predelavo hrane? Kateri so nekateri inovativni kmetijski pristopi? Kaj je biotska raznovrstnost in zakaj je pomembna?

Slika 5: Kaj je spol in biotska raznovrstnost? Vir: cbd.int/gender/biodiversity/

Some of these principles refer more specifically to the promotion of ecological processes and services including soil, water, air, and biodiversity aspects. Mnogi trdijo, da tako imenovani **industrijski kmetijski sistemi potrebujejo sistemske spremembe, da bi postali trajnostni in da bi se lahko ukvarjali s prehransko varnostjo in prehrano (FSN)**, ter da zgolj izvajanje nekaterih praks in sprememba nekaterih tehnologij ne zadostujeta, temveč je potrebna uporaba agroekoloških načel in preoblikovanje kmetijskih sistemov (IPES-Food 2016; Nicholls et al. 2016). Nekatera od teh načel se natančneje nanašajo na spodbujanje ekoloških procesov in storitev, vključno z vidiki tal, vode, zraka in biotske raznovrstnosti.

Da bi te številne poglede na načela agroekologije združili, je poročilo HLPE (2019) sintetiziralo široko paleto različnih publikacij, ki izražajo vedno večje število načel, obstoječih izjav o načelih in elementov, ter jih združilo v seznam 13 načel, ki vključujejo normativne in vzročne izjave.

Agroekološka načela so se v zadnjih letih razvila tako, da poleg vidikov, povezanih s kmetijsko prakso na polju, kmetiji in pokrajini, zajemajo tudi družbene in kulturne vidike celotnih prehranskih sistemov. **Ugotovljeno je bilo, da je konsolidiran nabor 13 načel, oblikovanih na podlagi literature o agroekologiji, ki se kaže kot znanost, niz praks in družbeno gibanje (HLPE 2019), dobro usklajen in se dopolnjuje z 10 elementi agroekologije, ki jih je razvila FAO.** Čeprav so načela splošno oblikovana, se uporabljajo na lokalni ravni in s soustvarjanjem znanja z deležniki ustvarjajo raznolike, lokalno prilagojene agroekološke prakse. Načela so pomembna tako za preoblikovanje kmetijskih in prehranskih sistemov za doseganje svetovne prehranske in hranilne varnosti kot za povečanje odpornosti kmetijstva s prilagajanjem na podnebne spremembe. ([Ref. 17](#))

Agroekološka načela:

1. **Recikliranje.** Prednostno uporabljajte lokalne obnovljive vire in čim bolj zaprite krogoke virov hranil in biomase.
2. **Zmanjšanje vnosa.** Zmanjšajte ali odpravite odvisnost od kupljenih vhodnih surovin.
3. **Zdravje tal.** Zagotovite in izboljšajte zdravje in delovanje tal za boljšo rast rastlin, zlasti z upravljanjem organskih snovi in krepitvijo biološke aktivnosti tal.
4. **Zdravje živali.** Zagotavljanje zdravja in dobrega počutja živali.
5. **Biotska raznovrstnost.** Ohranjanje in povečevanje raznolikosti vrst, funkcionalne raznolikosti in genskih virov ter ohranjanje biotske raznovrstnosti v agroekosistemu v času in prostoru na ravni polja, kmetije in krajine.
6. **Sinergija.** Krepitev pozitivne ekološke interakcije, sinergije, integracije in komplementarnosti med elementi agroekosistema (rastline, živali, drevesa, tla, voda).
7. **Gospodarska diverzifikacija.** Raznolikost dohodkov na kmetiji z zagotavljanjem večje finančne neodvisnosti malih kmetov in možnosti za dodajanje vrednosti, hkrati pa jim omogočiti, da se odzovejo na povpraševanje potrošnikov.
8. **Soustvarjanje znanja.** Okrepiti soustvarjanje in horizontalno izmenjavo znanja, vključno z lokalnimi in znanstvenimi inovacijami, zlasti z izmenjavo med kmeti.
9. **Družbene vrednote in načini prehranjevanja.** Oblikovanje prehranskih sistemov, ki temeljijo na kulturi, identiteti, tradiciji, socialni enakosti in enakosti spolov lokalnih skupnosti ter zagotavljajo zdravo, raznoliko, sezonsko in kulturno primerno prehrano.
10. **Pravičnost.** Podpirajte dostojne in trdne načine preživljanja za vse akterje, vključene v prehranske sisteme, zlasti male proizvajalce hrane, ki temeljijo na pravični trgovini, pravičnem zaposlovanju in pravični obravnavi pravic intelektualne lastnine.
11. **Povezanost.** Zagotovite bližino in zaupanje med proizvajalci in potrošniki s spodbujanjem poštenih in kratkih distribucijskih omrežij ter s ponovno vključitvijo prehranskih sistemov v lokalna gospodarstva.
12. **Upravljanje zemljišč in naravnih virov.** Priznavanje in podpiranje potreb in interesov družinskih kmetov, malih kmetov in kmečkih proizvajalcev hrane kot trajnostnih upravljavcev in varuhov naravnih in genskih virov.
13. **Sodelovanje.** Spodbujanje družbene organiziranosti in večje udeležbe proizvajalcev hrane in potrošnikov pri sprejemanju odločitev za podporo decentraliziranega upravljanja in lokalnega prilagodljivega upravljanja kmetijskih in prehranskih sistemov. ([Ref 10](#))

Oglejte si videoposnetke na spletnem naslovu <https://www.agroecology-europe.org/the-13-principles-of-agroecology/>.

Seznam videoposnetkov na tej strani:

- **Zdravje tal.** Intervju z Marcom-Andréjem Selossejem, botanikom in mikologom, profesorjem v Nacionalnem muzeju za naravno zgodovino v Parizu.
- **Zdravje in dobro počutje živali.** Intervju s Caroline Roose, poslanko Evropskega parlamenta in članico preiskovalnega odbora za dobro počutje živali.
- **Biotska raznovrstnost.** Videoposnetek pregleda biotsko raznovrstnost v Evropi in raziskuje možne poti za prehod z Alexandrom Wezelom, direktorjem raziskav pri Isari v Lyonu in podpredsednikom organizacije Agroecology Europe.
- **Gospodarska diverzifikacija.** Intervju z Olivierjem Lefebvrom, ekonomistom in soustanoviteljem podjetja Perma-projects.

Agroekologija: poti prehoda k trajnostnim prehranskim sistemom

Kako lahko sedanje agronomske pristope in prehranske sisteme naredimo bolj družbeno, okoljsko in gospodarsko sprejemljive po vsem svetu? Katere spremembe so potrebne in na kateri ravni?

Poročilo Sveta strokovnjakov za prehransko varnost in prehrano (HLPE), ki zadeva prehransko varnost in prehrano (FSN, julij 2019) opozarja, da so **prehranski sistemi na razpotju**. Potrebna je temeljita preobrazba, da bi uresničili Agendo 2030 in dosegli zanesljivo prehransko varnost in prehrano (FSN) v njenih štirih razsežnostih: razpoložljivost, dostopnost, uporaba in stabilnost ter se soočili z večdimenzionalnimi in kompleksnimi izzivi, vključno z naraščajočim svetovnim prebivalstvom, urbanizacijo in podnebnimi spremembami, ki povzročajo povečan pritisk na naravne vire, kar vpliva na zemljišča, vodo in biotsko raznovrstnost. **Ta preobrazba bo močno vplivala na to, kaj ljudje jedo, ter na način pridelave, predelave, prevoza in prodaje hrane.**

Priporočila

Namen naslednjih priporočil je pomagati odgovornim pri oblikovanju konkretnih ukrepov, ki bodo spodbujali in podpirali inovacije, potrebne na lokalni, teritorialni, nacionalni, regionalni in globalni ravni, da bi sledili ustreznim prehodom v trajnostne prehranske sisteme (SFS), ki krepijo FSN.

- a. **AGROEKOLOŠKI in drugi inovativni pristopi na integriran način za spodbujanje preoblikovanja prehranskih sistemov.**
- b. **podpora prehodom v RAZNOVRSTNE IN ODPORNE PREHRANSKE SISTEME:**

podpirati raznolike in odporne proizvodne sisteme, vključno z mešano živinorejo, ribištvom, poljedelstvom in kmetijsko-gozdarstvom, ki ohranjajo in krepijo biotsko raznovrstnost ter bazo naravnih virov, raziskujejo:

- **preusmeritev subvencij in spodbud**, ki trenutno koristijo netrajnostnim praksam, v podporo prehodu na trajnostno naravnane sisteme kmetovanja;
- **podpiranje uporabe participativnega in vključujočega načrtovanja teritorialnega upravljanja za opredelitev in spodbujanje lokalno trajnostnih praks** ter zaščito skupnih naravnih virov na različnih ravneh (pokrajina in skupnost, nacionalna, regionalna in globalna raven);

- **prilagajanje mednarodnih sporazumov in nacionalnih predpisov o genskih virih** in intelektualni lastnini, da se bolje upošteva dostop kmetov do raznolikih, tradicionalnih in lokalno prilagojenih genskih virov ter izmenjava semen med kmeti;
- **krepitev predpisov o uporabi kemikalij, škodljivih za zdravje ljudi in okolje**, v kmetijstvu in prehranskih sistemih, spodbujanje alternativ njihovi uporabi in nagrajevanje praks, ki proizvajajo brez njih;
- **socialnega kapitala in vključujočih javnih organov na teritorialni pokrajinski ravni** (10-1000 km²), da bi se politični procesi lahko izvajali na ravni, na kateri je mogoče upravljati zagotavljanje ključnih ekosistemskih storitev (zagotavljanje, regulacija, podpora in kultura) in kompromise med njimi.

Spodbujanje zdrave in raznolike prehrane kot načina za podporo prehodu na bolj trajnostne, raznolike in odporne prehranske sisteme z (**izobraževanjem in ozaveščanjem, ustreznim označevanjem in certificiranjem živil, podporo potrošnikom z nizkimi dohodki in uporabo politik javnih naročil**, vključno s programi šolske prehrane).

Podpirati platforme za inovacije v verigi vrednosti hrane, inkubatorje in mehanizme združevanja, v katerih akterji zasebnega sektorja in javni organi vlagajo v trajnostne proizvajalce hrane in proizvodnjo javnih dobrin ter jih nagrajujejo.

- c. **OKREPITI PODPORO RAZISKAVAM** ter preoblikovati pridobivanje in izmenjavo znanja, da se spodbudi skupno učenje.
- d. **OKREPITI SODELOVANJE AGENCIJ IN DELEŽNIKOV**, okrepiti vlogo ranljivih in marginaliziranih skupin ter obravnavati neenakosti moči v prehranskih sistemih.
- e. **Vzpostavitev in uporaba celovitih okvirov za MERJENJE IN SPREMLJANJE USPEŠNOSTI** prehranskih sistemov. ([Ref. 8](#))

Agroekološke prakse

Agroekologija spodbuja kmetijske prakse, ki:

- **Blažijo podnebne spremembe** - zmanjšujejo emisije, reciklirajo vire in dajejo prednost lokalnim dobavnim verigam.
- **Omogočajo sodelovanje s prostoživečimi živalmi** - obvladovanje vpliva kmetovanja na prostoživeče živali in izkoriščanje narave za opravljanje težkega dela, kot sta oprашevanje poljščin in zatiranje škodljivcev.
- **Kmetom in skupnostim omogočajo, da prevzamejo vodilno vlogo**, saj dajejo moč pristopom, ki jih vodijo lokalni prebivalci, in prilagodijo kmetijske tehnike lokalnemu območju ter njegovim posebnim družbenim, okoljskim in gospodarskim razmeram. ([Ref. 14](#))

Najpogostejše agroekološke oblike kmetovanja, ki prispevajo k večji biotski raznovrstnosti, so:

Slika 6: Primer štiriletnega kolobarja (povzeto po Borec, A., 2021 – [Ref. 7](#)).

- **KOLOBARJENJE OZ. ROTACIJA KULTUR:** Vsakoletno premikanje kmetijskih rastlin na gredici ali polju v določenem časovnem zaporedju, kar zmanjšuje izčrpavanje tal in omogoča rastlinam, da optimalno izkoristijo razmere v tleh, ki jih je ustvarila predhodna setev drugih rastlin. Ta ukrep vpliva tudi na širjenje škodljivcev in bolezni, ki se lahko povečajo, če rastline dolgo časa rastejo na istem mestu.

Slika 7: Kombinirana setev na polju (povzeto po Borec, A., 2021- [Ref 7](#)).

- **KOMBINIRANO SAJENJE:** To je način gojenja rastlin, pri katerem se dve ali več vrst posadita hkrati in v neposredni prostorski bližini. Ta tehnika izboljša učinkovitost uporabe hranil in obvladovanje škodljivcev ter tako poveča pridelek in stabilnost pridelka.

Slika 8: Agrogozdarski sistem (povzeto po Borec, A., 2021 – [Ref. 7](#)).

- **AGROGOZDARSTVO:** To je hkratno gojenje drevesnih vrst in večinoma enoletnih rastlin. Drevesne vrste zaradi svojih značilnosti omogočajo izboljšanje mikroklimе ter ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal.

Slika 9: Primer trave inkarnatke kot talnega pokrova za zaščito tal pred erozijo pozimi (povzeto po Borec, A., 2021 – [Ref. 7](#)).

- **POKROVNE RASTLINE IN MULČENJE:** gre za uporabo čistih ali mešanih vrst travnih sestojev, saj lahko zmanjšajo erozijo, zagotavljajo hranila za tla, prispevajo k biološkemu nadzoru škodljivcev, zmanjšujejo nihanja vlage in temperature tal ter pomagajo pri zatiranju plevelov.

Slika 10: "Dehesa", gozdno-pašni sistem v Španiji (povzeto po Borec, A., 2021 – [Ref.7](#)).

- **SISTEM GOZDNE PAŠE:** Visok donos biomase in optimalno recikliranje hranil je mogoče doseči z integracijo rastlinske in živinorejske proizvodnje. Živinoreja, ki združuje krmno grmičevje, zasajeno z visoko gostoto, prepredeno z izboljšanimi, visoko produktivnimi pašniki in lesnimi drevesi, združenimi v sistem, ki ga lahko živina neposredno pase, poveča splošno produktivnost brez potrebe po zunanjih vložkih ([Ref.7](#)).

Razvoj in **uporaba fosilnih virov energije** sta šele v zadnjih 100 letih delu svetovnega prebivalstva omogočila, da je obstoječe prakse, ki so vključevale skrbno interakcijo z naravo, **nadomestil z uporabo strojev in sodobnih kemikalij**. V zadnjih 60 letih je to privedlo do globalne preobrazbe in izkoriščanja naravnih habitatov ter regionalnih kmetijskih in prehranskih sistemov, kakršnih še ni bilo. Posledice te preobrazbe so danes postale osrednji problem človeštva. **Morda se milijonom kmetov v državah v razvoju zdi absurdno, da se agroekologija - prilagajanje kmetijstva naravnim razmeram in ciklom ter lokalnim potrebam - obravnava kot nova znanost, družbeno gibanje ali celo kot "romantična niša"**. Vsakdanji kruh teh kmetov je odvisen od tega, ali optimalno uporabljajo lokalno razpoložljive vire, da lahko preživijo. Učinkovitost in trajnost svojih pridelovalnih sistemov merijo glede na užitni pridelek na svojih zemljiščih ter sposobnost spopadanja z naravnimi nesrečami in izpadom pridelka. Od osemdesetih let prejšnjega stoletja je agroekologija kot znanstvena disciplina, praktična spretnost in ekonomski koncept za uspeh dobivala vse večjo podporo po vsem svetu. IAASTD agroekologiji pripisuje ključno vlogo pri oblikovanju prihodnosti trajnostnega kmetijstva in dokazuje, da je zdaj prišla v središče znanstvenih in političnih razprav ([Ref. 1](#)).

PELUM Kanya, 12 najboljših agroekoloških praks

Zdravje tal

<p><i>Kmetijski odpadni gnoj</i></p> <p>V nasprotju s sintetičnimi gnojili, ki so draga in dolgoročno škodljiva za tla, lahko iz surovin, ki so na voljo na kmetiji, sami pripravite kompostni gnoj. Hlevski gnoj lahko pripravite s kompostiranjem odpadkov iz plevla, obrezanega rastlinskega materiala, drevesnega listja, odrezkov cvetja in kuhinjskih odpadkov, kot so zelenjavni olupki in jajčne lupine.</p>	<p><i>Kompost Vermi</i></p> <p>Pri tem se gojijo rdeči črvi, ki razgrajujejo gnoj s hranjenjem z zelenimi snovmi. Poleg kakovostnega gnoja dobite tudi vermikompostni čaj, ki ga lahko uporabite za foliarno ali talno gnojenje.</p>	<p><i>Gnoj Bokashi</i></p> <p>Je narejen iz riževih ali kavnih lupin kot glavnih sestavin. Druge sestavine so kamnolomski prah, oglje, otrobi, pekovski kvas in voda. Če riževih lupin nimate na voljo, sesekljajte sirek ali koruzna stebela na majhne koščke ali celo pokošeno travo. Vendar so riževe lupine boljše surovina, ker se hitreje in bolje razgradijo. (Ref. 16).</p>
--	--	---

Preberite več na: <https://www.pelumkenya.net/wp-content/uploads/2021/11/12-Best-Agroecological-Practices.pdf>.

Vozlišče znanja o agroekologiji. Agroekologija v akciji: Profili

Izkušnje z “bio območji oz. eko območij” (eng. Bio-district) v **Italiji**

“Bio območje” je geografsko območje, kjer kmetje, državljani, turistični ponudniki, združenja in javni organi sklenejo sporazum o upravljanju lokalnih virov, ki temelji na ekoloških načelih in praksah ter si prizadeva za uresničitev gospodarskega in družbeno-kulturnega potenciala območja. Delujejo v skladu z načeli in metodami ekološke pridelave in agroekologije. Vsako “bio območje” zaznamujejo način življenja, prehrana, človeški odnosi in narava. Posledica tega je, da so kmetijski pridelki dragocenejši in bolj značilno zaznamovani, zato so bolj cenjeni na trgu. (Stran 6, [Ref. 3](#))

Več o agroekoloških praksah preberite na:

[https://www.fao.org/agroecology/knowledge/practices/en/?page=1&ipp=5&tx_dynalist_pi1\[par\]=YToxOntzOjE6IkwiO3M6MToiMCI7fQ==](https://www.fao.org/agroecology/knowledge/practices/en/?page=1&ipp=5&tx_dynalist_pi1[par]=YToxOntzOjE6IkwiO3M6MToiMCI7fQ==)

Kmečka šola na terenu

Kmečka šola na terenu (FFS) je pristop, ki temelji na **učenju, osredotočenem na ljudi**. S **sodelovalnimi metodami** se ustvarja ugodno okolje za učenje: udeleženci lahko izmenjujejo znanje in izkušnje v varnem okolju. Praktične vaje na terenu z neposrednim opazovanjem, razpravami in odločanjem spodbujajo učenje skozi prakso. Teren je prostor, kjer se lokalno znanje in zunanja znanstvena spoznanja preverjajo, potrjujejo in povezujejo v okviru lokalnih ekosistemov in družbeno-ekonomskih opozorilnih okoliščin. ([Ref. 13](#))

Preberite več o FFS: <https://www.fao.org/farmer-field-schools/home/en/>

Oglejte si videoposnetek o FFS: <https://www.youtube.com/watch?v=IzZ-1-uofyA&t=45s>.

Preberite zgodbe o uspehu - zgodbe s terena na: <https://www.fao.org/farmer-field-schools/ffs-overview/success-stories/en/>.

Chedlia je neverjetno nasmejana in močna gospa z globokim pogledom in na obrazu zapisanimi življenjskimi izkušnjami. S svojo družino, hčerkama, sestro in babico, živi v Cherahilu v governoratu Monastir, nekaj manj kot 300 km od glavnega mesta Tunis. Njihova kmetija leži na samem, brez tesnejših stikov s sosedi. Njihov dohodek prihaja izključno iz kmetijstva, pridelave in delno iz predelave. Trenutno gojijo predvsem paradižnike, čili paprike, jajčevce, krompir, listnato zelenjavo, korenje in nekaj druge zelenjave za domačo porabo. Imajo tudi nekaj oljk. Največjo spremembo je pomenil jajčevac, ki na njihovem območju sploh ni bil značilen, zato se je Chedlia odločila tvegati in ga začeti gojiti. Zdaj ima štiri rastlinjake in občasno zaposli še dve ali tri ženske. Chedlia na svoji kmetiji aktivno uporablja IPM. Uporablja alternativne metode za nadzor škodljivcev in je zadovoljna, da je prepolovila potrebo po pesticidih in tako zmanjšala s tem povezane stroške. (Success Stories, [Ref. 13](#)).

Slika 11: Chedlia iz Tunisa Vir: <https://www.fao.org/farmer-field-schools/ffs-overview/success-stories/en/>

Obisk agroekološke kmetije

Slika 12: Kmetija Etienne Allard, Ferme de Warelles, Vir: <https://www.lecho.be/entreprises/matieres-premieres/ces-agriculteurs-qui-luttent-contre-l-appauvrissement-des-sols/10292551.html>

Na kmetiji Etienne Allarda, Ferme de Warelles, ki obsega 120 ha obdelovalnih površin s 14 različnimi poljščinami, vključno s pšenico, oljno repico, krompirjem, sladkorno peso, gorčico in stročnicami, kot je bob, je Etienne pojasnil, da je bilo treba na njegovi poti k obnovitvi življenja v tleh in zmanjšanju uporabe sintetičnih sredstev uvesti daljši kolobar. Etienne je dejal: "Prepovedi neonicotinoidov se ne bojim, saj jih zaradi medvrstnega gojenja sladkorne pese s bobom ne uporabljam že šest let. Bob privablja listne uši in posledično njihove naravne sovražnike. Ko so uši pripravljene preiti na sladkorno peso in bi lahko prenesle virus pesne rumenice, jih njihovi naravni sovražniki zatrejo." ([Ref. 3](#))

Preberite več: <https://www.agroecology-europe.org/wp-content/uploads/2023/05/AEEU-Event-Report-Agroecological-Farm-Visit-21.03.2023.pdf>.

Agroekologija v Evropi

Slika 13: Luukova Kmetija: žarišče kulture in biotske raznovrstnosti, Maartensdijk, Nizozemska.

Leta 2007 je Luuk Schouten ustanovil zelenjavno kmetijo Eyckenstein, saj je "želel narediti nekaj pristnega". Na 0,7 hektarja površin Luuk prideluje veliko različnih vrst zelenjave, med drugim korenje, fižol, bučke, buče, solato in pastinak. Zelenjavo lahko kupite na kmetiji ali se naročite na zabojček za zelenjavo. Luuk pravi: "Zame je pomembno, da je trajnostno pridelana hrana cenovno dostopna. To lahko uresničim z neposredno prodajo." (Ref. 11)

Preberite več: <https://www.agroecology-europe.org/stories-from-the-field/>.

Zaključek

Kmetijstvo in predelava hrane ostajata dve najpomembnejši dejavnosti v današnjem svetu. Njun pomen se kaže v njuni prepletenosti s številnimi drugimi panogami in vedami. Agroekologija ima velik potencial, saj se svet vse bolj osredotoča na kakovost pridelave hrane, okolje in vodo ter si vse bolj prizadeva za spodbujanje in ozaveščanje o zdravih oblikah pridelave, predelave in uporabe.

Elementi in načela agroekologije s povezovanjem tradicionalnih praks, lokalnih združenj, sodobnih tehnologij in znanja pomagajo doseči cilje trajnostnega razvoja in ničelno lakoto. Nove agroekološke prakse morajo biti okoljsko, gospodarsko in

družbeno sprejemljive. Za spodbujanje prehodnih poti k trajnostnim prehranskim sistemom bi jih morali spodbujati vsi udeleženci in vzpostaviti izobraževalne sisteme, ki temeljijo na načelih Kmečke šole na terenu.

Vprašanja za samoocenjevanje

1. Kakšen pristop uporablja agroekologija? Opišite ga.
2. Na katerih procesih temelji agroekologija??
3. Kdo je oblikoval 10 elementov agroekologije? Pojasnite, zakaj.
4. Opišite podobo in analizirajte deset elementov agroekologije.
5. Uporabite 10 elementov agroekologije in načrtajte korake, ki so potrebni za prenos lokalne pridelave, predelave in trženja hrane v agroekologijo.
6. Zakaj je HLPE uvedel "13 agroekoloških načel"?
7. Sestavite namišljeno industrijsko kmetijo in jo preoblikujte z uporabo trinajstih načel agroekologije.

3. EKOLOŠKO KMETOVANJE

Uvod

V tem poglavju je zajeto bistvo ekološkega kmetovanja kot temelja trajnostnega kmetijstva, s poudarkom na večplastne koristi in pomembno vlogo pri razvoju vzdržljivega živilskega sistema. Z vključevanjem ekoloških načel in z izogibanjem vlaganja sintetičnih, ekološko kmetovanje ne izboljšuje le zdravja tal in biotske raznovrsnosti, temveč daje prednost tudi okoljskemu upravljanju ter dobrobiti potrošnikov in proizvajalcev. V nasprotju s konvencionalnimi metodami spodbuja globoko zakoreninjeno harmonijo z naravo, ponuja hranljive in etično pridobljene proizvode ter podpira družbeno-gospodarski razvoj podeželja. Znotraj tega mišljenja je poudarjen bistven vpliv ekoloških praks pri spodbujanju trajnosti, odpornosti in dolgoročne sposobnosti preživetja v kmetijstvu, kar je prepričljiv razlog za prevzem in rast ekoloških praks v kmetijskem sektorju.

Učni Cilji

ZNANJE

Učencem omogoča celovito razumevanje, kako ekološka načela vključiti v kmetijske sisteme za spodbujanje trajnosti, odpornosti in dolgoročne sposobnosti preživetja v kmetijskih praksah.

SPRETNOSTI

Pridobite znanje in praktične spretnosti pri izvajanju agroekoloških metod kmetovanja, kot so polikultura, agrozdarstvo, pokrivni posevki, integrirano zatiranje škodljivcev in tehnike ohranjanja tal.

ODNOSI

Agroekologijo vključite v svoja moralna načela in prakse.

Načela ekološkega kmetovanja

Katera so temeljna načela ekološkega kmetovanja in kako se razlikujejo od konvencionalnih načinov kmetovanja? Kateri standardi in predpisi urejajo prakse ekološkega kmetovanja? Katere so prednosti in slabosti ekološkega kmetovanja?

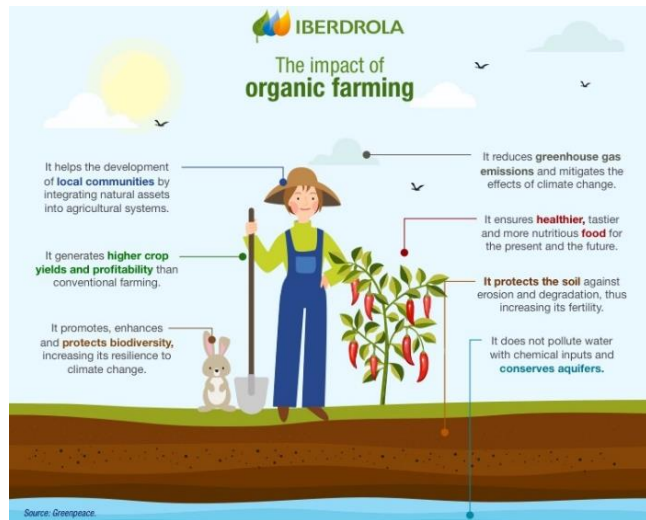
Ekološko kmetovanje je celosten pristop h kmetijstvu, ki poudarja uporabo naravnih sistemov in procesov za pridelavo hrane in vlaken. Gre za uveljavljeno prakso, ki je v skladu z načeli trajnosti, biotske raznovrstnosti in okoljskega upravljanja. V nasprotju s konvencionalnimi načini kmetovanja, ki so v veliki meri odvisni od sintetičnih gnojil, pesticidov in gensko spremenjenih organizmov, daje ekološko kmetovanje prednost ohranjanju zdravja tal, spodbuja ekološko ravnovesje ter varuje dobrobit potrošnikov in kmetov. S tem poglavjem obravnavamo ključna načela, prednosti in izzive ekološkega kmetovanja ter poudarimo njegovo ključno vlogo pri spodbujanju bolj trajnostnega in celostnega odnosa z naravo. ([Ref. 9](#))

Opredelitev ekološkega kmetijstva

Ekološko in trajnostno kmetovanje sta sicer povezana, vendar se bistveno razlikujeta. Ekološko kmetovanje strogo upošteva uporabo naravnih surovin in se izogiba sintetičnim pesticidom in gnojilom, za ohranjanje zdravja okolja in spodbujanje ekološkega ravnovesja. Trajnostno kmetovanje pa se osredotoča na širši cilj ohranjanja kmetijske produktivnosti za nedoločen čas in vključuje različne prakse, vključno z ekološkimi, za zagotavljanje bodočih virov.

Pomen ekološkega kmetovanja daleč presega zgolj pridelavo poljščin in rejo živine. V svojem bistvu ekološko kmetovanje pomeni temeljito spremembo v našem pristopu k pridelavi hrane – takšno, ki zajema temeljno medsebojno povezanost med ljudmi, okoljem in širšim ekosistemom. Ekološko kmetijstvo priznava, da sta zdravje in blaginja našega planeta in njegovih prebivalcev tesno povezana ter da imajo naša dejanja kot kmetov in potrošnikov pomemben vpliv na svet okoli nas. ([Ref. 5](#))

Ekološko kmetovanje ima ključno vlogo pri spodbujanju okoljske trajnosti. Ekološki kmetje dajejo prednost zdravju tal in s tem skrbijo za temelj kmetijstva. Uporabljajo prakse, kot so kompostiranje, kolobarjenje in uporaba naravnih gnojil, da s tem izboljšajo rodovitnost in strukturo tal ter jim omogočijo učinkovitejše zadrževanje vlage in hranilnih snovi ([Ref. 3](#)). Ta pristop

Slika 14: Vpliv ekološkega kmetovanja. Vir: <https://www.iberdrola.com/sustainability/organic-farming>

pomaga ublažiti erozijo tal, izboljšati infiltracijo vode in zmanjšati nevarnost odtekanja hranil, s čimer se zavaruje zdravje naših vodnih poti in zmanjša onesnaževanje. Ekološko kmetovanje vključuje tudi biotsko raznovrstnost, saj ustvarja habitate, ki omogočajo življenje številnim rastlinskim in živalskim vrstam. Z izogibanjem sintetičnim pesticidom in gensko spremenjenim organizmom ekološki kmetje spodbujajo prisotnost koristnih žuželk, ptic in mikroorganizmov v tleh ter s tem krepijo bolj odporen in uravnotežen ekosistem. (Ref. 3)

Ekološko kmetovanje je pomembno tudi za zdravje in dobro počutje potrošnikov. Pridelke ekološko pridelujejo brez uporabe sintetičnih gnojil, pesticidov ali gensko spremenjenih semen. To pomeni, da ekološki pridelki ne vsebujejo potencialno škodljivih ostankov, kar potrošnikom zagotavlja bolj zdravo in hranljivo hrano. Ekološko kmetovanje poudarja tudi uporabo trajnostnih in humanih praks v živinoreji. Ekološko živino redijo v pogojih, ki na prvo mesto postavijo dobrobit živali in ji zagotavljajo dostop do pašnikov in naravne prehrane brez dodanih rastnih hormonov ali rutinske uporabe antibiotikov. Ekološko meso, mlečni izdelki in jajca potrošnikom zagotavljajo večjo stopnjo zaupanja v kakovost in etične standarde izdelkov, ki jih uživajo. (Ref. 2)

Poleg okoljskih in zdravstvenih vidikov je ekološko kmetovanje pomembno tudi na socialno-ekonomskem področju. S podpiranjem malih kmetov ekološko kmetijstvo spodbuja razvoj podeželja ter pomaga ohranjati tradicionalno znanje o kmetovanju in kulturno dediščino. Spodbuja vzpostavitev lokalnih prehranskih sistemov, zmanjšuje odvisnost od oddaljenih dobavnih verig in krepi odpornost skupnosti. Ekološko kmetijstvo spodbuja tudi poštene trgovinske prakse in zagotavlja gospodarske priložnosti za kmete, kar prispeva k vitalnosti podeželskih gospodarstev. (Ref. 3)

Bistvo in pomen ekološkega kmetijstva sta predvsem sposobnost ponuditi trajnostno in harmonično alternativo konvencionalnemu kmetijstvu. Predstavlja celosten in etičen pristop k pridelavi hrane, ki upošteva občutljivo ravnovesje narave, daje prednost zdravju ljudi ter spodbuja dolgoročno blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij. Ekološko kmetovanje

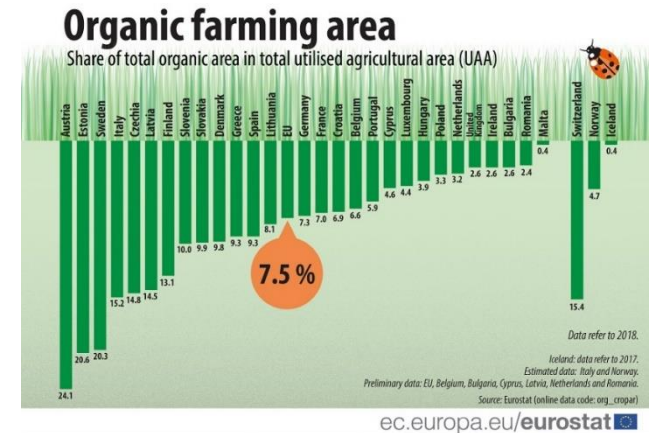
predstavlja oprijemljiv in transformativen korak k bolj regenerativnemu in odpornemu prehranskemu sistemu - takšnemu, ki je v harmoniji z naravo in podpira medsebojno povezanost vsega življenja na Zemlji. ([Ref. 10](#))

Statistični podatki EU

Ekološko kmetovanje bo s pridelavo visokokakovostne hrane z majhnim vplivom na okolje imelo odločilno vlogo pri razvoju trajnostnega prehranskega sistema v EU. Evropska komisija je leta 2021 sprejela akcijski načrt za podporo cilju, da se do leta 2030 vsaj 25 % kmetijskih zemljišč v EU preusmeri v ekološko kmetovanje in znatno poveča obseg ekološkega ribogojstva, ki sta določena v strategiji "od kmetije do vilice" in strategiji za biotsko raznovrstnost. V tej zvezi so bile države članice pozvane, naj določijo nacionalne ciljne vrednosti za ekološko kmetovanje (v % skupnih kmetijskih površin leta 2030) in naj bodo glede ekološke pridelave na splošno prizadevne v svojih strateških načrtih SKP in nacionalnih akcijskih načrtih za ekološko pridelavo. ([Ref. 6](#))

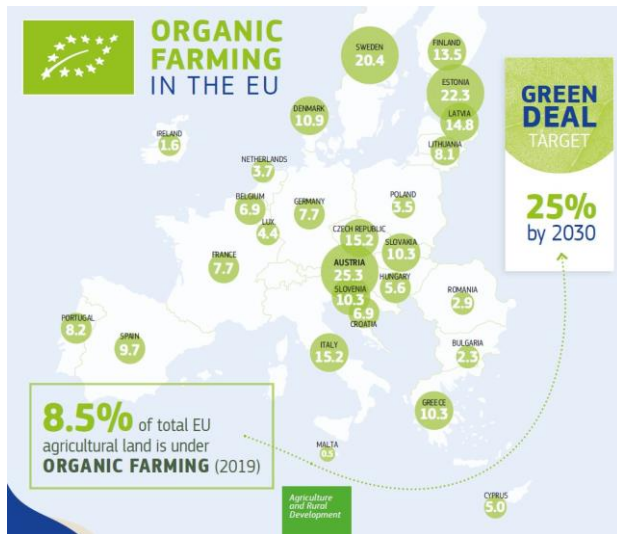
Skupna ekološka površina v Evropski uniji (EU) je leta 2018 znašala 13,4 milijona hektarov, kar predstavlja 7,5 % vseh kmetijskih površin v uporabi. To pomeni 34-odstotno povečanje med letoma 2012 in 2018. ([Ref. 7](#))

Površina, namenjena ekološki kmetijski pridelavi v EU, se še naprej povečuje. Leta 2020 bo obsegala 14,7 milijona hektarjev, kar je 56-odstotno povečanje z 9,5 milijona hektarjev leta 2012. Leta 2020 je skupna ekološka površina v EU predstavljala 9,1 % celotne kmetijske površine v uporabi (KZU). Skupna ekološka površina je vsota "površine v preusmeritvi" in "certificirane površine". Preden površino lahko certificiramo kot "ekološka", moramo opraviti postopek preusmeritve, ki lahko traja 2-3 leta, odvisno od pridelka. ([Ref. 8](#))

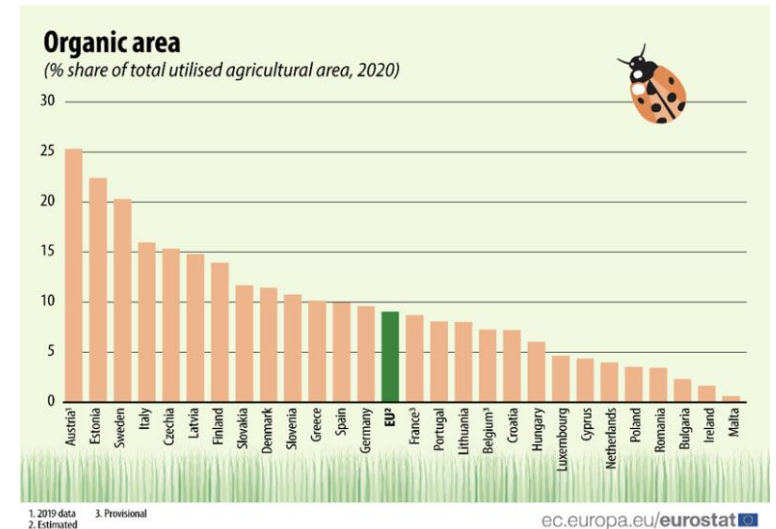
Slika 15: Površina ekološkega kmetovanja v EU. Vir: ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/product/-/asset_publisher/VWJkHuaYvLIN/content/DDN-20200129-2/pop_up

Ekološko kmetovanje se je močno uveljavilo v Evropi in po svetu, saj potrošniki in kmetje priznavajo njegove okoljske, zdravstvene in družbeno-gospodarske koristi. Razpoložljivi podatki o ekološkem kmetovanju na svetovnem in evropskem trgu kažejo, da je evropski ekološki sektor v mednarodnem okviru dobro razvit. Relativno visok delež kmetijskih zemljišč, nenehna rast površine in števila izvajalcev ter hitro rastoči trg kažejo na izjemno dinamiko, ki jo imata evropski ekološki trg in sektor. (Ref. 3)

Slika 2: Ekološko kmetovanje v EU. Vir: facebook.com/EUAgri/photos/a.151827158207562/3979137838809789/?type=3

kmetovanje v Evropski uniji. Z njim si bo Komisija prizadevala doseči evropski cilj, da bo do leta 2030 25 % kmetijskih zemljišč vključenih v ekološko kmetovanje. (Ref. 3)

Slika 1: Ekološka površina v EU. Vir: ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220222-1

V preteklih letih je v številnih državah trg ekoloških proizvodov rasel hitreje kot proizvodnja, domača ponudba pa še vedno ne more zadovoljiti povpraševanja. Zato številne ekološke organizacije ali tržni akterji pozivajo, naj se več kmetov preusmeri v ekološko pridelavo - učinki teh prizadevanj so zdaj vidni, saj pridelava raste enako hitro kot trg. Zdaj je za predelavo večjih količin surovih proizvodov potrebnih več obratov za predelavo, skladiščenje in distribucijo. (Ref. 6)

Trajnostni prehranski sistem je v središču evropskega zelenega dogovora. Evropska komisija je v okviru strategije "od kmetije do vilice" zelenega posla določila cilj "do leta 2030 ekološko obdelati vsaj 25 % kmetijskih zemljišč v EU in znatno povečati ekološko ribogojstvo". (Ref. 3) Komisija je pripravila celovit akcijski načrt za ekološko

Prednosti in slabosti

Ekološko kmetovanje ni nova oblika kmetovanja, saj se je izvajalo že pred uvedbo mineralnih gnojil, nekaj let nazaj. Gre zgolj za obliko kmetovanja, pri kateri za zagotavljanje hranil pridelkom uporabljajo biološki materiali skupaj s koristnimi mikrobi. Na ta način se izboljša trajnost. Poleg tega zagotavlja, da tla ostanejo živa in zdrava, saj se uporabljajo organski odpadki. ([Ref. 11](#))

Ekološko kmetijstvo v primerjavi s konvencionalnim uporablja manj pesticidov, zmanjšuje erozijo tal, zmanjšuje izpiranje nitratov v podtalnico in površinske vode ter reciklira živalske odpadke nazaj na kmetijo. Te prednosti so uravnotežene z višjimi stroški hrane za potrošnike in na splošno nižjimi pridelki. Izkazalo se je, da so ekološki pridelki na splošno približno 25 % nižji od konvencionalno pridelanih, čeprav se lahko glede na vrsto pridelka precej razlikujejo. Izziv za ekološko kmetijstvo v prihodnosti bo ohraniti njegove okoljske koristi, povečati donose in znižati cene, hkrati pa se soočiti z izzivi podnebnih sprememb in naraščajočega svetovnega prebivalstva. ([Ref. 1](#))

Organic farming offers numerous benefits that extend beyond individual farms to encompass environmental, health, and socio-economic aspects. ([Ref. 3](#)) Some of the key advantages include:

Okoljska trajnost	Prakse ekološkega kmetovanja spodbujajo ohranjanje tal, biotske raznovrstnosti in zmanjšujejo onesnaževanje vode. Ekološki kmetje ne uporabljajo sintetičnih sredstev in s tem preprečujejo onesnaževanje tal, vodnih poti in ozračja ter prispevajo k ohranjanju naravnih virov in ekosistemov.
Izboljšana kakovost prehrane	Ugotovili so, da ekološki pridelki vsebujejo več esencialnih hranil, kot so vitamini, minerali in antioksidanti. Poleg tega v njih ni ostankov pesticidov, zato so za potrošnike bolj zdrava izbira.
Izboljšano počutje živali	Ekološka živinoreja daje prednost počutju živali, saj jim zagotavlja gibanje na pašnikih, prostor in naravno prehrano. Ta pristop zagotavlja bolj zdrave in srečne živali, ki ne uporabljajo rutinskih antibiotikov ali rastnih hormonov.
Trajnostni razvoj podeželja	Ekološko kmetovanje lahko oživi podeželske skupnosti z zagotavljanjem gospodarskih priložnosti, ohranjanjem tradicionalnega kmetijskega znanja in spodbujanjem lokalnih prehranskih sistemov. Podpira male kmete, spodbuja poštene trgovinske prakse in krepi lokalna gospodarstva.

Ekološko kmetovanje ima številne prednosti, vendar tudi ni brez izzivov. Nekatero ključne ovire vključujejo višje stroške ekoloških proizvodov, omejen dostop do ekoloških trgov in potrebo po tehničnem znanju o metodah ekološkega kmetovanja. Za reševanje teh izzivov in spodbujanje rasti ekološkega kmetijstva lahko vlade, organizacije in potrošniki sprejmejo več ukrepov:

Podpora pri prehodu

- Vlade lahko zagotovijo finančne olajšave, tehnično podporo in izobraževalne programe za pomoč kmetom pri prehodu s konvencionalnih na ekološke kmetijske prakse.

Razvoj trga

- Širjenje dostopa do ekoloških trgov, vzpostavljanje pravične trgovinske politike in spodbujanje ozaveščenosti potrošnikov lahko ustvarijo ugodnejše okolje za ekološke kmete.

Sodelovanje in izmenjava znanja

- Spodbujanje sodelovanja med kmeti, raziskovalci in zakonodajalci lahko olajša izmenjavo znanja, najboljših praks in izkušenj na področju ekološkega kmetovanja.

Raziskave in razvoj

- Nadaljnje raziskave tehnologij ekološkega kmetovanja, rastlinskih sort in strategij varstva pred škodljivci lahko povečajo učinkovitost in uspešnost ekoloških sistemov.

Ekološko kmetovanje ima številne prednosti, vendar se sooča tudi z nekaterimi slabostmi in izzivi. Za celovito razumevanje kmetijskega sistema je pomembno, da se zavedamo teh slabosti. Med najpogostejšimi so:

- **Nižji donosi**

Ekološko kmetovanje ima v primerjavi s konvencionalnimi načini kmetovanja običajno nižje pridelke. To je mogoče pripisati omejeni uporabi sintetičnih gnojil in pesticidov, ki lahko povzročijo slabši nadzor nad škodljivci in plevelom ter manjšo razpoložljivost hranil za pridelke. Zato se lahko ekološki kmetje soočajo z izzivi pri zadovoljevanju naraščajočega svetovnega povpraševanja po hrani.

- **Višji proizvodni stroški**

Ekološko kmetovanje pogosto zahteva bolj delovno intenzivne prakse, kot so ročno zatiranje plevela ter uporaba organskih gnojil in strategij za zatiranje škodljivcev. Te prakse lahko ekološkim kmetom v primerjavi s konvencionalnimi kmeti povečajo stroške pridelave. Višji stroški lahko vplivajo na cenovno sprejemljivost in dostopnost ekoloških proizvodov za potrošnike.

- **Omejeno upravljanje hranil**

Ekološko kmetovanje temelji na naravnih virih hranil, kot sta kompost in gnoj, ki prispevata k rodovitnosti tal. Čeprav ti vložki dolgoročno koristijo zdravju tal, so lahko glede sestave hranil in stopnje sproščanja manj natančni v primerjavi s sintetičnimi gnojili. To lahko povzroči izzive pri učinkovitosti razpoložljivosti in ravnovesja hranil, kar lahko vpliva na rast in kakovost pridelka.

- **Občutljivost na pritisk škodljivcev in bolezni**

Ekološko kmetovanje daje prednost uporabi naravnih metod zatiranja škodljivcev, kot so koristne žuželke in kolobarjenje. Vendar pa te metode ne zagotavljajo vedno enake ravni nadzora škodljivcev in bolezni kot sintetični pesticidi. Ekološki pridelki so lahko bolj izpostavljeni pritiskom škodljivcev in bolezni, kar lahko povzroči manjši pridelek in kakovost, če se ne izvajajo učinkovite ekološke strategije za zatiranje škodljivcev.

- **Certificiranje in regulativne obremenitve**

Ekološko kmetovanje zahteva skladnost s posebnimi standardi in postopki certificiranja, ki zagotavljajo neoporečnost ekoloških proizvodov. Ti predpisi lahko vključujejo dokumentacijo, inšpekcijske preglede in dodatne stroške za kmete, ki želijo pridobiti ekološki certifikat. Upoštevanje teh standardov je lahko izziv, zlasti za male kmete ali tiste, ki prehajajo s konvencionalnega na ekološko kmetovanje.

- **Omejen dostop do ekoloških trgov**

Ekološki kmetje se lahko soočajo z izzivi pri dostopu do ekoloških trgov in zagotavljanju poštenih cen za svoje proizvode. Povpraševanje po ekoloških proizvodih narašča, vendar je lahko v nekaterih regijah ali tržnih nišah še vedno omejeno. Pomanjkanje infrastrukture, distribucijskih kanalov in ozaveščenosti potrošnikov lahko ekološkemu kmetu predstavlja oviro pri učinkovitem trženju in prodaji njihovih proizvodov.

Pomembno je poudariti, da imajo ekološko kmetijstvo te pomanjkljivosti, vendar se z raziskavami, inovacijami in izmenjavo znanja v sektorju ekološkega kmetijstva rešujejo številni od teh izzivov. Prizadevajo si za izboljšanje sort poljščin, strategij zatiranja škodljivcev, tehnik upravljanja hranil in dostopa do trga za ekološke kmete. Ker se sektor ekološkega kmetijstva še naprej razvija, lahko premaga te slabosti in prispeva k bolj trajnostnemu in odpornemu prehranskemu sistemu. ([Ref. 2](#))

Načela ekološkega kmetovanja

Ekološko kmetovanje usmerja niz načel, ki so temelj njegove filozofije in prakse. Ta načela vključujejo:

- **Zdravje tal:** Ekološki kmetje dajejo prednost ohranjanju in povečevanju rodovitnosti tal z uporabo naravnih metod, kot so kompostiranje, kolobarjenje in prekrivni posevki. Ekološko kmetovanje s skrbjo za vsebnost organske snovi v tleh in mikrobno raznolikost spodbuja dolgoročno zdravje in trajnost tal.
- **Biotska raznovrstnost:** Ekološko kmetovanje spodbuja biotsko raznovrstnost, saj ustvarja življenjski prostor, v katerem živijo različne rastlinske in živalske vrste. Takšen pristop zmanjšuje odvisnost od sintetičnih vložkov ter spodbuja bolj odporen in samoregulativen ekosistem.

- **Ekološko ravnovesje:** Ekološki kmetje si prizadevajo ohranjati ekološko ravnovesje s čim manjšo uporabo sintetičnih pesticidov in gnojil, ki lahko motijo naravne ekosisteme. Namesto tega se pri nadzoru škodljivcev in boleznih zanašajo na metode, kot so integrirano zatiranje škodljivcev (IPM), diverzifikacija pridelkov ter naravni plenilci.
- **Prepoved sintetičnih vnosov:** Eden od temeljnih načel ekološkega kmetovanja je prepoved uporabe sintetičnih kemikalij, gensko spremenjenih organizmov (GSO) in tehnik obsevanja. Ekološki kmetje uporabljajo naravne alternative, kot so organska gnojila, kompost in biološke metode za nadzor škodljivcev, da negujejo pridelke in se spopadajo s škodljivci.

Primeri dobrih praks

Čeprav je Evropska unija (EU) uvedla več pobud za spodbujanje ekološkega kmetovanja, pa širša skupna kmetijska politika (SKP) morda ne podpira v celoti ali pa na splošno neučinkovito ne spodbuja ekološke in trajnostne prakse. To neskladje lahko oslabi učinek pobud, namenjenih posebej ekološkemu kmetijstvu, ter potencialno omeji rast sektorja in prehod na bolj trajnostne kmetijske prakse. Poleg tega lahko zapletenost in upravno breme subvencij SKP nesorazmerno vplivata na manjše ekološke kmete, kar ovira njihovo zmožnost enakopravnega tekmovanja s konvencionalnim kmetijstvom. Upoštevanje teh izzivov je ključnega pomena za izboljšanje politik EU, da se zagotovi učinkovitejša podpora prehodu na ekološke in trajnostne kmetijske prakse ter uskladitev s širšimi okoljskimi in socialnimi cilji. ([Ref. 3](#)) Nekatere ključne evropske pobude za ekološko kmetovanje so:

- **Skupna kmetijska politia (SKP):**

Slika 3: Logotip skupne kmetijske politike

SKP vključuje posebne ukrepe in programe financiranja za podporo ekološkemu kmetovanju. V okviru politike razvoja podeželja SKP lahko kmetje dostopajo do finančne podpore za preusmeritev v ekološko kmetovanje, ohranjanje ekoloških praks in sodelovanje v kmetijsko-okoljskih shemah, ki spodbujajo trajnostne prakse. SKP zagotavlja tudi sredstva za raziskave in inovacije v ekološkem kmetijstvu.

- **Uredba o ekološkem kmetovanju:**

Uredba o ekološkem kmetovanju določa standarde in zahteve za prakse ekološkega kmetovanja in certificiranje ekoloških proizvodov v EU. Določa pravila o ekološki pridelavi, označevanju, nadzornih sistemih in uvozu ekoloških proizvodov. Uredba zagotavlja dosleden in pregleden pristop k ekološkemu kmetovanju v vseh državah članicah.

Slika 4: Logotip Uredbe o ekološkem kmetovanju.

- **Evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti (EIP-AGRI):**

Slika 5: Logotip Evropskega partnerstva za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti.

EIP-AGRI spodbuja izmenjavo znanja in inovacije v kmetijstvu, vključno z ekološkim kmetovanjem. Združuje kmete, raziskovalce in druge zainteresirane strani, da bi obravnavali posebne izzive in razvijali inovativne rešitve v ekološkem kmetijstvu. EIP-AGRI omogoča izmenjavo najboljših praks, ugotovitev raziskav in uspešnih študij primerov, za podporo nenehnemu izboljševanju praks ekološkega kmetovanja.

- **Obzorje 2020:**

EU program Obzorje 2020 zagotavlja sredstva za raziskave in inovacije v različnih sektorjih, vključno z ekološkim kmetijstvom. Podpira projekte, namenjene razvoju tehnik ekološkega kmetovanja, izboljšanju sort poljščin, razvoju trajnostnih strategij za obvladovanje škodljivcev in izboljšanju upravljanja rodovitnosti tal. Program Obzorje 2020 spodbuja sodelovanje med raziskovalci, kmeti in zainteresiranimi v industriji, v spodbudo inovacije v ekološkem kmetijstvu.

- **Ekološki akcijski načrt:**

ORGANIC ACTION PLAN

Slika 7: Logotip Ekološkega akcijskega načrta..

EU Akcijski načrt za ekološko pridelavo določa strateške cilje in ukrepe za spodbujanje ekološke pridelave in porabe. Osredotoča se na povečanje deleža kmetijskih zemljišč, na katerih se izvaja ekološko kmetovanje, izboljšanje dostopa do trga za ekološke proizvode in povečanje zaupanja potrošnikov v označene ekološke proizvode. Načrt vključuje ukrepe za krepitev raziskav in inovacij, podporo usposabljanju kmetov, lažji dostop do financiranja in spodbujanje uporabe ekoloških proizvodov pri javnih naročilih.

- **Promocijske kampanije:**

Slika 8: EU kampanija za ekološko pridelavo.

EU izvaja promocijske kampanje za ozaveščanje in spodbujanje povpraševanja po ekoloških proizvodih. Cilj teh kampanj je obveščati potrošnike o prednostih ekološkega kmetovanja, povečati prepoznavnost ekoloških logotipov in podpreti rast ekološkega trga. Poudarjajo okoljske, zdravstvene in družbene prednosti ekoloških proizvodov ter spodbujajo potrošnike k izbiri ekoloških možnosti.

Te pobude EU dokazujejo zavezanost podpori ekološkemu kmetovanju in njegovim načelom trajnosti, biotske raznovrstnosti in zaupanja potrošnikov. Zagotavljajo finančno podporo, regulativne okvire, financiranje raziskav in platforme za izmenjavo znanja, ki omogočajo rast in razvoj ekološkega kmetijstva v Evropi. ([Ref. 5](#))

Zaključek

Ekološko kmetijstvo spodbuja okoljsko trajnost z ohranjanjem zdravja tal, kakovosti vode in biotske raznovrstnosti. Pri njegovih metodah se izogibamo sintetičnim kemikalijam, kar zmanjšuje izpostavljenost kmetov, potrošnikov in okolja kemikalijam. Ekološki pridelki pogosto vsebujejo več hranilnih snovi in so pridelani s poudarkom na dobrem počutju živali. Poleg tega podpira podeželske skupnosti, spodbuja neposredne povezave med kmeti in potrošniki ter lahko blaži podnebne spremembe. ([Ref. 10](#))

Ekološko kmetovanje je tudi ključna pot k trajnostnemu kmetijstvu, ki spodbuja harmonijo med človekovimi dejavnostmi in naravnim svetom. Njegova načela in prakse dajejo prednost zdravju tal, biotski raznovrstnosti in ekološkemu ravnovesju, kar prinaša številne koristi za okolje, zdravje ljudi in podeželske skupnosti. Čeprav obstajajo izzivi, lahko usklajena prizadevanja različnih zainteresiranih strani tlakujejo pot za uveljavljanje in rast ekološkega kmetijstva, kar na koncu prispeva k bolj trajnostnemu in odpornemu prehranskemu sistemu za prihodnje generacije. ([Ref. 10](#))

Vprašanja za samoocenjevanje

1. Opredelite agroekologijo in pojasnite njena temeljna načela.
2. Kako se agroekologija razlikuje od konvencionalnega kmetijstva glede na pristop k kmetovanju in upravljanju virov?
3. Katere so glavne koristi agroekologije za okolje?
4. Kako agroekologija rešuje vprašanja prehranske varnosti in odpornosti na podnebne spremembe?
5. Razpravljajte o morebitnih izzivih ali ovirah pri izvajanju agroekoloških praks v velikem obsegu.
6. Ali ste sodelovali v kakšnih agroekoloških dejavnostih ali projektih? Če da, kakšne so bile vaše izkušnje in opažanja?

4. SOCIALNO PODJETNIŠTVO IN PODJETNIŠTVO, KI TEMELJI NA CILJIH TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Uvod

Socialno podjetništvo in podjetništvo, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja, je dinamičen pristop k poslovanju, ki se osredotoča na reševanje družbenih in okoljskih izzivov. Socialno podjetništvo v svojem bistvu uporablja podjetniška načela za razvoj, financiranje in reševanje družbenih, kulturnih ali okoljskih vprašanj. V nasprotju s tradicionalnimi poslovnimi modeli, ki se osredotočajo izključno na maksimiranje dobička, je cilj socialnega podjetništva ustvarjanje pozitivnih sprememb in učinkov.

Ključni okvir, ki usmerja družbene in okoljske pobude, je sklop ciljev trajnostnega razvoja, ki so jih določili Združeni narodi. Cilji trajnostnega razvoja, ki jih sestavlja 17 globalnih ciljev, obravnavajo vrsto medsebojno povezanih vprašanj, vključno z neenakostjo, podnebnimi spremembami, degradacijo okolja in pravičnostjo. Ti cilji so univerzalen poziv k ukrepanju za odpravo revščine, zaščito planeta in zagotovitev blaginje za vse do leta 2030.

Učni Cilji

ZNANJE

Razširitev znanja o ciljih trajnostnega razvoja, njihovih posameznih ciljih in kazalnikih ter o socialnem podjetništvu in podjetništvu, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja.

VEŠČINE

Pridobitev in izboljšanje spretnosti pri razvoju podjetniških idej in poslovnih konceptov.

STALIŠČA

Razvijati pozitivno in zavestno miselnost ter namesto tveganj videti priložnosti.

Kaj je socialno podjetništvo?

Socialno podjetništvo se nanaša na uporabo podjetniških načel za ustvarjanje družbene ali okoljske vrednosti, ne pa izključno za ustvarjanje finančnega dobička. Socialno podjetništvo lahko spodbuja družbene inovacije in preobrazbo z opredelitvijo in reševanjem družbenih problemov na inovativne načine. (Ref. 5, str. 20)

Naslednji vidiki kažejo, kako socialno podjetništvo prispeva k družbenim inovacijam in preoblikovanju v podjetniškem okolju.

Opredelitev družbenih problemov

Socialno podjetništvo spodbuja družbene inovacije in preobrazbo predvsem s prepoznavanjem in opredeljevanjem prevladujočih družbenih problemov. Socialni podjetniki, ki jih motivira zavezanost k reševanju neizpoljenih družbenih ali okoljskih izzivov, pogosto prepoznajo vrzeli, ki jih sedanje institucije ali organizacije ne obravnavajo.

Inovativne rešitve družbenih problemov

Socialni podjetniki pogosto oblikujejo iznajdljive rešitve za reševanje družbenih problemov, s čimer prispevajo k prizadevanjem za družbene inovacije in preobrazbo. Te rešitve se kažejo v različnih oblikah in vključujejo uvajanje novih izdelkov in storitev ter vzpostavitev inovativnih organizacijskih modelov.

Sodelovanje z deležniki

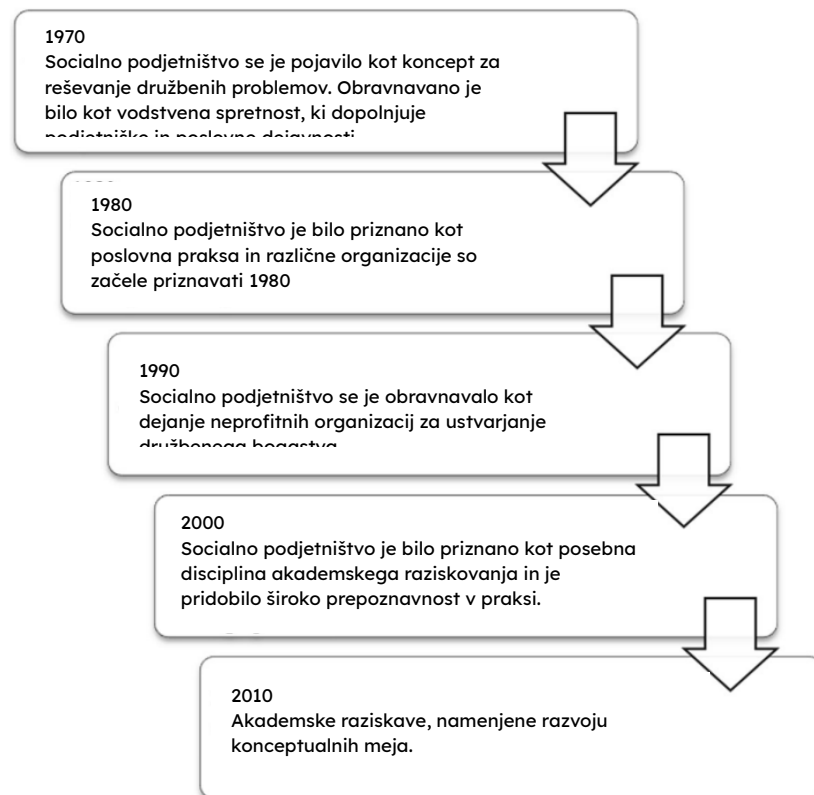
Socialno podjetništvo spodbuja družbene inovacije in preobrazbo pri reševanju družbenih vprašanj v sodelovanju z deležniki. Socialni podjetniki pogosto sodelujejo z različnimi partnerji, vključno z vladnimi agencijami, neprofitnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi, da bi ustvarili pomemben in trajnostni učinek. Ta sodelovalni pristop povečuje učinkovitost socialnih pobud, saj izkorišča prednosti in vire več subjektov za reševanje zapletenih izzivov in spodbujanje pozitivnih sprememb.

Področja socialnih inovacij

Socialno podjetništvo lahko z ugotavljanjem in odpravljanjem vrzeli v prevladujočih sistemih spodbuja socialne inovacije in preobrazbo na različnih področjih, kot so izobraževanje, zdravje, okolje, razvoj podjetij. (Ref. 5, p.20)

Izvor

Socialno podjetništvo ima korenine v različnih zgodovinskih in kulturnih kontekstih, vendar je njegova sodobna konceptualizacija dobila zagon v drugi polovici 20. stoletja. Eden prvih pobudnikov je bil Muhammad Yunus, ki je leta 1983 v Bangladešu ustanovil banko Grameen Bank in postal pionir mikrofinanciranja za opolnomočenje revnih skupnosti.

Slika 24: Muhammad Yunus. Vir: Yunosovo socialno podjetje (yunusfb.com)

Izraz "socialno podjetništvo" se je uveljavil v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so ga znanstveniki in praktiki, kot je Bill Drayton, ustanovitelj organizacije Ashoka, pomagali opredeliti in popularizirati. Drayton si je socialne podjetnike predstavljal kot posameznike, ki spodbujajo družbene spremembe z inovativnimi in trajnostnimi rešitvami. Področje se je od takrat še razvilo, saj so številne organizacije in pobude po vsem svetu namenjene spodbujanju socialnega podjetništva in reševanju družbenih izzivov s podjetniškimi pristopi. (Ref. 11)

Oglejte si kratek videoposnetek in spoznajte, kako različni ljudje opredeljujejo socialno podjetništvo: [What Is Social Entrepreneurship? - YouTube](#)

Poslovni pristopi

Trajnostni poslovni pristopi zajemajo različne strategije, ki vključujejo okoljske, družbene in gospodarske vidike za spodbujanje dolgoročnega ustvarjanja vrednosti. Zaradi vse večje zaskrbljenosti glede vpliva poslovnih dejavnosti na planet in družbo organizacije vse pogosteje sprejemajo prakse, ki dajejo prednost etičnemu pridobivanju virov, učinkoviti rabi virov in družbeni odgovornosti. Cilj teh pristopov je uravnotežiti gospodarski uspeh z zavezanostjo k upravljanju okolja in družbeni blaginji, kar odraža premik paradigme k bolj celovitim in odgovornim poslovnim praksam, imenovanim tudi poslovni modeli z učinkom (ang. impact business models).

Pravična trgovina (ang. fair trade) kot poslovni pristop poudarja pravična trgovinska partnerstva in zagotavlja, da proizvajalci, zlasti v državah v razvoju, za svoje blago prejmejo pravično nadomestilo. Podjetja, ki sledijo temu pristopu, se zavezujejo k preglednim in etičnim praksam ter obravnavajo vprašanja, kot so otroško delo, neenakost spolov in revščina v dobavni verigi. S podpiranjem pravične trgovine vsa podjetja, tako socialna kot profitno usmerjena, prispevajo k družbeni odgovornosti, krepijo položaj marginaliziranih skupnosti in spodbujajo trajnostni razvoj na svetovnem trgu. ([Ref. 6](#))

Družbena odgovornost podjetij (DOP) je poslovni pristop, ki vključuje prevzemanje odgovornosti podjetij za njihov vpliv na družbo in okolje. Vključuje etične poslovne prakse, filantropijo in prizadevanja za pozitiven prispevek k skupnostim. Družbena odgovornost podjetij ne le povečuje ugled podjetja, temveč tudi usklajuje njegove vrednote s širšimi družbenimi vprašanji, kar spodbuja dolgoročno trajnost in zaupanje deležnikov. Čeprav se pa ne osredotoča na kritičen razmislek o učinkih osnovne dejavnosti podjetja. ([Ref. 4](#))

Podjetja v lasti zaposlenih, znana tudi kot delavske zadruge, dajejo prednost poslovni strukturi, v kateri imajo zaposleni lastniške deleže in sodelujejo v procesih odločanja. Ta pristop krepi občutek skupne odgovornosti, spodbuja sodelovanje in usklajuje interese zaposlenih z uspehom podjetja. Takšni modeli pogosto vodijo k večjemu zadovoljstvu na delovnem mestu, zvestobi in pravičnejši porazdelitvi dobička med delavce. ([Ref. 19](#))

Krožno gospodarstvo je ekonomski sistem, ki je oblikovan tako, da zmanjšuje odpadke in čim bolj izkorišča vire. V krožnem gospodarstvu so izdelki zasnovani na način, da jih je mogoče ponovno uporabiti, popraviti, predelati in reciklirati ter tako

ustvariti zaprt sistem, ki zmanjšuje potrebo po novih surovinah. Ta pristop je v nasprotju s tradicionalnim linearnim gospodarstvom, kjer se izdelki proizvedejo, uporabijo in nato zavržejo kot odpadki. Cilj načel krožnega gospodarstva je podaljšati življenjsko dobo izdelkov, zmanjšati vpliv na okolje in spodbujati trajnost. Vključuje premik od modela "vzemi, naredi, odstrani" k modelu, ki poudarja ciklično in trajnostno rabo virov za ustvarjanje regenerativnega in obnovitvenega gospodarskega sistema. ([Ref. 3](#))

Ogljični odtis kot strateško orodje, ki vključuje količinsko opredelitev in upravljanje skupnih emisij toplogrednih plinov, povezanih z dejavnostmi, izdelki in storitvami podjetja. Podjetja ocenjujejo svoj ogljični odtis, da opredelijo področja z visokimi emisijami, izvajajo strategije za njihovo zmanjšanje in pogosto vlagajo v projekte ogljične kompenzacije, da nevtralizirajo preostali vpliv. Z aktivnim obravnavanjem ogljičnega odtisa podjetja prispevajo k okoljski trajnosti, povečujejo svojo družbeno odgovornost in se pridružujejo svetovnim prizadevanjem za boj proti podnebnim spremembam. ([Ref. 14](#))

Zeleno upravljanje dobavne verige se osredotoča na vključevanje okoljsko trajnostnih praks v celoten proces dobavne verige. Podjetja, ki uporabljajo ta pristop, dajejo prednost dobaviteljem, ki spoštujejo okolju prijazne standarde, spodbujajo trajnostno

Slika 25: Cilji trajnostnega razvoja.
Vir: en.unesco.org/sustainabledevelopmentgoals

oskrbo in etične poslovne prakse. Z zelenim upravljanjem dobavne verige želijo organizacije zmanjšati svoj vpliv na okolje, povečati ugled blagovne znamke, zadovoljiti naraščajoče povpraševanje po okoljsko odgovornih izdelkih in storitvah ter izpolniti nedavne regulativne zahteve. ([Ref. 18](#))

Kaj so CTR?

Cilji trajnostnega razvoja (CTR) so sklop 17ih globalnih ciljev, ki so jih Združeni narodi določili leta 2015 kot del Agende 2030 za trajnostni razvoj. Cilji trajnostnega razvoja so namenjeni obravnavi številnih družbenih, gospodarskih in okoljskih izzivov, da bi do leta 2030 ustvarili bolj trajnosten in

pravičen svet. Vsak cilj spremljajo posebni cilji in kazalniki za merjenje napredka. ([Ref. 7](#))

Izvor in ozadje

Cilji trajnostnega razvoja so nastali na Konferenci Rio+20 o trajnostnem razvoju, ki se je odvijala leta 2012 v Riu de Janeiru v Braziliji. Države članice Združenih narodov so priznale potrebo po univerzalni in transformativni agendi za celovito reševanje globalnih izzivov. Cilji trajnostnega razvoja so bili uradno sprejeti septembra 2015 kot del agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in so nasledili Razvojne cilje tisočletja.

Cilji trajnostnega razvoja veljajo za vse države, ne glede na njihovo stopnjo razvitosti, in so zasnovani tako, da so splošno uporabni. Priznavajo medsebojno povezanost globalnih izzivov in poudarjajo kolektivno odgovornost za prizadevanje za bolj trajnosten, vključujoč in pravičen svet. Cilji trajnostnega razvoja so namenjeni vladam, podjetjem, civilni družbi in posameznikom ter spodbujajo skupna prizadevanja za uresničitev začrtanih ciljev do leta 2030. ([Ref. 7](#))

Cilji in naloge trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja obsegajo 17 ciljev, 169 nalog in 232 kazalnikov. Seznami ciljev in kazalnikov za vsakega od 17 ciljev trajnostnega razvoja so bili objavljeni v resoluciji ZN julija 2017. Vsak od njih ima običajno od 8 do 12 podciljev, vsak cilj pa ima od enega do štiri kazalnike, ki se uporabljajo za merjenje napredka pri doseganju ciljev. Cilji so bodisi ciljni izidi (okoliščine, ki jih je treba doseči) bodisi ciljni načini izvajanja.

Cilji in kazalniki trajnostnega razvoja so na voljo na naslednji povezavi: [SDGs list \(un.org\)](#)

Projekt Agro4SDGs je izbral šest ključnih ciljev trajnostnega razvoja, na katere namerava projekt posebej vplivati, čeprav so vsi cilji trajnostnega razvoja medsebojno povezani in so vključeni v cilje in dejavnosti projekta.

V nadaljevanju je navedenih šest temeljnih ciljev trajnostnega razvoja, ki so najpomembnejši za projekt.

1. cilj: Odpraviti revščino v vseh njenih oblikah povsod po svetu

1.4 Do leta 2030 vsem moškim in ženskam, zlasti revnim in ranljivim, zagotoviti enake pravice do gospodarskih virov ter dostop do osnovnih storitev, lastništva in nadzora nad zemljišči in drugimi oblikami lastnine, dedovanja, naravnih virov, ustrezne nove tehnologije in finančnih storitev, vključno z mikrofinanciranjem.

1.5 Do leta 2030 povečati odpornost revnih in tistih v ranljivem položaju ter zmanjšati njihovo izpostavljenost in ranljivost ekstremnim razmeram, povezanim s podnebjem, ter drugim gospodarskim, socialnim in okoljskim spremembam in nesrečam.

1.b Na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni oblikovati trdne politične okvire, ki bodo temeljili na razvojnih strategijah, ki spodbujajo revne in upoštevajo enakost spolov, da se tako podprejo pospešene naložbe v ukrepe za izkoreninjenje revščine.

2. cilj: Odpraviti lakoto, zagotoviti zanesljivo preskrbo s hrano in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo

2.3 Do leta 2030 podvojiti kmetijsko produktivnost in dohodke malih proizvajalcev hrane, zlasti žensk, avtohtonih ljudstev, družinskih kmetov, pastirjev in ribičev, tudi z varnim in enakim dostopom do zemlje, drugih proizvodnih virov in vložkov, znanja, finančnih storitev, trgov ter priložnosti za dodajanje vrednosti in zaposlitev zunaj kmetijstva.

2.4 Do leta 2030 zagotoviti trajnostne sisteme pridelave hrane in izvajati odporne kmetijske prakse, ki povečujejo produktivnost in proizvodnjo, prispevajo k ohranjanju ekosistemov, krepijo sposobnost prilagajanja podnebnim spremembam, ekstremnim vremenskim razmeram, suši, poplavam in drugim nesrečam ter postopoma izboljšujejo kakovost zemlje in tal.

2.5 Do leta 2020 ohraniti gensko raznovrstnost semen, gojenih rastlin ter gojenih in udomačenih živali in z njimi povezanih prostoživečih vrst, tudi z dobro upravljanimi in raznolikimi bankami semen in rastlin na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni.

ravni, ter spodbujati dostop do koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov in z njimi povezanega tradicionalnega znanja, ter pravično in enakopravno deliti te koristi v skladu z mednarodnim dogovorom.

5. cilj: Doseganje enakosti spolov in opolnomočenje žensk in deklet

5.1 Odpraviti vse oblike diskriminacije vseh žensk in deklet povsod po svetu.

5.4 Priznavati in vrednotiti neplačano oskrbo in gospodinjska dela z zagotavljanjem javnih storitev, infrastrukture in politik socialne zaščite ter spodbujanjem deljene odgovornosti v gospodinjstvu in družini, kot je to primerno na nacionalni ravni.

5.5 Zagotoviti polno in učinkovito udeležbo žensk ter jim omogočiti enake možnosti za vodenje na vseh ravneh odločanja v političnem, gospodarskem in javnem življenju.

5.a V skladu z nacionalnimi zakoni izvesti reforme, ki bodo ženskam zagotovile enake pravice do gospodarskih virov ter dostop do lastništva in nadzora nad zemljišči ter drugimi oblikami lastnine, finančnimi storitvami, dedovanjem in naravnimi viri

8. cilj: Spodbujanje trajne, vključujoče in trajnostne gospodarske rasti, polne in produktivne zaposlenosti ter dostojnega dela za vse

8.2 Z diverzifikacijo, tehnološko nadgradnjo in inovacijami doseči višjo raven gospodarske produktivnosti, vključno s poudarkom na sektorjih z visoko dodano vrednostjo in delovno intenzivnih sektorjih.

8.3 Spodbujati razvojno usmerjene politike, ki podpirajo proizvodne dejavnosti, ustvarjanje dostojnih delovnih mest, podjetništvo, ustvarjalnost in inovacije ter spodbujajo formalizacijo in rast mikro, malih in srednje velikih podjetij, tudi z dostopom do finančnih storitev.

8.4 Do leta 2030 postopoma izboljšati globalno učinkovitost virov pri porabi in proizvodnji ter si prizadevati za ločitev gospodarske rasti od degradacije okolja v skladu z desetletnim okvirom programov za trajnostno porabo in proizvodnjo, pri čemer bodo razvite države prevzele vodilno vlogo.

8.5 Do leta 2030 doseči polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse ženske in moške ter mlade in invalide in zagotoviti enako plačilo za delo enake vrednosti.

8.9 Do leta 2030 oblikovati in izvajati politike za spodbujanje trajnostnega turizma, ki ustvarja delovna mesta ter promovira lokalno kulturo in izdelke.

12. cilj: Zagotavljanje trajnostnih vzorcev potrošnje in proizvodnje

12.2 Do leta 2030 doseči trajnostno upravljanje in učinkovito rabo naravnih virov.

12.3 Do leta 2030 prepoloviti količino zavržene hrane na prebivalca na maloprodajni in potrošniški ravni ter zmanjšati izgube hrane v proizvodnih in dobavnih verigah, vključno z izgubami po spravilu..

12.8 Do leta 2030 zagotoviti, da bodo ljudje povsod imeli ustrezne informacije in okrepili ozaveščenost za trajnostni razvoj in način življenja v skladu z naravo.

12.b Razvoj in izvajanje orodij za spremljanje učinkov trajnostnega razvoja za trajnostni turizem, ki ustvarja delovna mesta ter spodbuja lokalno kulturo in izdelke.

13. cilj: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam

13.1 Krepite odpornosti in sposobnosti prilagajanja na nevarnosti, povezane s podnebjem, in naravne nesreče v vseh državah.

13.3 Izboljšati izobraževanja, okrepiti ozaveščanja ter človeške in institucionalne zmogljivosti na področju blaženja podnebnih sprememb, prilagajanja nanje, zmanjševanja njihovega vpliva in zgodnjega opozarjanja..

Vse cilje trajnostnega razvoja in kazalnike najdete na: <https://sdgs.un.org/goals>.

Cilji trajnostnega razvoja in poslovno kmetijstvo

Poslovno kmetijstvo in proizvodnja hrane sta povezana s številnimi cilji trajnostnega razvoja. (Ref. 16, 20)

Cilj 1 - odpraviti revščino - je mogoče doseči le, če se povečajo dohodki na podeželju. Tam še vedno živi večina revnih, čeprav prvič v zgodovini živi več ljudi v mestih kot na podeželju. Cilj 2 poziva k spodbujanju trajnostnega kmetijstva za odpravo lakote. Podcilji vzpostavljajo neposredno povezavo z zmanjševanjem revščine: podvojiti je treba produktivnost in dohodek malih

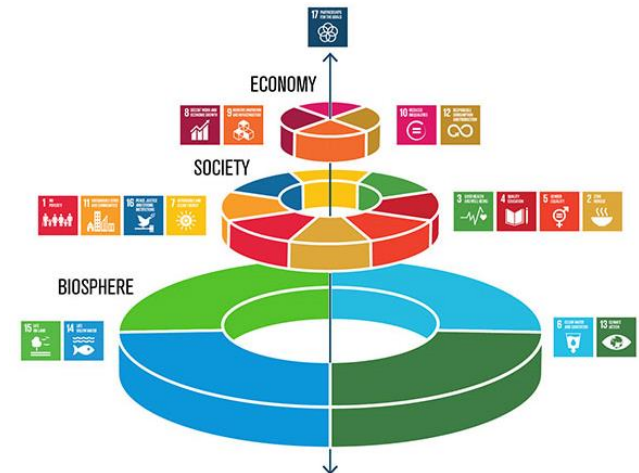
proizvajalcev, zlasti žensk in drugih prikrajšanih skupin. Pri tem obstajajo tudi velike sinergije z enakostjo spolov (cilj 5), saj je na splošno večina malih kmetovalcev žensk. (Ref. 17, 22)

Cilj 6 obravnava vodo: V vseh sektorjih, tudi v kmetijstvu, je treba povečati učinkovitost rabe vode in močno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi pomanjkanja vode. Kakovost vode je treba izboljšati s preprečevanjem onesnaževanja ter vnosa nevarnih kemikalij in snovi. Cilj 12 je usmerjen v oblikovanje trajnostnih vzorcev potrošnje in proizvodnje. Naravni viri planeta naj bi bili manj onesnaženi, na primer s kemikalijami v zraku, vodi in tleh in tudi ne prekomerno izkoriščeni. Obravnava tudi problem, da tretjina vse hrane sploh ne pride na krožnike: Do leta 2030 bi se moralo globalno število živilskih odpadkov na prebivalca v maloprodaji in gospodinjstvih prepолоviti, izgube hrane v proizvodni in dobavni verigi, vključno z izgubami po spravilu, pa zmanjšati.

Cilj 15 je še posebej tesno povezan s kmetijstvom, saj gre za ohranjanje temeljev naše prehrane. Zaustaviti je treba izgubo rodovitne zemlje in biološke raznovrstnosti. Zemeljske ekosisteme je treba zaščititi, obnoviti in spodbujati njihovo trajnostno rabo. Cilj je tudi boj proti dezertifikaciji, obnova poškodovanih območij in tal ter prizadevanje za svet, v katerem so zaščiteni naravni habitati in ogrožene vrste. (Ref. 17)

Rockström in Sukhdev sta leta 2016 pod sloganom "Kako hrana povezuje vse cilje trajnostnega razvoja" predstavila grafiko, ki ponazarja povezanost vseh ciljev trajnostnega razvoja s temo zdrave in trajnostne hrane (Rockström in Sukhdev, 2016; o potrebi po povezovanju ciljev trajnostnega razvoja prim. tudi Stafford-Smith et al., 2017).

Rockström in Sukhdev poudarjata, da morajo vse gospodarske in družbene dejavnosti "potekati v varnem območju delovanja stabilnega in odpornega planeta". Biosfera predstavlja osnovo v grafikonu, njeno dobro stanje pa je pogoj za vse druge družbene in gospodarske dejavnosti (cilji trajnostnega razvoja 6, 13, 14, 15). (Ref. 9, 20)

Slika 26: Slika Azote za Stockholmski center za odpornost 2016.

Vir: Stockholmski center za odpornost

Cilji trajnostnega razvoja, ki so predvsem povezani s socialno razsežnostjo trajnosti, so uvrščeni na naslednjo raven, vključno z dobrim zdravjem, kakovostnim izobraževanjem itd. So dodaten pogoj za delovanje gospodarske razsežnosti, ki je umeščena na vrh zgornjega grafa.

Zato sta hrana in kmetijstvo neposredno ali posredno povezana z vsemi cilji trajnostnega razvoja. To poudarja pomen kmetijskega sektorja in sektorja proizvodnje hrane pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Rockström izpostavlja, da ciljev trajnostnega razvoja ne smemo obravnavati ločeno, temveč moramo upoštevati povezave.

Weigelt in drugi (2015) temu vidiku dodajajo pomen upravljanja zemljišč in tal za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Po njihovi analizi so "tla in njihovo upravljanje neposredno povezani z vsaj devetimi predlaganimi cilji trajnostnega razvoja": Cilji 1, 2, 5, 7, 12, 13 (kot del oskrbovalnih storitev), cilja 6 in 14 (kot del regulacijskih storitev) ter (poleg ekosistemskih storitev, ki jih ponuja človeštvo) cilj 15 (izguba biotske raznovrstnosti in degradacija tal). Zaključujejo, da "ta pregled poudarja, da so tla in njihova trajnostna raba ključnega pomena za uspešno izvajanje nove svetovne agende za trajnostni razvoj". ([Ref. 23](#))

Podjetja v kmetijskem in živilskem sektorju so odgovorna tudi za trajnostni razvoj na splošno. Zanje veljajo tudi smernice OECD za večnacionalna podjetja. Smernice OECD-FAO za odgovorne dobavne verige v kmetijstvu ([Ref. 10](#)) zagotavljajo smernice za izvajanje te naloge. Socialna razsežnost trajnosti vključuje spoštovanje človekovih pravic. Od leta 2011 je v Smernice OECD (prav tam) vključeno novo poglavje na to temo. V njem so navedene smernice o človekovih pravicah, ki so v skladu z Vodilnimi načeli za podjetja in človekove pravice ([Ref. 8](#)) ki so jih istega leta sprejeli Združeni narodi. Številna podjetja v okviru svoje družbene odgovornosti upoštevajo trajnostne poslovne prakse (ang. CSR = Corporate Social Responsibility).

V kmetijstvu ([Ref. 16, 20](#)) to pomeni, da je treba na lokalni, regionalni in mednarodni ravni preveriti trajnost vseh faz predelave – od njive do krožnika. ([Ref. 22](#))

Trajnostno kmetijstvo konkretno pomeni gospodarsko dejavnost v sožitju z ljudmi in okoljem, ki ohranja vire in varuje podnebje. Trajnostno kmetijstvo je živa raznolikost kmetij, semen in živali, s katerimi se lahko ljudje varno in zdravo prehranjujejo danes in jutri.

Pregled ciljev trajnostnega razvoja in podciljev, ki se nanašajo na kmetijski sektor in sektor proizvodnje hrane, kaže, da je potreben kmetijski model, ki se osredotoča na trajnost, globalno pravičnost in dostop do trajnostnih prehranskih sistemov za

vse ljudi. To je mogoče doseči le s preusmeritvijo evropske politike (prav tam). Reforme so potrebne na področjih kmetijske, trgovinske in razvojne politike. Zlasti je treba na račun kmetijstva in okolja zaustaviti in obrniti trend usmerjanja v poslovno kmetijstvo. Posledice, s katerimi se soočajo kmetje v EU in državah v razvoju zaradi politik, na katere vplivata industrializacija in intenzifikacija, so jasno prikazane v primerih proizvodnje mleka in mesa. ([Ref. 8](#), [10](#), [17](#), [21](#), [22](#))

Kaj je podjetništvo, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja?

Slika 27: 5 P trajnostnega razvoja, vir Združeni narodi : Doseganje ciljev trajnostnega razvoja s podjetji: vpogled v priložnosti in izzive (u-impact.com).

Podjetništvo, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja, se nanaša na podjetniške dejavnosti in poslovne prakse, ki so v skladu s cilji trajnostnega razvoja in prispevajo k njihovemu uresničevanju z razvojem in vodenjem podjetij s poudarkom na ustvarjanju pozitivnih družbenih in okoljskih vplivov ob hkratnem ustvarjanju gospodarske vrednosti. Podjetniki, ki uporabljajo ta pristop, si z inovativnimi in trajnostnimi poslovnimi modeli prizadevajo za reševanje družbenih izzivov.

Da bi jih bolje ocenili, je 17 ciljev trajnostnega razvoja mogoče razvrstiti v pet P-jev. Poleg tega zagotavlja jasen niz smernic, ki jih je mogoče uporabiti za doseganje boljše prihodnosti za planet, ljudi, hkrati pa doseči blaginjo, mir in partnerstvo. ([Ref. 15](#))

Nekaj primerov podjetništva, osredotočenega na cilje trajnostnega razvoja iz projekta *SDGs Lab* je na voljo tukaj: <https://sdgs-academies.eu/training-academies-programme/inspiration>

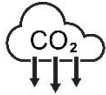
Cilji trajnostnega razvoja v poslovnem kontekstu

Cilji trajnostnega razvoja podjetjem omogočajo, da sodelujejo pri ustvarjanju bolj trajnostnega sveta. Začetni in ključni korak za podjetja je, da se poglobijo v vsak cilj, razumejo povezave med cilji in določijo ključne kazalnike uspešnosti, da bi razumela neposredne in posredne povezave s svojimi poslovnimi dejavnostmi.

Podjetja lahko k ciljem trajnostnega razvoja prispevajo na številne načine, med drugim:

Izboljšanje svojih izdelkov in storitev, da postanejo bolj trajnostni

Zmanjšanje emisij ogljika

Podpiranje konceptov enakosti, raznolikosti in vključevanja (EDI = Equality, Diversity and Inclusion)

Sodelovanje z dobavitelji za izboljšanje njihove trajnostne uspešnosti

Sodelovanje z vladami in nevladnimi organizacijami pri reševanju družbenih in okoljskih vprašanj

Financiranje projektov trajnostnega razvoja

Bistveno je, da podjetja prednostno razvrstijo posamezne cilje trajnostnega razvoja glede na njihov dejanski in potencialni vpliv v smislu tveganja ali priložnosti na kratki, srednji in dolgi rok ter glede na cilje, h katerim lahko podjetje aktivno prispeva. Pri dodeljevanju sredstev in določanju časovnega načrta morajo podjetja dati prednost ciljem, ki imajo največji vpliv.

Ko so opredeljeni ključni cilji trajnostnega razvoja, je treba te cilje uskladiti z oprijemljivimi poslovnimi cilji in ključnimi kazalniki uspešnosti za učinkovito spremljanje in obveščanje o napredku.

- Opredelitev dejanskih in možnih vplivov
- Določitev prednostnih nalog glede na najpomembnejše vplive
- Oblikovanje jasnih ciljev, ki so v skladu s Pariškim sporazumom, ter njihovo povezovanje z oprijemljivimi poslovnimi cilji in merljivimi ključnimi kazalniki uspešnosti
- Učinkovito spremljanje in sporočanje napredka

Slika 28: Koraki razvoja ciljev trajnostnega razvoja. (Ref. 1)

Nekatere **koristi** za podjetja, ki vključijo cilje trajnostnega razvoja v svojo poslovno strategijo, so lahko naslednje:

Okrepljen ugled podjetja	Podjetja, ki svoje delovanje prilagodijo ciljem trajnostnega razvoja in prispevajo k njegovim ciljem, pogosto uživajo večji ugled.
Dostop do novih trgov	Podjetja, ki se osredotočajo na cilje trajnostnega razvoja, lahko najdejo priložnosti za vstop na nove trge z zadovoljevanjem neizpoljenih potreb, povezanih s trajnostnim razvojem. Povpraševanje potrošnikov po izdelkih in storitvah, ki so v skladu z okoljsko in družbeno odgovornostjo, narašča.

Inovacije in vodilni položaj na trgu	Izzivi, povezani s cilji trajnostnega razvoja, pogosto zahtevajo inovativne rešitve. Podjetja, ki se dejavno ukvarjajo s cilji trajnostnega razvoja, bodo verjetno spodbujala kulturo inovacij, kar bo vodilo k razvoju novih izdelkov, storitev in poslovnih modelov.
Vključevanje skupnosti	Zlasti mala podjetja so pogosto tesno povezana z lokalnimi skupnostmi. Sodelovanje pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja lahko z obravnavanjem lokalnih družbenih in okoljskih vprašanj okrepi vezi s skupnostjo.
Obvladovanje tveganj	Z upoštevanjem okoljskih, družbenih in upravljaljskih dejavnikov (ESG = Environmental Social Governance) lahko podjetja bolje obvladujejo tveganja. Ta proaktivni pristop podjetjem pomaga predvideti in obvladovati morebitne izzive.
Vključevanje zaposlenih	Zavezanost k trajnostnemu razvoju lahko pritegne in zadrži, zlasti med zaposlenimi, tiste, ki cenijo družbeno in okoljsko odgovornost.
Dostop do kapitala	Vlagatelji pri sprejemanju naložbenih odločitev vse bolj upoštevajo dejavnike ESG. Podjetja, ki upoštevajo cilje trajnostnega razvoja, imajo lahko boljši dostop do kapitala, saj vse več vlagateljev daje prednost trajnosti in odgovornim poslovnim praksam.
Prihranki pri stroških	Trajnostne prakse lahko prispevajo k učinkovitosti poslovanja in prihrankom stroškov. Na primer, energetske učinkovite procese, zmanjševanje količine odpadkov in odgovorno ravnanje z viri lahko sčasoma prinesejo nižje stroške poslovanja.
Dolgoročna odpornost	Reševanje globalnih izzivov, opisanih v ciljih trajnostnega razvoja, kot so podnebne spremembe in socialna neenakost, prispeva k dolgoročni odpornosti podjetij. Podjetja, ki trajnostni razvoj vključujejo v svoje temeljne strategije, so v boljšem položaju za prilagajanje spreminjajoči se dinamiki trga in globalnim izzivom.
Partnerstva in sodelovanje	Sodelovanje pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja pogosto vključuje sodelovanje z drugimi podjetji, nevladnimi organizacijami in vladnimi ustanovami. Ta partnerstva lahko vodijo do skupnih virov, strokovnega znanja in izkušenj ter enostavnejšega reševanja zapletenih izzivov.

Poslovni pristop, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja, prinaša številne prednosti, vendar ima tudi nekaj pomanjkljivosti:

Omejitve glede virov	Omejena finančna sredstva, tehnologija in usposobljeno osebje lahko znatno ovirajo izvajanje trajnostnih praks, usklajenih s cilji trajnostnega razvoja, zlasti v manjših podjetjih.
Regulativne in zakonodajne ovire	Nedosledni ali nejasni predpisi, povezani s trajnostjo, predstavljajo izziv za podjetnike. Še posebej težavno je lahko krmarjenje po različnih regulativnih okvirih v različnih regijah, kar lahko ovira uskladitev poslovnih praks s cilji trajnostnega razvoja.
Merjenje učinka	Merjenje in poročanje o učinkih ukrepov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja je velik izziv. Podjetniki se pogosto soočajo s težavami pri razvoju zanesljivih metodologij za merjenje in obravnavanju skepticizma glede verodostojnosti ocen učinka.
Sprejemljivost na trgu	Prepričati potrošnike o vrednosti izdelkov in storitev, ki so usklajeni s cilji trajnostnega razvoja, je pogost izziv. Omejena ozaveščenost potrošnikov in njihovo razumevanje trajnostnih praks lahko ovirata sprejemanje in uveljavljanje na trgu.

Ti izzivi izpostavljajo večplastnost vključevanja ciljev trajnostnega razvoja v podjetniške dejavnosti ter potrebo po strateškem načrtovanju, sodelovanju in inovacijah za premagovanje teh ovir. ([Ref. 1](#))

Pridobivanje navdiha s pomočjo dobrih praks

Tukaj je nekaj primerov poslovnih idej in projektov, ki so pripomogli k ustvarjanju pozitivnega učinka in tako podprli nadaljnji razvoj nekaterih ciljev trajnostnega razvoja in življenja ljudi.

Projekt: Socialna zadruga: Učenje - gojenje - življenje s kmeticami

Socialna zadruga "Učenje, gojenje in življenje s kmeticami" je bila ustanovljena kot projekt organizacije južnotirolskih kmetic in zastopa kmetice na Južnem Tirolskem. Zadruga je primer socialnega kmetovanja, v katerem kmetice sredi narave s kmetijskimi sredstvi skrbijo za otroke kot varuhinje. Poleg tega je bila dodana še ena ponudba: oskrba starejših, ki zagotavlja družinsko oskrbo in vključevanje starejših ljudi. Tehnična šola za kmetijstvo in vodenje gospodinjstev na Južnem Tirolskem ponuja izobraževalna modula "Starejši na kmetijah" in "varuhi otrok", ki sta strokovna pogoja za opravljanje te storitve.

Slika 29: Skrb za otroke in starejše na kmetijah. Vir: [Assistenza bambini Alto Adige Tagesmutter \(kinderbetreuung.it\)](https://www.assistenza-bambini-alto-adige-tagesmutter.it/)

Projekt: unruhestandAKTIV (aktivni upokojeenci)

The Repair Café (Kavarna popravil) ozavešča o ohranjanju dragocenih materialov, prinaša veselje do skupnega dela in deli znanje z drugimi. Na ta način lahko predmete uporabljamo dlje časa in jih ne zavržemo takoj. Tako se prihrani število surovin in energije, potrebnih za proizvodnjo novih izdelkov, hkrati pa se zmanjšajo emisije CO₂.

Slika 9: Logo unruhestandAKTIV.

Slika 10: Projekt "Best of the Rest" Vir: *Best of the Rest: gemeinwohlprojekte.at* Vir: [Verein Unruhestand Aktiv Archive - Re-Use Austria \(repanet.at\)](http://VereinUnruhestandAktivArchive-Re-UseAustria(repanet.at))

Številni predmeti, ki bi jih po preprostem popravilu sicer lahko ponovno uporabili, se še vedno zavržejo. Društvo unruhestandAKTIV s projektom Repair Café združuje generacijo, starejšo od 50 let, in pomaga ohranjati vire. V kavarni lahko ljudje sodelujejo s strokovnjakom. Če nekdo nima ničesar za popraviti, lahko opazuje in se uči ali pa pri popravilu pomaga nekemu drugemu.

Projekt: Best of the Rest (Najboljši med drugimi)

Namen projekta "Best of the Rest" je prispevati k zmanjšanju količine zavržene hrane. Ustanovitelj predela hrano, ki je v surovem stanju še vedno užitna (na primer zelenjavo ali sadje), ali hrano, ki je bila že predelana in bi zaradi nepopolnega videza ali roka trajanja skoraj zagotovo končala v košu.

Konzervirana hrana prihaja z regionalnih tržnic, trgovin z živili in vrtov. Kot izkušena gostinka in kuharica hrano predela v "kozarce z zgodbo" ali "bifeje z izobraževalnim poslanstvom". ([Ref. 12](#))

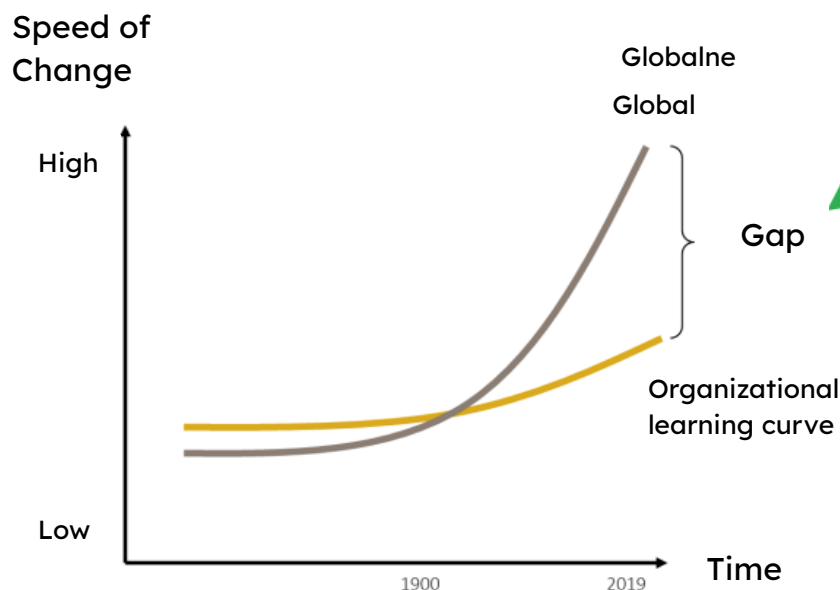
Priporočila

Naslednja priporočila so lahko koristna, ko razmišljate o vključitvi v socialno podjetništvo, ki temelji na ciljih trajnostnega razvoja ali socialnem podjetništvu.

Izobraževanje in ozaveščanje	• Vključite se v dejavnosti za izobraževanje in ozaveščanje o ciljih trajnostnega razvoja v svoji okolici. • Bodite na tekočem s spremembami v globalnem trajnostnem okolju, vključno s posodobitvami ciljev trajnostnega razvoja in z njimi povezanih politik.
Določitev prednostne naloge in strategije	• Določite in prednostno razvrstite posebne cilje trajnostnega razvoja, ki so v skladu s poslanstvom in vrednotami vašega podjetja. • Razvijte jasno strategijo, ki opisuje, kako bo podjetje prispevalo k tem prednostnim ciljem in jih tudi doseglo. • Uskladite cilje trajnostnega razvoja s temeljno poslovno strategijo, da zagotovite njihovo nemoteno vključevanje v vsakodnevno poslovanje. • Vključite trajnostne prakse v poslovni model in vrednostno verigo.
Merjenje učinka	• Vzpostavite jasne ključne kazalnike uspešnosti (KPI = Key Performance Indicators) in metrike za merjenje vpliva dejavnosti podjetja na izbrane cilje trajnostnega razvoja. • Redno ocenjevanje in poročanje o napredku za dokazovanje zavezanosti in preglednosti.
Ustvarjanje partnerstev	• Sodelujte z drugimi podjetji, nevladnimi organizacijami, vladnimi agencijami in akademsko sfero, da bi povečali učinek in se s skupnimi močmi lotili izzivov. • Oblikujte partnerstva, ki so v skladu s prednostnimi cilji trajnostnega razvoja podjetja in povečujejo učinkovitost pobud. • Sodelujte z deležniki, vključno z zaposlenimi, strankami, dobavitelji in lokalnimi skupnostmi, da ustvarite mrežo podpore in izkoristite skupna prizadevanja. • Spodbujajte transparentno komuniciranje z deležniki o pobudah podjetja, ki so povezane s cilji trajnostnega razvoja.

- Spodbujajte vključevanje zaposlenih
- Spodbujajte občutek lastništva in odgovornosti med zaposlenimi tako, da jih vključujete v pobude, ki so povezane s cilji trajnostnega razvoja.
  - Zagotovite priložnosti za usposabljanje in razvoj, da bodo zaposleni bolje razumeli trajnostna načela.

Notranji razvojni cilji (IDGs = The Inner Development Goals)

Notranji razvojni cilji (IDG) so okvir, ki naj bi pospešil ukrepe za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Ta globalna neprofitna pobuda je bila ustanovljena leta 2020 v Stockholmu in se poglobljeno ukvarja s posameznikovim in kolektivnim človeškim razvojem.

Medtem ko se cilji trajnostnega razvoja osredotočajo na zunanjo razsežnost, se IDG osredotočajo na notranjo, saj ne moremo doseči sprememb na zunaj, če se ne spremenijo naše notranje zaznave in stališča. In ker se na globalni ravni spreminja toliko dejavnikov, se morajo spremeniti tudi organizacije in navsezadnje tudi mi kot posamezniki. To vrzel, prikazano v spodnjem grafu, bi morali obravnavati v okviru IDG, da bi prešli iz stanja zavedanja v stanje delovanja.

Okvir IDG je danes sestavljen iz 23 spretnosti in lastnosti, razvrščenih v pet kategorij:

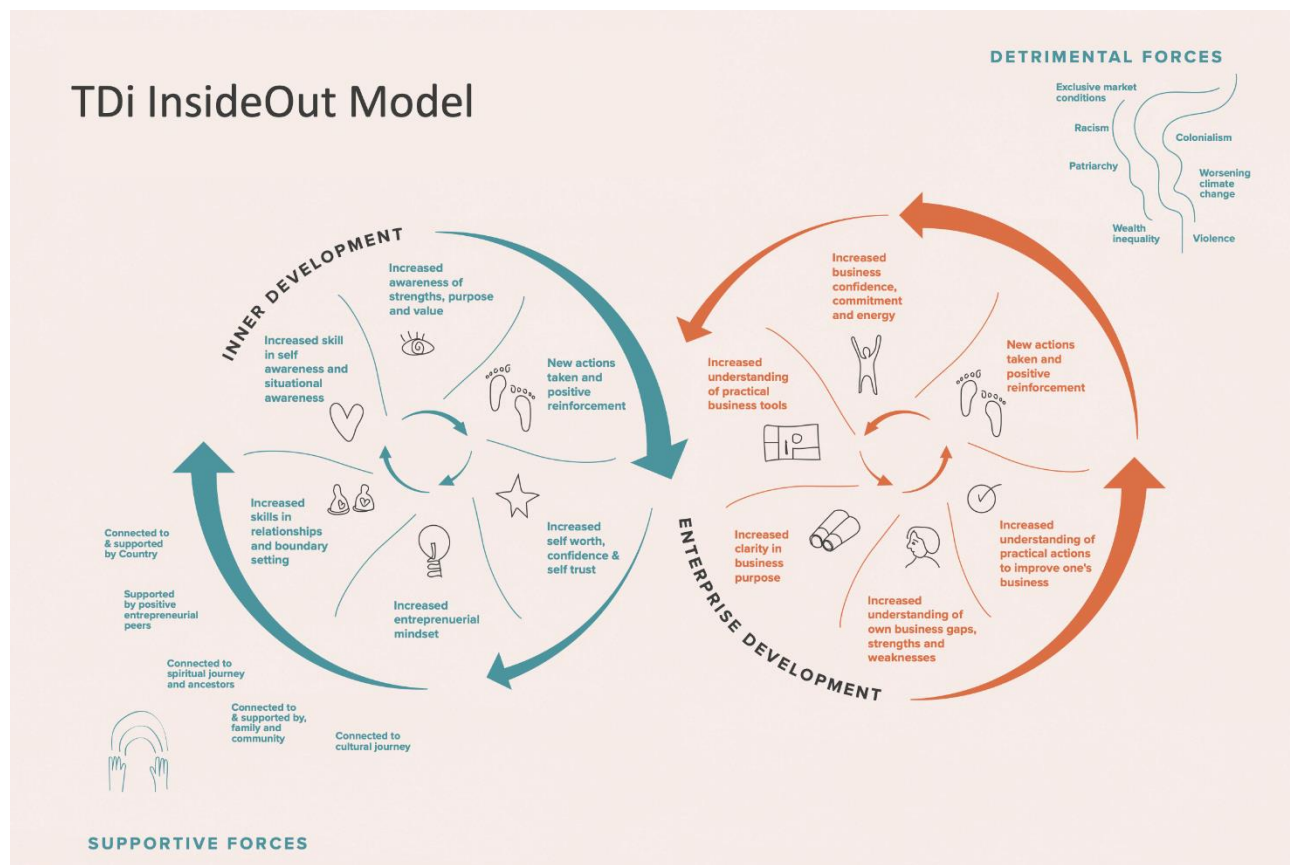
Slika 11: IDG okvir: 5 kategorij, 23 spretnosti. Vir: [IDG Framework – Inner Development Goals](#).

Podrobnejši pregled vseh 23 spretnosti in lastnosti si lahko ogledate tukaj:

https://assets-global.website-files.com/60bf97e4e4d3871f520114d7/62d81a295bf8e3576feaae7_211201_IDG_Report_Framework.pdf

Če se vrnemo k temi podjetništva in zlasti k trajnostnemu podjetništvu in podjetništvu, ki temelji na učinku, obstajajo modeli, ki temeljijo na IDG in se osredotočajo na sprostitvev potencialov podjetnikov z notranjim in zunanjim razvojem.

Za učinkovito spopadanje z izzivi, s katerimi se podjetniki srečujejo v resničnem svetu, je nujno sodelovati pri krepitvi notranjega razvoja (miselnost) in razvoja podjetja (praktične poslovne veščine in poslovanje). Ugotovljeno je bilo, da vodenje in podpiranje lastnikov podjetij, ki ne obravnava le njihove vloge kot podjetnikov, temveč tudi kot posameznikov, vodi do najuspešnejših rezultatov. ([Ref. 24](#))

Slika 12: Model TDi InsideOut (od znotraj navzven). Vir: [Inner Development Coaching key to achieve business growth \(tdi.org.au\)](http://Inner Development Coaching key to achieve business growth (tdi.org.au)).

Zaključek

Za zaključek je pomembno poudariti, da sta pojav in spodbujanje socialnega podjetništva in podjetništva, usmerjenega v cilje trajnostnega razvoja, svetilnik upanja in oprijemljivih priložnosti za našo družbo. Ti inovativni pristopi k poslovanju ne le na novo opredeljujejo uspeh, temveč se zavzemajo tudi za spremembo paradigme v smeri bolj trajnostnega in vključujočega svetovnega gospodarstva. Z uskladitvijo s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov (SDG) so podjetniki pooblašteni za reševanje nekaterih najbolj perečih izzivov, s katerimi se sooča človeštvo.

Socialno podjetništvo, ki se osredotoča na ustvarjanje pozitivnega družbenega učinka, je katalizator pozitivnih sprememb in ponuja rešitve, ki niso le ekonomsko upravičene, temveč tudi etično neoporečne. Poleg tega poudarek na ljudeh, planetu, blaginji, miru in partnerstvu v okviru ciljev trajnostnega razvoja zagotavlja celovit okvir za podjetja, ki lahko pomembno prispevajo k bolj pravičnemu, enakopravnemu in okoljsko trajnostnemu svetu.

Vprašanja za samoocenjevanje

- 1) Kakšna je splošna ideja socialnega podjetništva in kdo je skoval ta izraz?
- 2) Kakšne vrste trajnostnih poslovnih dimenzij obstajajo?
- 3) Razmislite, kako bi prijatelju v 3-4 stavkih opisali, kaj so cilji trajnostnega razvoja.
- 4) Razmislite, kakšen je vaš prispevek (pozitiven in negativen) k določenemu cilju trajnostnega razvoja.
- 5) Izberite še en cilj trajnostnega razvoja in si oglejte njegove specifične cilje. Katere poslovne prakse lahko pozitivno prispevajo k enemu od teh ciljev?
- 6) Pomislite na dobro poslovno prakso na področju trajnosti, ki jo osebno poznate ali ste zanjo slišali.
- 7) V 2-3 stavkih razložite, kaj so notranji razvojni cilji (IDGs).
- 8) Preučite 5 kategorij in 23 veščin notranjih razvojnih ciljev (IDGs) ter razmislite o možnih pozitivnih rezultatih, ki jih to lahko prinese v poslovnem/delovnem kontekstu.

Priložnosti za našo družbo so v preobrazbeni moči teh podjetniških prizadevanj. Družbeno ozaveščena podjetja lahko spodbujajo gospodarsko rast in hkrati naslavljajo družbena in okoljska vprašanja. Pozitivni učinki presegajo finančne koristi, saj vplivajo na vedenje potrošnikov in navdihujejo druga podjetja, da sprejmejo trajnostne prakse. Medsebojna povezanost

ciljev trajnostnega razvoja poudarja pomen celostnih rešitev, ki upoštevajo blaginjo posameznikov, planeta in širše globalne skupnosti.

Poleg tega ti podjetniški podvigi krepijo občutek skupne odgovornosti in spodbujajo sodelovanje med vladami, podjetji in civilno družbo. Poudarek na partnerstvih izpostavlja potrebo po skupnem ukrepanju za doseganje pomembnih in trajnih sprememb. Ta duh sodelovanja ne le povečuje učinek posameznih pobud, temveč tudi spodbuja kulturo inovacij, kjer pri reševanju zapletenih izzivov združujejo različni pogledi.

Da bi resnično dosegli pozitivne spremembe v svetu, se je treba zavedati, da imajo ključno vlogo notranje preobrazbe v posamezniku. Osebna rast, empatija in zavezanost etičnim vrednotam so temelj za spodbujanje trajnostnih in vplivnih sprememb v širšem družbenem in življenjskem okolju.

5. SOCIALIZACIJA IN FINANCIRANJE AGROEKOLOŠKIH PROJEKTOV

Uvod

To bistveno področje se osredotoča na ključne korake socializacije projektov in poslovnih zamisli v podeželskem okolju, ustvarjanje strateških zavezništev in pridobivanje sredstev za agroekološke pobude. Udeleženci bodo razumeli pomen komunikacije, povezovanja v mreže in finančnega načrtovanja ter bodo opremljeni s potrebnim znanjem in spretnostmi za spodbujanje in ohranjanje svojih agroekoloških podjetij ali poslovnih podvigov.

UČNI CILJI

ZNANJE

Opisati koncept in pomen socializacije projektov in poslovnih idej v agroekologiji. Opredeliti in pojasniti ključne elemente socializacije projektov v agroekologiji. Razložiti koncept strateških zavezništev. Opredeliti potencialne zaveznike za svoje agroekološke pobude ali poslovne ideje. Razložiti različne možnosti financiranja, ki so na voljo za agroekološke projekte in podjetja. Prepoznati morebitne primerne vire financiranja za svoj projekt.

SPRETNOSTI

Analizirati in razumeti potrebe in značilnosti svojega ciljnega občinstva. Načrtovati in izvajati komunikacijsko strategijo za svoj agroekološki projekt ali poslovno idejo. Razviti prepričljiv predlog zavezništva. Obvladati postopek oblikovanja in upravljanja strateških zavezništev. Napisati uspešno vlogo za nepovratna sredstva. Načrtovati in voditi kampanjo množičnega financiranja. Razviti trajnostni finančni načrt za svoj projekt ali podjetje.

STALIŠČA

Razumeti in ceniti pomen socializacije projekta pri zagotavljanju uspeha agroekološkega projekta ali poslovne ideje. Biti pripravljen sprejeti odprt in vključujoč pristop pri sodelovanju s svojo skupnostjo in deležniki, ceniti njihove prispevke in spodbujati odnose sodelovanja. Ceniti vrednost strateških zavezništov pri pospeševanju agroekoloških projektov. Znati se zavzemati za sodelovalni in partnersko usmerjen pristop. Spoznati pomen raziskovanja različnih možnosti financiranja za uspeh svojega projekta. Sprejemati proaktiven in strateški pristop pri zagotavljanju sredstev za svoj agroekološki projekt.

Razumevanje socializacije projekta v agroekologiji

V tej enoti boste spoznali koncept socializacije projekta, njen pomen in kako jo učinkovito izvajati v okviru svojega agroekološkega projekta ali poslovne ideje. Socializacija projekta je proces sporočanja, razširjanja in zagovarjanja vašega projekta širši skupnosti in zainteresiranim stranem, ki omogoča skupno razumevanje ter spodbuja sodelovanje in podporo. To ne vključuje le obveščanja, temveč tudi vključevanje in pridobivanje podpore ter naložb za vaš podvig.

Opredelitev in pomen socializacije projekta

Socializacija projekta je strateški proces deljenja, spodbujanja in vključevanja projekta v širšo skupnost in med deležnike. V agroekologiji je še posebej pomembna, saj pomaga:

- Pridobiti podporo in potrditev za nov projekt ali poslovno zamisel.
- Olajšati sodelovanje in sklepanje partnerstev.
- Povečati ozaveščenost in razumevanje agroekoloških praks.

Opredelitev socializacije projekta

Socializacija projekta je proces, v katerem se vrednote, poslanstvo in cilji projekta posredujejo širši skupnosti deležnikov. Ta proces vključuje seznanjanje ciljne javnosti s projektom, njegovo razumevanje in sprejemanje. Gre za sistematično prizadevanje, da bi vsi dosegli enako raven razumevanja ciljev projekta ali podjetja, problemov, ki jih želi rešiti, in metod, ki jih uporablja.

V okviru agroekologije je socializacija projektov ključnega pomena za razširjanje inovativnih kmetijskih praks, spodbujanje trajnostnega upravljanja virov in zagovarjanje pobud, ki jih vodi skupnost. Z učinkovito socializacijo projekta ekipa ne le obvešča, temveč tudi spodbuja udeležbo, sodelovanje in lastništvo različnih deležnikov, s čimer ustvarja podporno okolje, ki omogoča uspeh projekta ali zamisli.

Pomen socializacije projekta

1. Vključevanje in podpora skupnosti

Socializacija projekta na področju agroekologije je temeljnega pomena za spodbujanje sodelovanja skupnosti. S tem, ko skupnost seznanite s svojim projektom in njegovimi cilji, jo pozovete k razumevanju in sodelovanju. Takšno sodelovanje lahko privede do močnejše podpore, povečanega prostovoljstva ter boljšega sprejemanja tako projektov kot poslovnih podvigov, zlasti na podeželju, kjer je sodelovanje skupnosti ključnega pomena.

2. Sodelovanje in sklepanje partnerstev

Druga prednost socializacije projektov je, da odpira možnosti za sodelovanje in partnerstva. S seznanjanjem potencialnih partnerjev, kot so lokalna podjetja, izobraževalne ustanove, nevladne organizacije ali vladni organi, s svojim projektom povečujete možnosti za oblikovanje zavezništev, ki lahko ponudijo tehnično pomoč, financiranje ali druge vire za povečanje uspeha vaše zamisli.

3. Ozaveščanje in izobraževanje

Socializacija projekta je lahko tudi dragoceno orodje za ozaveščanje in izobraževanje javnosti o agroekologiji. Ko delite cilje in metode svojega projekta ali zamisli, razširjate tudi informacije o trajnostnih kmetijskih praksah, pomenu biotske raznovrstnosti in prednostih lokalnih prehranskih sistemov. Ta izobraževalni vidik lahko spremeni dojemanje, vpliva na vedenje in prispeva k širšemu sprejetju agroekologije.

4. Mobilizacija sredstev

Slika 13: SeedChange si prizadeva vzpostaviti prehransko neodvisnost s sodelovanjem in partnerji za povečanje biotske raznovrstnosti, spodbujanje ekoloških prehranskih sistemov in preprečevanje neenakosti. Vir: weseedchange.org/wp-content/uploads/2019/09/SeedChange-WSC_brochure-

Učinkovita socializacija projekta lahko pripomore k mobilizaciji sredstev. S predstavitvijo vpliva in potenciala vašega projekta ali poslovne zamisli različnim deležnikom, vključno z donatorji in vlagatelji, boste prepričali o finančni podpori. Ta sredstva so pogosto ključnega pomena za začetek novih pobud, razširitev storitev ali izboljšanje infrastrukture v okviru vašega projekta.

Če povzamemo, socializacija projekta je več kot le komunikacija; je strateški proces, ki agroekološkim projektom ali poslovnim idejam pomaga pridobiti podporo skupnosti, oblikovati strateška partnerstva, povečati ozaveščenost in zagotoviti financiranje. Je nepogrešljiv del izvedbe uspešnega projekta ali poslovnega načrta in napredka na področju agroekologije.

Elementi socializacije projekta v agroekologiji

Za učinkovito socializacijo projekta so ključni razumevanje občinstva, oblikovanje jasnega sporočila, izbira ustreznih komunikacijskih kanalov in vključevanje povratnih informacij. V nadaljevanju se bomo poglobili v omenjene elemente in opisali načine, kako jih lahko uporabite v kontekstu agroekologije.

Proces socializacije projekta ni naključen in zahteva skrbno načrtovanje in strateško izvedbo. V nadaljevanju so predstavljeni štirje glavni elementi socializacije projekta v agroekologiji:

1. Razumevanje občinstva

Prvi korak pri socializaciji vašega projekta ali poslovne ideje je razumevanje, kdo je vaše občinstvo. To so lahko lokalni kmetje, člani skupnosti, potencialni partnerji ali vlagatelji. Razumeti morate njihove interese, vrednote in pomisleke, da zagotovite učinkovitost svoje komunikacije. Lokalne kmete bo na primer morda zanimalo spoznavanje praktičnih koristi vaših agroekoloških praks, investitorje pa bosta verjetno zanimala donosnost in trajnost poslovne zamisli.

2. Oblikovanje jasnega sporočila

Ko enkrat razumete svoje občinstvo, morate oblikovati jasno in prepričljivo sporočilo o svojem projektu/ideji. To sporočilo mora izražati, za kaj gre pri vašem projektu/ideji, kakšni so njegovi cilji in kakšen je njegov potencialni učinek. Poudariti mora edinstveno ponudbo vrednosti vašega projekta - zakaj je pomemben in po čem se razlikuje od drugih pobud. Ne pozabite, da mora biti vaše sporočilo preprosto, jedrnato in zapomnljivo. Vzbuditi mora čustva in spodbuditi k ukrepanju.

3. Izbira ustreznih komunikacijskih kanalov

Izbira komunikacijskih kanalov močno vpliva na učinkovitost socializacije vašega projekta. Glede na občinstvo se lahko odločite za srečanja skupnosti, lokalne radijske oddaje, platforme družabnih medijev, glasila ali kombinacijo teh. Izberite kanale, ki jih vaše občinstvo pogosto uporablja in jim zaupa. Ne pozabite, da je cilj doseči čim več deležnikov in jih vključiti v smiseln dialog o vašem projektu.

4. Vključevanje povratnih informacij

Nazadnje, socializacija projekta mora biti dvosmerni proces. Spodbujajte svoje občinstvo k podajanju povratnih informacij in jih bodite pripravljeni poslušati in se nanje odzvati. Te povratne informacije lahko ponudijo dragocen vpogled v to, kako se vaš projekt dojema in kako ga je mogoče izboljšati. Poleg tega s povabilom k povratnim informacijam dajete občinstvu občutek, da je slišano in cenjeno, kar lahko še poveča njegovo zavzetost in podporo vašemu projektu ali poslovni zamisli.

Ti elementi niso samostojni, temveč se medsebojno prepletajo in prekrivajo. Na primer, razumevanje vašega občinstva bo usmerjalo vaše sporočanje in izbiro komunikacijskih kanalov. Podobno lahko na podlagi prejetih povratnih informacij prilagodite svoje sporočanje ali strategije vključevanja občinstva. Zato je pomembno, da se teh elementov lotite kot dela celostnega procesa za uspešno socializacijo projekta v agroekologiji.

Študija primera: Uspešna socializacija projekta v agroekologiji

Slika 14: Kilimo Hai, Tanzanija. Vir: facebook.com/groups/1324754037697776/

Da bi bolje razumeli, kako socializacija projekta deluje v praksi, si bomo ogledali primer agroekološkega projekta, ki je uspešno socializiral svoje poslanstvo in cilje, pridobil podporo skupnosti in dosegel svoje cilje.

Agroekološki project “Kilimo Hai” v Tanzaniji. ([Ref. 1](#))

Kilimo Hai, kar v prevodu pomeni “Kmetijstvo je življenje”, je agroekološki project v regiji Kilimandžaro v Tanzaniji. Cilj projekta je opolnomočiti lokalne kmete z učenjem trajnostnih in produktivnih kmetijskih praks, ki povečujejo donos in hkrati ohranjajo ekološko ravnovesje.

1. Razumevanje občinstva

Glavna ciljna skupina projekta Kilimo Hai so bili mali kmetje, lokalne zadruge, vladni kmetijski svetovalci in potencialni donatorji. Ekipa je izvedla več srečanj in anket v skupnosti, da bi razumela potrebe, interese in skrbi, ki pestijo občinstvo. To razumevanje je usmerjalo njihove strategije komuniciranja in vključevanja ter zagotavljalo, da so se prijele pri različnih deležnikih.

2. Oblikovanje jasnega sporočila

Sporočilo projekta je bilo preprosto, a močno: “Trajnostno kmetovanje za uspešno in zdravo skupnost”. Sporočilo je izražalo cilj projekta, da se agroekologija spodbuja kot uspešna in koristna kmetijska praksa. Sporočilo je bilo izraženo v lokalnih jezikih in ponazorjeno z zgodbami o uspehu prvih uporabnikov, zato je bilo razumljivo in navdihujoče.

3. Izbira ustreznih komunikacijskih kanalov

Pri projektu je bilo uporabljenih več komunikacijskih kanalov za čim večji doseg in učinek. Za neposredno sodelovanje s kmeti in zadrugami so bila organizirana srečanja in delavnice skupnosti. Lokalni radijski programi in platforme družbenih medijev so

bili uporabljeni za doseganje širšega občinstva, vključno z mestnimi potrošniki in potencialnimi donatorji. Projekt je sodeloval tudi z vladnimi kmetijskimi svetovalci, pri čemer je izkoristil njihova omrežja in verodostojnost za nadaljnje širjenje svojega sporočila.

4. Vključevanje povratnih informacij

Ekipo projekta Kilimo Hai je aktivno iskala povratne informacije pri občinstvu. Redno so obiskovali kmete, ki so prevzeli agroekološke prakse, in prisluhnili njihovim izkušnjam in izzivom. Spremljali so tudi razprave na družbenih medijih ter se odzivali na vprašanja in pomisleke javnosti. Na podlagi the povratnih informacij so prilagodili svoje programe usposabljanja in komunikacijske strategije, kar je privedlo do boljših rezultatov.

Uspeh projekta Kilimo Hai lahko pripišemo učinkoviti socializaciji projekta. Njihovo razumevanje občinstva, jasna sporočila, strateška uporaba komunikacijskih kanalov in mehanizem odzivnih povratnih informacij so privedli do večjega sprejetja agroekoloških praks, močnejše podpore skupnosti in uspešne mobilizacije sredstev. Njihov pristop ponazarja moč in potencial izvedene socializacije projekta v agroekološkem sektorju.

Kmetija Dagenham (Združeno kraljestvo): Krepitev urbane agroekologije z vključevanjem skupnosti ([Ref. 2](#))

Kmetija Dagenham, ki jo upravlja socialno podjetje Growing Communities (Rastoče skupnosti), je primer uspešnega modela urbane agroekologije, prepletene s sodelovanjem skupnosti. Ta študija primera poudarja strateški pristop k socializaciji poslanstva, vključevanju lokalne skupnosti in spodbujanju trajnostnih kmetijskih praks v urbanem okolju.

1. Razumevanje občinstva

Pobude podjetja Dagenham Farm so prilagojene mestnim prebivalcem Londona, zlasti tistim iz mestne četrti in bližnjih območij. Kmetija se zaveda vse večjega zanimanja mestne skupnosti za trajnostno življenje in lokalne prehranske sisteme, zato se osredotoča na zagotavljanje dostopa do svežih ekoloških pridelkov in hkrati na izobraževanje o prednostih agroekologije. Pobuda je zasnovana z zavedanjem potrebe po ustvarjanju delovnih priložnosti, ki bodo prilagojene družinskim obveznostim, s čimer pritegne posameznike, ki iščejo ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem.

2. Oblikovanje jasnega sporočila

Sporočilo kmetije se osredotoča na pomembne prednosti, ki jih lokalna oskrba s hrano prinaša mestnemu okolju in dobrobiti skupnosti. Kmetija Dagenham s poudarkom na pridelavi več kot štirih ton ekološke zelenjave na leto sporoča, da je urbano kmetovanje smiselno za zagotavljanje prehranske varnosti, okoljske trajnosti in zdravja skupnosti. Njihovo sporočilo je jasno: mestne kmetije so lahko produktivni, izobraževalni in koristni prostori v skupnosti.

3. Izbira ustreznih komunikacijskih kanalov

Neposredno vključevanje v tedenska prostovoljna srečanja omogoča kmetiji, da učinkovito širi svoje sporočilo in poslanstvo ter vabi skupnost k sodelovanju in učenju o trajnostnih kmetijskih praksah. Poleg tega prodaja pridelkov prek kratkih dobavnih verig, vključno z lokalnimi restavracijami, maloprodajnimi mesti in tedensko stojnico, služi kot komunikacijski kanal in sredstvo za prikaz izvedljivosti ponovne lokalizacije oskrbe s hrano v mestnem okolju.

4. Vključevanje povratnih informacij

Kmetija Dagenham s tesnim sodelovanjem s skupnostjo prek prostovoljnih programov in neposredne prodaje vključuje povratne informacije, da bi tako prilagodila in izboljšala svoje prakse in ponudbo. Ta dinamična interakcija zagotavlja, da se kmetija še naprej odziva na potrebe in interese lokalne skupnosti, ter spodbuja okolje sodelovanja, v katerem predlogi skupnosti vodijo do oprijemljivih izboljšav v samem delovanju kmetije in strategijah vključevanja skupnosti.

Pristop kmetije Dagenham k vključevanju agroekologije v mestni kontekst z vključevanjem skupnosti, jasnimi sporočili, strateškimi komunikacijskimi kanali in odzivnim mehanizmom povratnih informacij kaže, da lahko mestne kmetije igrajo ključno vlogo pri trajnostnem razvoju mest. Njihov uspeh poudarja pomen razumevanja občinstva, oblikovanja odmevnega sporočila, uporabe neposrednega vključevanja v komunikacijo in vrednotenja povratnih informacij skupnosti v širšem kontekstu agroekološke socializacije in vključevanja skupnosti.

Samoocenjevanje

Da bolje razumemo, kako socializacija projekta deluje v praksi, si bomo ogledali primer agroekološkega projekta, ki je uspešno socializiral svoje poslanstvo in cilje, pridobil podporo skupnosti in dosegel svoje cilje.

Opredelite svoje občinstvo

V tej dejavnosti boste opredelili ključne deležnike projekta. Njihovo poznavanje je ključno za prilagoditev sporočila projekta in izbiro ustreznih komunikacijskih kanalov. Tukaj je vodnik po korakih:

1. korak: Seznam potencialnih deležnikov

Opredelite vse, ki bi jih vaš agroekološki projekt lahko zanimal, bi na njih vplival, ali pa bi oni vplivali nanj. To so lahko lokalni kmetje, člani skupnosti, potencialni partnerji, vlagatelji, lokalni uradniki ali nacionalni okoljski organi.

2. korak: Določite prednostne interesne skupine

Vse zainteresirane strani ne bodo imele enakega interesa ali vpliva na vaš projekt. Razvrstite jih glede na njihov pomen za vaš projekt in njihovo moč, da vplivajo na njegov uspeh.

3. korak: Razumite svoje deležnike

Poskušajte razumeti vsakega ključnega deležnika - njegove interese, skrbi, potrebe in komunikacijske preference. To vam bo pomagalo prilagoditi sporočilo projekta in izbrati ustrezne komunikacijske kanale.

S pomočjo zgornjih korakov opredelite in razumite ključne deležnike svojega projekta. Svoje ugotovitve dokumentirajte v matriki za analizo deležnikov.

Oblikujte sporočilo projekta

Dobro oblikovano sporočilo projekta lahko spodbudi k ukrepanju in ustvari podporo za vaš agroekološki projekt. Tukaj je opisano, kako lahko pripravite sporočilo projekta:

1. korak: Opredelite svoj projekt

Jasno opredelite, kaj je namen vašega projekta. Kakšni so njegovi cilji? Kakšen učinek želi doseči?

2. korak: Poudarite prednosti

Kakšne so koristi vašega projekta za deležnike in širšo skupnost? Te koristi prilagodite interesom in pomislekom vsake skupine deležnikov.

3. korak: Naj bo nepozaben

Vaše sporočilo mora biti preprosto, jedrnato in lahko zapomnljivo. Uporabite čustven jezik, močne vizualne elemente in prepričljive zgodbe, da bo sporočilo privlačno.

Na podlagi zgornjih korakov oblikujte sporočilo projekta za vsako od ključnih skupin deležnikov.

Izberite svoje komunikacijske kanale

Izbira pravih komunikacijskih kanalov je ključnega pomena za učinkovito doseganje občinstva. Tukaj je opisano, kako se tega lotiti:

1. korak: Raziščite razpoložljive kanale

Naštejte vse možne komunikacijske kanale, tako izven spleta kot tudi na spletu. Ti lahko vključujejo srečanja skupnosti, lokalne radijske oddaje, platforme družbenih medijev, glasila, vladne forume ali delavnice.

2. korak: Uskladite kanale z deležniki

Ugotovite, kateri kanali bodo najverjetneje dosegli vsako skupino deležnikov glede na njihove komunikacijske preference.

3. korak: Načrtujte komuniciranje

Oblikujte komunikacijski načrt, v katerem bo opisano, katero sporočilo bo poslano, po katerem kanalu in kdaj. Poskrbite, da bo dovolj prostora za povratne informacije in dvosmerno komunikacijo.

Z uporabo zgornjih korakov določite najučinkovitejše komunikacijske kanale za vsako skupino deležnikov in pripravite komunikacijski načrt.

Pregled in refleksija

Refleksija uspešne socializacije projekta

Refleksija je bistveni del učenja, saj vam omogoča, da naučeno uporabite v svojem kontekstu. Pri tej dejavnosti preučite študijo primera, ki je bila obravnavana na začetku enote, in odgovorite na naslednja vprašanja:

- Katere strategije so bile uporabljene za socializacijo projekta v študiji primera?
- Kako so te strategije prispevale k uspehu projekta?
- Katere elemente teh strategij bi lahko prilagodili in uporabili pri svojem agroekološkem projektu?

Razmislite o svojih odgovorih in zapišite svoje misli. Razmislek uporabite za oblikovanje lastnega načrta socializacije projekta.

Kviz: Razumevanje socializacije projekta

Namen tega kviza je okrepiti vaše razumevanje koncepta socializacije projekta, njegovega pomena in ključnih elementov, ki so vključeni v socializacijo agroekološkega projekta.

1. Kaj je socializacija projekta in zakaj je pomembna v kontekstu agroekologije?

A) Gre za proces razlage vaše projekta samo ekipi, ki je vključena v projekt. Pomemben je zato, ker zagotavlja, da vsi člani ekipe razumejo svojo vlogo.

B) Je postopek pridobivanja odobritve za projekt od višjih organov. Pomembno je zato, ker z njim pridobite potrebna dovoljenja in finančna sredstva.

C) Je proces deljenja in promocije vašega projekta širšemu občinstvu, vključno z deležniki in skupnostjo. Pomemben je zato, ker pomaga pri pridobivanju podpore, povratnih informacij in spodbujanju sodelovanja.

2. Kateri so nekateri ključni elementi, vključeni v socializacijo projekta za agroekološke pobude?

A) Opredelitev projekta, določitev ciljnega občinstva, oblikovanje sporočila projekta in izbira ustreznih komunikacijskih kanalov.

B) Skrivanje projekta, ne vključevanje skupnosti in osredotočanje na dobiček.

C) Opredelitev projekta, izključitev lokalne skupnosti, osredotočanje na tehnične vidike in izogibanje komunikaciji.

3. Katere so nekatere učinkovite metode za prepoznavanje in vključevanje deležnikov vašega projekta?

A) Ohranjanje zaupnosti projekta in izogibanje vključevanju deležnikov.

B) Opredelitev potencialnih deležnikov, razumevanje njihovih interesov in skrbi ter njihovo aktivno vključevanje prek srečanj, delavnic ali spletnih platform.

C) vsiljevanje projekta deležnikom, ne da bi jih vprašali za mnenje ali povratne informacije.

4. Katere premisleke je treba upoštevati pri oblikovanju sporočila o projektu?

A) Sporočilo mora biti zapleteno in tehnično, da se pokaže zahtevnost projekta.

B) Sporočilo mora biti nedoločno, da lahko različnim ljudem pomeni različne stvari.

C) Sporočilo mora biti jasno, jedrnato ter prilagojeno potrebam in interesom ciljne skupine. Učinkovito mora sporočati namen, cilje in koristi projekta.

Povzetek:

Do konca te enote morate biti sposobni opredeliti socializacijo projekta, razumeti njen pomen v agroekologiji in oblikovati ustrezno strategijo za obveščanje ciljne javnosti o svojem projektu.

Ustvarjanje strateških zavezništev za agroekološke pobude

Uspeh vsakega agroekološkega projekta je v veliki meri odvisen od oblikovanih strateških zavezništev. V tej enoti bomo razpravljali o konceptu strateških zavezništev, njihovem pomenu, kako prepoznati potencialne zaveznike ter o korakih oblikovanja in upravljanja teh zavezništev. Obravnavali bomo tudi študijo primera uspešnega strateškega zavezništva na področju agroekologije. Ob koncu te enote boste znali ceniti vrednost strateških zavezništev in pridobili večine za učinkovito vzpostavljanje in upravljanje teh partnerstev.

Tu bomo raziskali, kaj so strateška zavezništva, zakaj so pomembna, zlasti v kontekstu agroekologije, in kako lahko prispevajo k uspehu vaših pobud.

Opredelitev strateških zavezništev

Strateško zavezništvo je sporazum med dvema ali več strankami, ki si prizadevajo za doseganje dogovorjenih ciljev, pri tem pa ostajajo neodvisne organizacije. V kontekstu agroekologije lahko ta zavezništva vključujejo različne partnerje, med drugim kmetijske zadruge, raziskovalne ustanove, vladne organizacije, nevladne organizacije in podjetja.

Ta zavezništva so še posebej pomembna v agroekologiji, kjer lahko različne organizacije prinesejo edinstvene prednosti, kot so tehnično znanje, dostop do financiranja, regulativna moč ali neposreden dostop do kmetov in podeželskih skupnosti. S sodelovanjem lahko te organizacije dosežejo več, kot bi lahko dosegle same.

Pomembnost strateških zavezništev

Delitev virov:

Strateška zavezništva omogočajo delitev virov. To lahko pomeni souporabo fizičnih virov, kot so orodja ali zemljišča, ali nematerialnih virov, kot so znanje, strokovno znanje ali poznanstva.

Zmanjšanje tveganja in stroškov:

Sodelovanje v zavezništvu lahko pomaga porazdeliti tveganje in zmanjšati stroške. To je še posebej dragoceno za projekte na področju agroekologije, kjer so lahko začetni stroški visoki, rezultati pa se lahko pokažejo šele čez nekaj časa.

Večji doseg in vpliv:

S strateškimi zavezništvu lahko organizacije dosežejo več ljudi in imajo večji vpliv. To je še posebej pomembno za agroekološke projekte, katerih cilj je pogosto izboljšati trajnost in odpornost na ravni skupnosti ali regije.

Inovacije in učenje:

Strateška zavezništva spodbujajo okolje, v katerem se lahko partnerji učijo drug od drugega. To lahko vodi k inovacijam in razvoju novih najboljših praks.

Zagovorništvo in vpliv:

S sodelovanjem imajo lahko organizacije močnejši glas pri zagovarjanju sprememb politike ali drugih sistemskih sprememb.

Strateška zavezništva tako niso le koristna, temveč tudi ključna v kontekstu agroekologije. Omogočajo lahko lažjo izmenjavo znanja in virov, spodbujajo inovacije in povečujejo vpliv posameznih projektov. V naslednjih razdelkih bodo podane bolj praktične smernice o tem, kako učinkovito oblikovati in upravljati ta zavezništva.

Identifikacija potencialnih zaveznikov v agroekološkem sektorju

V tem delu se bomo poglobili v postopek iskanja potencialnih partnerjev, ki imajo enake cilje, lahko dodajo vrednost vašemu projektu in prispevajo k njegovemu uspehu.

Prepoznavanje potencialnih zaveznikov je ključni prvi korak pri oblikovanju strateških zavezništev za vaš agroekološki projekt. Ta postopek mora biti nameren in premišljen, saj lahko izbrani partnerji pomembno vplivajo na uspeh vašega projekta.

Razumevanje agroekološkega okolja

Razumevanje pokrajine vašega specifičnega agroekološkega sektorja je prvi korak pri iskanju potencialnih zaveznikov. To vključuje raziskavo in kartiranje ključnih akterjev na tem področju, njihovih vlog, virov, prednosti in slabosti. Ti akterji lahko vključujejo kmetijske zadruge, raziskovalne ustanove, nevladne organizacije, podjetja in vladne organizacije.

Usklajevanje interesov in vrednot

Ko dobro spoznate pokrajino, je naslednji korak identifikacija organizacij, katerih interesi in vrednote se ujemajo z vašim projektom. Te organizacije bodo najverjetneje zainteresirane za oblikovanje strateškega zavezništva, saj imajo enake cilje kot vaš projekt. Usklajenost vrednot je prav tako ključna za zagotovitev zdravega in produktivnega zavezništva.

Združljivost virov

Razmislite o virih, ki bi jih vsak potencialni zaveznik lahko prispeval k projektu. To lahko vključuje finančna sredstva, strokovno znanje, povezave, zemljišča ali druge fizične vire. Vendar pa združljivost virov ne pomeni le, katere vire lahko potencialni zaveznik ponudi, temveč tudi, katere vire mu lahko ponudi vaš projekt. Uravnotežena izmenjava virov lahko privede do bolj trajnostnega in pravičnega zavezništva.

Dosedanje izkušnje in ugled

Ocenite dosedanje dosežke in ugled morebitnih zaveznikov. Oglejte si njihove pretekle projekte, sodelovanja in dosežke. Tako lahko dobite občutek o njihovi zavezanosti, zanesljivosti in učinkovitosti, kar je pomembno za strateško zavezništvo.

Razpoložljivost in pripravljenost

Na koncu upoštevajte razpoložljivost in pripravljenost potencialnih zaveznikov. Idealni zaveznik morda ne bo ustrezen, če je preveč zaposlen z drugimi projekti ali če ga ne zanima sklepanje novih zavezništev. S potencialnimi zavezniki komunicirajte zgodaj in odkrito, da preverite njihovo zanimanje in razpoložljivost.

Ne pozabite, da cilj ni nujno oblikovanje zavezništev s čim več organizacijami, temveč vzpostavitev nekaj močnih in vzajemno koristnih partnerstev, ki lahko učinkovito podpirajo vaš projekt in njegove cilje.

Oblikovanje in upravljanje strateških zavezništev

V tem poglavju so opisani koraki pri oblikovanju strateških zavezništev, od vzpostavljanja stikov s potencialnimi partnerji do upravljanja odnosov in spopadanja z izzivi, ki se lahko pojavijo v tem procesu.

Ustvarjanje strateških zavezništev ni enkratni dogodek, temveč stalen proces. Da bi bilo uspešno, zahteva skrbno načrtovanje, jasno komunikacijo in premišljeno upravljanje. Tukaj je nekaj ključnih korakov in premislekov za oblikovanje in upravljanje strateških zavezništev v agroekološkem sektorju.

Vzpostavitev stika in krepitev zaupanja

Prvi korak k oblikovanju strateškega zavezništva je vzpostavitev stika s potencialnimi zavezniki. To lahko storite z uradnimi pismi, elektronskimi sporočili, telefonskimi klici ali osebnimi srečanji. Začetni pogovori morajo biti osredotočeni na skupne interese in morebitne koristi zavezništva. Med temi začetnimi stiki je bistvenega pomena vzpostavljanje zaupanja. Iskrenost, transparentnost in strokovnost so ključnega pomena za vzpostavitev trdnih temeljev zavezništva.

Opredelevanje vlog in pričakovanj

Ko potencialni zaveznik pokaže zanimanje za oblikovanje zavezništva, je treba opredeliti vloge in pričakovanja. To vključuje določitev, kdo bo odgovoren za kaj in kako bo potekalo sprejemanje odločitev. Pomembno je zagotoviti, da vse vpletene strani jasno razumejo svoje odgovornosti in se strinjajo s pogoji zavezništva.

Vzpostavitev uradnega sporazuma

Za zagotovitev zavezništva je treba skleniti uradni sporazum. Ta sporazum ima lahko različne oblike, odvisno od narave zavezništva, na splošno pa vključuje podrobnosti o vlogah, odgovornostih in obveznostih vsake strani. V sporazumu mora biti opisano tudi, kako se bodo reševali konflikti in pod kakšnimi pogoji se lahko zavezništvo prekine.

Vzdrževanje komunikacije in reševanje konfliktov

Učinkovita komunikacija je ključna za upravljanje strateških zavezništev. Organizirati je treba redne sestanke, na katerih se razpravlja o napredku, obravnavajo težave in sprejemajo skupne odločitve. Konflikti so v zavezništvih pogosti, zato jih je treba reševati takoj in spoštljivo. Na začetku zavezništva je treba vzpostaviti postopek reševanja sporov.

Ocenjevanje in krepitev zavezništva

Stalno ocenjevanje zavezništva je pomembno za njegovo trajnost in uspešnost. To je mogoče opraviti z rednim preverjanjem in uradnim ocenjevanjem. Če se ugotovijo slabosti ali težave, je treba sprejeti ukrepe za okrepitev zavezništva. To lahko vključuje ponovni pregled sporazuma, prilagoditev vlog ali naložbe v dejavnosti za krepitev ekipe.

Ne pozabite, da strateška zavezništva zahtevajo čas, potrpežljivost in predanost vseh vpletenih strani. Vendar pa lahko ob učinkovitem oblikovanju in upravljanju agroekološkemu projektu prinesejo velike koristi.

Študija primera: Uspešna strateška zavezništva v agroekologiji

Študija primera iz resničnega življenja bo pokazala, kako so uspešna strateška zavezništva olajšala doseganje ciljev pri agroekološkem projektu.

Gibanje kmetijstva, ki ga podpira skupnost (CSA), v Franciji. ([Ref. 3](#))

Kmetijstvo v podporo skupnosti (CSA) je inovativen, po vsem svetu uveljavljen model pridelave in distribucije hrane, ki ima pomembno vlogo pri spodbujanju agroekologije. Primer uspešnega strateškega zavezništva v agroekološkem sektorju prihaja iz Francije z oblikovanjem in širjenjem gibanja CSA, znanega tudi kot mreža AMAP (Associations pour le Maintien d'une Agriculture Paysanne – Združenja za ohranjanje kmetovanja). ([Ref. 4](#))

*Slika 15: AMAP, Plage Arrière:
jardinplato.wordpress.com/lamap/*

Oblikovanje zavezništva

Model AMAP je bil uveden v Franciji v začetku leta 2000 po zgledu podobnih pobud na Japonskem in v ZDA. Začela se je z zavezništvom med kmeti in potrošniki, ki jih je združevala skupna vizija podpore lokalnemu, trajnostnemu kmetijstvu. Cilj zavezništva je bil ustvariti vzajemno koristno partnerstvo, v okviru katerega bi potrošniki neposredno financirali kmete v zameno za delež proizvodnje na kmetiji.

Vloga strateških zavezništev

Uspešno razširitev modela AMAP so omogočila strateška zavezništva na več ravneh:

1. **Kmetje in potrošniki:** Na najnižji ravni so bila zavezništva med kmeti in lokalnimi potrošniki osnova modela AMAP. Potrošniki so se zavezali, da bodo vnaprej kupili del pridelka, s čimer so kmetom zagotovili varen dohodek in neposreden trg.
2. **Lokalne skupine AMAP:** Ta zavezništva na lokalni ravni so bila pogosto formalizirana v lokalne skupine AMAP, ki so olajšale razdeljevanje pridelkov in usklajevale dejavnosti med kmeti in potrošniki.
3. **Nacionalna mreža AMAP:** Lokalne skupine AMAP so se nato povezale v nacionalno mrežo "Le Réseau AMAP". To nacionalno združenje je imelo ključno vlogo pri spodbujanju modela AMAP, usklajevanju dejavnosti med lokalnimi skupinami in zagovarjanju podpornih politik.
4. **Medsektorska zavezništva:** Mreža AMAP je oblikovala tudi strateška zavezništva z drugimi zainteresiranimi stranmi, kot so okoljske nevladne organizacije, raziskovalne ustanove in oblikovalci politik. Ta medsektorska zavezništva so pripomogla k potrditvi modela AMAP, spodbujanju agroekoloških praks in zagotavljanju podpornih politik.

Ključne izkušnje

Primer AMAP v Franciji ponazarja, kako lahko strateška zaveznitva povečajo učinek agroekoloških pobud. Poudarja pomen oblikovanja zaveznitv na več ravneh, od partnerstev od spodaj navzgor do nacionalnih mrež in med sektorji. Poudarja tudi pomen zaupanja, vzajemnih koristi in skupne vizije pri oblikovanju in upravljanju uspešnih zaveznitv.

Aktivnosti

Prepoznavanje potencialnih zaveznikov

V tej dejavnosti se boste naučili prepoznati potencialne zaveznike za vaš agroekološki projekt. Upoštevati boste morali različne deležnike, kot so lokalna podjetja, neprofitne organizacije, vladni organi, izobraževalne ustanove, skupnosti in posamezniki, ki delijo vizijo vašega projekta. Dejavnost vključuje:

- *Iskanje potencialnih zaveznikov:* Napišite imena posameznikov, organizacij in institucij, za katere menite, da bi se lahko povezali z vašim projektom.
- *Opredelitev njihovih prednosti in interesov:* Za vsakega potencialnega zaveznika navedite njegove prednosti in kako bi lahko te prednosti prispevale k vašemu projektu. Razmislite tudi o tem, kateri njihovi interesi se ujemajo s cilji vašega projekta.
- *Prednostno razvrščanje potencialnih zaveznikov:* Na podlagi njihovih prednosti in interesov razvrstite seznam potencialnih zaveznikov glede na to, kdo bi lahko največ prispeval k vašemu projektu.

Oblikovanje predloga za zavezništvo

V tej dejavnosti se boste naučili, kako pripraviti prepričljiv predlog zavezništva. To vključuje:

- *Orisovanje prednosti:* Jasno izrazite, kaj bo potencialni zaveznik pridobil s partnerstvom. To je lahko karkoli, od večje prepoznavnosti, dostopa do novih omrežij ali prispevka k cilju, ki je v skladu z njihovimi vrednotami.
- *Podrobno opisovanje predlaganega sodelovanja:* Navedite, v kakšni obliki bi bilo zavezništvo sklenjeno. To lahko vključuje skupne dogodke, skupne vire, navzkrižno promocijo ali katere koli druge skupne dejavnosti.
- *Priprava predloga:* Napišite uradni predlog s podrobnostmi o koristih in obliki predlaganega zavezništva. Predlog naj bo jedrnat, strokoven in prepričljiv.

Igra vlog: Pogajanja o zavezništvu

Ta dejavnost vključuje igro vlog, v kateri simulirate pogajalski scenarij s potencialnim zaveznikom.

- *Priprava na igro vlog:* Najprej izberite partnerja in se odločite, kdo bo igral vlogo vodje projekta in kdo vlogo potencialnega zaveznika. Vodja projekta naj se pripravi tako, da pregleda predlog zavezništva, ki ga je pripravil v prejšnji dejavnosti.
- *Izvedba igre vlog:* Vodja projekta mora svoj predlog predstaviti potencialnemu zavezniku, ki bo postavljajl vprašanja, izražal pomisleke in se pogajal glede pogojev.
- *Razmislek o igri vlog:* Po igri vlog naj oba udeleženca razpravljata o tem, kaj je šlo dobro, kaj bi bilo mogoče izboljšati in kaj sta se naučila o pogajanjih iz te vaje.

Cilj teh dejavnosti je razviti sposobnosti prepoznavanja potencialnih zaveznikov, se pogovoriti o prednostih partnerstva in pogajanja o pogojih sodelovanja. Z vadbo teh veščin boste boljše pripravljene na oblikovanje in upravljanje strateških zavezništev za vaš agroekološki projekt.

Pregled in refleksija

Razmislek o uspešnem strateškem zavezništvu

V tej dejavnosti refleksije boste premislili o študiji primera iz gibanja za kmetijstvo, ki ga podpira skupnost (CSA) v Franciji. Preučili boste strategije, uporabljene za oblikovanje in upravljanje strateškega zavezništva z deležniki.

Razmislite o naslednjih vprašanjih:

- Katere strategije je gibanje za kmetijstvo, ki ga podpira skupnost (CSA) uporabilo za prepoznavanje potencialnih zaveznikov?
- Kako so zaveznikom prikazali prednosti zavezništva?
- Katere ukrepe so uvedli za upravljanje zavezništva in zagotavljanje njegovega uspeha?

Ta razmišljanja uporabite za premislek o tem, kako bi lahko podobne strategije uporabili pri svojem agroekološkem projektu. Svoje misli in načrte zapišite za uporabo v prihodnosti.

Kviz: Ustvarjanje strateških zavezništev za agroekološke pobude

S tem kvizom boste preverili vaše razumevanje strateških zavezništev, njihov pomen ter kako jih oblikovati in upravljati. Preverili boste tudi svoje znanje o morebitnih izzivih, ki se lahko pojavijo med tem procesom.

Kaj je strateško zavezništvo v kontekstu agroekologije?

A) Uradni sporazum med dvema ali več strankami, ki si prizadevajo za vrsto dogovorjenih ciljev, pri tem pa ostajajo neodvisne organizacije

B) Proces združevanja vseh agroekoloških projektov v regiji pod eno krovno organizacijo

C) Vladna pobuda, ki med kmeti uveljavlja agroekološke prakse

Zakaj so strateška zavezništva pomembna za agroekološke projekte?

A) Omogočajo razdelitev odgovornosti in virov, delitev tveganj in izkoriščanje medsebojnega dopolnjevanja

B) So pogoj za vsak agroekološki projekt, ki želi prejeti državno financiranje

C) Služijo kot mehanizem za zmanjšanje konkurence med različnimi agroekološkimi projekti

Kaj je ključni dejavnik pri iskanju potencialnih zaveznikov za agroekološki projekt?

A) Potencialni zaveznik mora imeti konkurenčen agroekološki projekt

B) Potencialni zaveznik se mora nahajati v isti geografski regiji kot projekt

C) Vrednote, poslanstvo in interesi potencialnega zaveznika se morajo ujemati z vrednotami, poslanstvom in interesi projekta

Kaj mora vsebovati prepričljiv predlog zavezništva?

- A) Podroben načrt odgovornosti, ki jih nosi druga stran v zavezništvu
- B) Izjava za potencialnega zaveznika, ki opisuje koristi zavezništva in podrobno opredeljuje predlagano obliko sodelovanja
- C) Izjava o superiornosti lastnega projekta nad potencialno konkurenco

Zaključek

V tej enoti ste spoznali pomen strateških zavezništev v agroekološkem sektorju. Razpravljali smo se o tem, kako prepoznati potencialne zaveznike, ki imajo enake cilje kot vaš projekt in lahko prispevajo k njegovemu uspehu. Obravnavali smo tudi, kako pripraviti predlog zavezništva in učinkovito upravljati odnose z zavezniki. S študijo primera je bila predstavljena praktična uporaba teh konceptov v resničnem scenariju. Ne pozabite, da je moč vašega projekta v vaši sposobnosti oblikovanja strateških zavezništev in njihovega učinkovitega upravljanja. Še naprej vadite veščine, ki ste se jih naučili v tej enoti. Tako boste na dobri poti do uspešne socializacije svojega agroekološkega projekta.

Raziskovanje možnosti za financiranje agroekoloških projektov

Financiranje je pogosto ključni dejavnik za uspešno izvajanje in rast agroekoloških projektov. Za podporo takšnim pobudam je mogoče uporabiti različne vire financiranja, od državnih nepovratnih sredstev do naložb zasebnega sektorja. Ta enota bo učencem pomagala razumeti različne vrste razpoložljivih možnosti financiranja in kako do njih učinkovito dostopati. Spoznali bodo možne vire financiranja, pisanje subvencij, množično financiranje in finančno načrtovanje. Učenci bodo vodeni skozi postopek prepoznavanja ustreznih virov financiranja in oblikovanja prepričljivih vlog za financiranje.

Poznavanje različnih vrst financiranja

V tem poglavju se bomo poglobili v različne vire financiranja, ki so na voljo za agroekološke projekte. Za vsako vrsto raziskujemo prednosti in slabosti ter kaj lahko običajno pričakujemo v postopku prijave.

Državna nepovratna sredstva:

Državne subvencije na lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni so lahko pomemben vir financiranja agroekoloških projektov. Takšna nepovratna sredstva imajo pogosto posebne cilje, kot so spodbujanje trajnostnega kmetovanja, ohranjanje okolja ali podpiranje podeželskega gospodarstva. Čeprav lahko zagotovijo znatno finančno podporo, je postopek prijave lahko strog, prejemniki nepovratnih sredstev pa morajo pogosto izpolnjevati posebne zahteve glede poročanja in skladnosti.

Naložbe zasebnega sektorja:

Zasebni vlagatelji, vlagatelji tveganega kapitala in podjetja lahko financirajo agroekološke projekte, zlasti tiste s tržnim potencialom. Zasebno financiranje lahko zagotovi znatna sredstva, čeprav vlagatelji običajno pričakujejo donosnost svojih naložb. Izziv je prepričati te subjekte o potencialni donosnosti in trajnosti projekta.

Dobrodelne fundacije:

Zasebni vlagatelji, vlagatelji tveganega kapitala in podjetja lahko prav tako financirajo agroekološke projekte, zlasti tiste s tržnim potencialom. Zasebno financiranje lahko zagotovi znatna sredstva, čeprav vlagatelji običajno pričakujejo donosnost svojih naložb. Izziv je prepričati te subjekte o potencialni donosnosti in trajnosti projekta.

Množično financiranje:

Množično financiranje je način zbiranja sredstev neposredno od javnosti, običajno prek spletnih platform. To je odlična metoda za projekte z veliko družbeno privlačnostjo, ki lahko pomaga pri zbiranju denarja in ozaveščanju o vašem namenu. Vendar je za uspešno množično financiranje potrebna prepričljiva zgodba, dobro trženje in angažirana mreža podpornikov.

Mikro financiranje:

Znan tudi kot mikrokredit, zagotavlja majhna posojila kmetom, podjetnikom in malim podjetjem, ki nimajo dostopa do tradicionalnih bančnih storitev. Cilj mikro financiranja je omogočiti ljudem, ki nimajo dovolj sredstev, da začnejo ali razširijo svoje agroekološke projekte. Prednosti mikro financiranja vključujejo dostopnost za tiste, ki imajo malo ali nič zavarovanja, spodbujanje samozadostnosti in krepitev ekonomske moči. Vendar so lahko obrestne mere včasih višje od tradicionalnih posojil, razpoložljivi zneski pa so lahko omejeni, kar lahko omejuje obseg projektov. Postopek prijave običajno vključuje predložitev poslovnega načrta in pregled s strani posojilne institucije, ki je lahko specializirana mikro finančna institucija (MFI), neprofitna organizacija ali skupnostna skupina. Uspešni prosilci prejmejo finančna sredstva in po možnosti dodatne podporne storitve, kot so usposabljanje za finančno opismenjevanje ali poslovno mentorstvo.

Stvarni prispevki:

Ni potrebno, da je vsaka podpora finančne narave. Podjetja, lokalne skupnosti ali posamezniki lahko ponudijo materialno podporo, storitev ali prostovoljno delo. Ti prispevki so lahko v veliko pomoč projektom, zlasti tistim z omejenim proračunom.

Samoocenjevanje

Dejavnost 1

Da utrdite svoje razumevanje, raziščite in poiščite primer agroekološkega projekta, ki je uspešno uporabil vse zgoraj navedene vrste financiranja. Razmislite, zakaj je posamezna metoda financiranja učinkovita in kako bi jo lahko uporabili pri svojem projektu.

Ugotavljanje ustreznih virov financiranja za vaš projekt

V tem modulu se bodo učenci osredotočili na postopek iskanja ustreznih virov financiranja za svoje agroekološke projekte. To vključuje razumevanje potreb njihovega projekta, poglobljen pregled potencialnih virov in oceno usklajenosti med njimi.

Razumevanje potreb projekta

Prvi korak pri iskanju ustreznih virov financiranja je jasno razumevanje potreb vašega projekta. To vključuje razumevanje ciljev projekta, predvidenih stroškov in višine potrebnih sredstev. Prav tako je treba ugotoviti, ali potrebujete enkratno financiranje ali stalno podporo in ali bi lahko vaš projekt podprli s stvarnimi prispevki.

Raziskovanje potencialnih virov

Ko določite svoje potrebe, je naslednji korak iskanje možnih virov financiranja. To lahko vključuje spletno raziskovanje, mreženje in pogovore s podobnimi projekti ali organizacijami. Pri raziskovanju boste morali razumeti naloge s prioriteto in merila vsakega potencialnega vira.

Ocenjevanje usklajenosti

Ko ste opredelili možne vire, morate v naslednjem koraku oceniti, ali so ti viri usklajeni z vašim projektom. Pri tem je treba upoštevati področja, na katera se osredotočajo posamezni viri, merila za financiranje in cilje ter kako dobro se ti ujemajo z

vašim projektom. Prav tako je treba upoštevati postopek prijave in zahteve glede poročanja ter ali ste sposobni te zahteve izpolniti.

Dejavnost 2

Z lastnim ali hipotetičnim agroekološkim projektom izvedite zgornje korake. Sestavite ožji seznam možnih virov financiranja, utemeljite vsako izbiro in pripravite predhodni načrt za pristop k posameznemu viru.

Pisanje uspešne vloge za nepovratna sredstva

V tem delu bodo učenci spoznali, kako pripraviti učinkovito vlogo za nepovratna sredstva, od razumevanja smernic za prijavo do predstavitve prepričljive projektne pripovedi in proračuna.

1. Razumevanje smernic za prijavo:

- *Raziščite vlagatelja:* Najprej se seznanite z virom financiranja. Kakšno je njihovo poslanstvo? Katere vrste projektov običajno financirajo? Katera so njihova glavna interesna področja?
- *Pozorno preberite smernice:* Po opravljeni raziskavi ozadja natančno preberite smernice za prijavo. Spoznajte postopek oddaje, rok, obliko in zahteve glede vsebine.
- *Postavljajte vprašanja:* Če kar koli v smernicah za prijavo ni jasno, se za pojasnila obrnite na vir financiranja.

2. Oblikovanje prepričljivega mišljenja o projektu:

- *State Your Purpose:* Jasno navedite namen svojega projekta. Zakaj obstaja in kakšen problem rešuje?
- *Opredelite svoje cilje in naloge:* Izrazite, kaj želite s projektom doseči. Ti cilji morajo biti merljivi in časovno opredeljeni.
- *Opišite svoje metode:* Pojasnite, kako boste dosegli cilje projekta. To vključuje načrtovane dejavnosti, strategije in vire.

- *Prikazovanje učinka:* Pokažite, kako bo vaš projekt prispeval k spremembam. Kdo bo imel koristi in kako? Kako bo projekt prispeval k agroekologiji in trajnosti?

3. Razvoj podrobnega bugeta projekta:

- *Seznam izdatkov:* Navedite vse stroške, povezane s projektom. To vključuje neposredne stroške, kot so stroški materiala in dela, ter posredne stroške, kot so upravni in režijski stroški.
- *Načrt za nepredvidljive dogodke:* Del proračuna namenite za nepričakovane izdatke. S tem dokažete financerjem, da ste pripravljeni na morebitne izzive.
- *Utemeljitev stroškov:* Razložite, zakaj je vsak strošek potreben za uspeh projekta.

4. Prikkaz trajnosti projekta:

- *Dolgoročni učinek:* Pojasnite, kako bo projekt vplival tudi po izteku obdobja financiranja donacije. To lahko pomeni razvoj samozadostnih sistemov, prenos spretnosti in znanja na skupnost ali ustvarjanje stalnih virov dohodka.
- *Projekcija:* Opišite, kako bi lahko projekt v prihodnosti razširili ali ponovili. To kaže, da ima vaš projekt potencial za širši učinek.

Dejavnost 3

S temi koraki pripravite vlogo za nepovratna sredstva za svoj ali hipotetični agroekološki projekt. Prepričajte se, da ste vlogo uskladili s posebnimi interesi in prednostnimi nalogami vira financiranja, ki ste ga raziskali v prejšnjem modulu. Ko napišete vlogo, jo skrbno preglejte, da bo jasna, prepričljiva in brez napak. Posredujte jo kolegom za povratne informacije in jo pred oddajo po potrebi popravite.

3.4 Množično financiranje agroekoloških projektov

Množično financiranje je vse bolj priljubljeno orodje za financiranje vseh vrst projektov. Gre za zbiranje majhnih zneskov denarja od velikega števila posameznikov, običajno prek interneta. V tem poglavju bo podan vodnik po korakih, kako izvesti uspešno kampanjo množičnega financiranja za agroekološki projekt.

1. Izberite parvo platformo:

Na voljo je veliko platform za množično financiranje, vsaka pa ima svoje prednosti in slabosti. Pomembno je, da te platforme raziščete in najdete tisto, ki ustreza potrebam vašega projekta. Upoštevajte pristojbine platforme, njen ugled, vrsto projektov, ki jih podpira, in velikost njenega občinstva.

2. Ustvarite prepričljivo kampanjo:

Tu boste predstavili zgodbo svojega projekta. Ključne sestavine vključujejo:

- *Ponudba:* Mora biti jasen in jedrnat opis vašega projekta in zakaj je pomemben.
- *Cilji:* Jasno povejte, kaj želite doseči, koliko denarja potrebujete in za kaj boste sredstva uporabili.
- *Nagrade:* Ponudite spodbudo vlagateljem. Pri agroekoloških projektih so to lahko izdelki iz projekta, obisk ali ogled ali javno priznanje.
- *Izgled in mediji:* Visokokakovostne slike, videoposnetki in drugi mediji lahko močno povečajo vključenost.

3. Promovirajte svojo kampanjo:

Ko je kampanja izvedena, jo morate aktivno promovirati. Uporabite vse kanale, ki so vam na voljo, kot so družbeni mediji, e-poštne novice, lokalni tisk in osebni dogodki. Ne pozabite, da je uspeh kampanje množičnega financiranja pogosto odvisen od njene prepoznavnosti.

4. Sodelujte z vlagatelji:

Med kampanjo poskrbite za posodobitve in izrazite hvaležnost vlagateljem. Sodelovanje z vlagatelji pomaga ustvariti skupnost okoli vašega projekta, ti ljudje pa bodo verjetno najmočnejši zagovorniki vašega projekta.

5. Izpolnite svoje obljube:

Če je vaša kampanja uspešna, je treba izpolniti vse obljube, dane med kampanjo, zlasti glede nagrad. Tako boste ohranili svojo verodostojnost in utrli pot morebitnim prihodnjim kampanjam množičnega financiranja.

Dejavnost 4

Na podlagi svojega ali hipotetičnega projekta pripravite osnutek kampanje za množično financiranje. Razmislite, katero platformo uporabiti, kako sporočiti svoj projekt in kakšne nagrade ponuditi. Osnutek delite z vrstniki za povratne informacije, ga po potrebi popravite in, če je to izvedljivo, razmislite o izvedbi prave kampanje.

Finančno načrtovanje za trajnostno upravljanje projektov

Razumevanje finančnega upravljanja je ključnega pomena za dolgoročno trajnost vašega agroekološkega projekta. Ustrezno finančno načrtovanje ne zagotavlja le, da bo vaš projekt potekal v skladu s proračunom, temveč tudi povečuje odgovornost in preglednost, kar lahko privede do večjega zaupanja zainteresiranih strani in financerjev. V nadaljevanju so predstavljeni nekateri koraki, ki so vključeni v finančno načrtovanje za trajnostno upravljanje projekta.

1. Opredelite svoje stroške:

Najprej ugotovite vse morebitne stroške, povezane s projektom. To vključuje neposredne stroške, kot so stroški materiala in dela, ter posredne stroške, kot so upravni režijski stroški. Dobro je vključiti tudi znesek za nepredvidene stroške.

2. Pripravite proračun:

Ko določite stroške, lahko pripravite proračun. V njem mora biti podrobno opredeljeno, koliko denarja nameravate porabiti in kje ga boste porabili. V dobrem proračunu je opisano tudi, kdaj bodo stroški verjetno nastali, kar pomaga pri upravljanju denarnih tokov.

3. Opredelite tokove prihodkov:

Pri tem je treba opredeliti vse možne vire prihodkov za vaš projekt. To so lahko prihodki od prodaje kmetijskih proizvodov, storitev, subvencij, donacij, množičnega financiranja ali drugih virov.

4. Ustvarite finančni načrt:

Združite svoj proračun in tokove prihodkov v finančni načrt. V njem morate opisati, kako se bo vaš projekt financiral in kako bodo sredstva porabljena. Finančni načrt je ključna sestavina vašega širšega projektnega načrta.

5. Spremljanje:

Redno preverjanje finančnega načrta je bistvenega pomena. Spremljajte dejanske stroške v primerjavi s proračunom, preglejte tokove prihodkov in po potrebi prilagodite svoj finančni načrt. Tako boste lažje prepoznali morebitne finančne težave, še preden postanejo velike.

6. Revizija in poročanje:

Odvisno od velikosti projekta in zahtev po financiranju boste morda morali opraviti revizijo financ. Redno finančno poročanje pomaga tudi pri ohranjanju preglednosti in zaupanja pri deležnikih in financerjih.

Dejavnost 5

Na podlagi resničnega ali hipotetičnega projekta pripravite podroben proračun, opredelite morebitne vire prihodkov in pripravite finančni načrt. Razpravljajte o morebitnih izzivih pri izvajanju tega finančnega načrta in predlagajte rešitve.

Študija primera: Uspešno zbiranje sredstev za agroekološki projekt

V tej študiji primera se bomo osredotočili na dejanski primer agroekološkega projekta iz Evrope, ki se je uspešno spopadel s področjem zbiranja sredstev.

Ekološka kmetija Le Bec Hellouin v Normandiji, Francija ([Ref. 5](#))

Ozadje:

Le Bec Hellouin je permakulturna kmetija, ki sta jo leta 2004 ustanovila Charles in Perrine Hervé-Gruyer. Kmetija se vede po načelih permakulturne in ekološke trajnostne pridelave različnih poljščin in rejo živine. Kmetija je zelo produktivna, saj na majhni površini prideluje veliko pridelkov, kar dokazuje potencial permakulturnega kmetovanja.

Strategija zbiranja sredstev:

1. Državna nepovratna sredstva:

V začetni fazi projekta je kmetija prejela sredstva iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Ta nepovratna sredstva so bila ključnega pomena za začetno vzpostavitev in razvoj kmetije.

2. Zasebne naložbe:

Kmetija je pritegnila tudi zasebne naložbe, zlasti posameznikov in organizacij, ki se zanimajo za trajnostno kmetijstvo in ohranjanje okolja. To je znatno povečalo financiranje projekta.

*Slika 16: Ekološka kmetija Le Bec Hellouin, Francija.
Vir: fermedubec.com/*

3. **Ustvarjanje prihodkov:**

Na kmetiji Le Bec Hellouin deluje trgovina, v kateri svoje ekološke pridelke prodajajo neposredno potrošnikom. To projektu zagotavlja stalen vir prihodkov. Izvajajo tudi izobraževalne tečaje in delavnice o permakulturi, kar je dodaten vir prihodkov.

4. **Množično financiranje:**

Za posebne projekte, kot je razvoj novega rastlinjaka, je Le Bec Hellouin uporabil množično financiranje. Na francoski platformi za množično financiranje, namenjeni kmetijskim projektom, so uspešno izvedli kampanjo, ki je poudarila moč kolektivnega, v skupnost usmerjenega zbiranja sredstev.

5. **Partnerstva:**

Kmetija je vzpostavila strateška partnerstva z raziskovalnimi ustanovami, kot je INRAE (Francoski nacionalni raziskovalni inštitut za kmetijstvo, prehrano in okolje), da bi preučila produktivnost permakulturnega kmetovanja. Ta partnerstva ne prinašajo le finančnih sredstev, ampak tudi povečujejo verodostojnost dela kmetije.

Dejavniki uspeha:

Uspeh podjetja Le Bec Hellouin pri zbiranju sredstev je mogoče pripisati kombinaciji različnih dejavnikov. Jasno poslanstvo in vrednote projekta se odzivajo na različne organe za financiranje. Njegova preglednost in odgovornost sta skupaj z dobrimi rezultati ustvarili zaupanje vlagateljev in donatorjev. Poleg tega so si z diverzifikacijo virov prihodkov zagotovili finančno vzdržnost in odpornost.

Dejavnost 6

Analizirajte strategijo zbiranja sredstev podjetja Le Bec Hellouin. Kaj se lahko naučite iz njihovega pristopa? Kako lahko njihove strategije prilagodite svojemu projektu?

Pregled in razmislek

Razmislek o uspešni strategiji zbiranja sredstev

Pri tej dejavnosti boste razmišljali o študiji primera z ekološke kmetije Le Bec Hellouin. Preučili boste strategije, ki so jih uporabili za zagotavljanje in diverzifikacijo virov financiranja za svoje agroekološke pobude.

Razmislite o naslednjih vprašanjih:

- Katere strategije je ekološka kmetija Le Bec Hellouin uporabila za prepoznavanje potencialnih virov financiranja?
- Kako so oblikovali svoje predloge za financiranje, vloge za donacije in kampanje množičnega financiranja, da bi učinkovito predstavili pomen in vpliv svojega dela?
- Katere ukrepe so uvedli za upravljanje sredstev in zagotavljanje finančne vzdržnosti svojih projektov?

Na podlagi teh razmišljanj razmislite, kako bi lahko podobne strategije uporabili pri svojem agroekološkem projektu. Svoje misli in načrte si zapišite za uporabo v prihodnosti. S tem boste poglobili razumevanje strategij zbiranja sredstev in se bolje pripravili na zagotavljanje sredstev za svoje projekte.

Kviz: Razumevanje financiranja projektov

Ta kviz je namenjen preverjanju vašega poznavanja različnih možnosti financiranja, ki so na voljo za agroekološke projekte. Obravnava teme, kot so različne vrste možnosti financiranja, ključni elementi uspešne vloge za nepovratna sredstva, koraki pri zagonu kampanje množičnega financiranja in finančne strategije, ki se uporabljajo v resničnih agroekoloških projektih.

Katere vrste financiranja so običajno na voljo za agroekološke projekte?

- A) Samo državna nepovratna sredstva in naložbe zasebnega sektorja.
- B) Samo množično financiranje in tvegani kapital.

C) Državna nepovratna sredstva, naložbe zasebnega sektorja, filantropske fundacije, množično financiranje in podpora v naravi.

Kateri so ključni elementi pri pisanju uspešne vloge za nepovratna sredstva?

A) Jasen načrt projekta, izjava o potrebah in seznam članov ekipe.

B) jasen načrt projekta, izjava o potrebah, proračun projekta, načrt vrednotenja in organizacijske informacije.

C) jasen načrt projekta, seznam članov ekipe in samo proračun projekta.

Kateri od naslednjih korakov je ključen pri kampanji množičnega financiranja agroekološkega projekta?

A) Določitev primerne platforme, oblikovanje prepričljive kampanje, promocija kampanje in sprotno obveščanje donatorjev.

B) Določitev primerne platforme in oblikovanje prepričljive kampanje.

C) oblikovanje prepričljive kampanje in promocija le te.

Katera od naslednjih strategij v študiji primera Le Bec Hellouin ni bila uporabljena za zbiranje sredstev?

A) Državna nepovratna sredstva.

B) Ustvarjanje viralnega izziva v družabnih medijih.

C) Množično financiranje.

Povzetek

Ob koncu te enote bodo študenti pridobili znanje in spretnosti za orientacijo na področju financiranja agroekoloških projektov. Razumeli bodo, kako prepoznati ustrezne vire financiranja, napisati prepričljive vloge za nepovratna sredstva in uporabljati platforme za množično financiranje. Imeli bodo tudi osnovno razumevanje finančnega načrtovanja za trajnostno upravljanje projektov.

Zaključek

Na tem učnem potovanju smo se poglobili v ključne vidike spodbujanja agroekoloških projektov z velikim poudarkom na opolnomočenju podeželskih žensk. Z razčlenitvijo različnih elementov, kot so socializacija projekta, strateška zaveznitva in raziskovanje različnih načinov financiranja, dokument določa načrt za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks, ki so okolju prijazne in družbeno pravične.

Jedro naše razprave se je vrtelo okoli nujnosti vzpostavljanja in negovanja strateških partnerstev. Opredelitev zaveznikov, ki se strinjajo z vizijo projekta in lahko bistveno prispevajo k njegovemu uspehu, je temelj vsake agroekološke pobude. Oblikovanje prepričljivih predlogov za zaveznitvo in spodbujanje simbiotičnega odnosa s temi zavezniki sta večini, ki sta bili poudarjeni kot nepogrešljivi. Predstavljene študije primerov služijo kot oprijemljivi primeri, ki ponazarjajo uspešno uporabo teh strategij v resničnem svetu in s tem ponujajo načrt za podobne agroekološke podvige.

Poleg tega dokument poudarja moč učinkovite socializacije projekta. Sodelovanje s skupnostjo, razumevanje njenih potreb in prilagajanje komunikacijskih strategij različnim zainteresiranim stranem so poudarjeni kot ključni koraki pri pridobivanju široke podpore in zagotavljanju trajnosti projekta. Interaktivne vaje in dejavnosti za razmislek, ki so vključene v celoten dokument, so zasnovane tako, da krepijo te koncepte in spodbujajo učence, da ta spoznanja uporabijo pri svojih agroekoloških projektih.

Dokument je v bistvu celovit vodnik za posameznike in skupnosti, ki se želijo lotiti agroekoloških projektov, zlasti tistih, ki so namenjeni krepitvi vloge podeželskih žensk. Z upoštevanjem opisanih načel in strategij, kot so vzpostavljanje trdnih strateških zaveznitv, učinkovita socializacija projektov in zagotavljanje različnih virov financiranja, lahko te pobude ne le uspevajo, temveč tudi služijo kot katalizatorji trajnostnega razvoja in družbenih sprememb v podeželskih pokrajinah. Pot se tu ne konča; gre za neprekinjen proces učenja, prilagajanja in rasti, saj si prizadevamo, da bi agroekologija postala temelj našega skupnega prizadevanja za bolj trajnosten in pravičen svet.

VIRI

Modul 1: ACH

Ref. 1: Bianchi, G.; Pisiotis, U.; Cabrera, M.: GreenComp The European sustainability competence framework, 2022. Online:

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

Ref. 2: Osterwalder, A.: The business model ontology a proposition in a design science approach, 2004.

Ref. 3: Cerantola, N.: Ecologing, 2012.

Ref. 4: Osterwalder, A.: Business Model Generation, 2010.

Ref. 5: Maurya, A.: Running Lean, 2009.

Ref. 6: Visual Suite for Everyone. Canva. Online: <https://www.canva.com/>

Ref. 7: AI Website Builder. Mixo. Online: <https://app.mixo.io/ai-website-builder>

Ref. 8: Involve people in decisions. Loomio. Online: <https://www.loomio.com/>

Ref. 9: Better decisions, fewer meetings. Murmur. Online: <https://www.murmur.com/>

Ref. 10: Civil and focused dialogue. Consider.it. Online: <https://consider.it/>

Modul 2: BC Naklo

Ref. 1: Agriculture at a Crossroads. Global Agriculture. Online: <https://www.globalagriculture.org/report-topics/agroecology.html>

Ref. 2: Agroecological farm visit, Event report. Agroecology Europe, 2023. Online: <https://www.agroecology-europe.org/wp-content/uploads/2023/05/AEEU-Event-Report-Agroecological-Farm-Visit-21.03.2023.pdf>

Ref. 3: Agroecology Knowledge Hub, Practices. FAO. Online:

https://www.fao.org/agroecology/knowledge/practices/en/?page=1&ipp=5&tx_dynalist_pi1%5bpar%5d=YToxOntzOjE6IkwiO3M6MToiMCI7fQ

Ref. 4: Agroecology Knowledge Hub. The 10 Elements of Agroecology. FAO. Online: <https://www.fao.org/agroecology/overview/overview10elements/en/>,

Ref. 5: Agroecology Knowledge Hub. What is Agroecology? FAO. Online: <https://www.fao.org/agroecology/overview/en/>

Ref. 6: Altieri A., M. Agroecology: key concept, principals and practices. University of California, Berkeley, 2015. Online:

https://www.researchgate.net/publication/284158848_Agroecology_key_concepts_principles_and_practices#pf13

Ref. 7: Borec, A., editing the text, Agroekologija s primeri agroekoloških praks, uredila, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo. Online: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/541>

Ref. 8: Committee on world food security. Agroecological and other innovative approaches, HLPE REPORT 14, 2019. Online: <https://www.fao.org/3/ca5602en/ca5602en.pdf>

Ref. 9: A European Association for Agroecology. Online: <https://www.agroecology-europe.org/>

Ref. 10: European Association for Agroecology. Principles of Agroecology. Online: <https://www.agroecology-europe.org/our-approach/principles/>

Ref. 11: European Association for Agroecology, Stories from the field. Online: <https://www.agroecology-europe.org/stories-from-the-field/>

Ref. 12: European Association for Agroecology. The 13 principles of agroecology. Online: <https://www.agroecology-europe.org/the-13-principles-of-agroecology/>

Ref. 13: Global Farm Field School Platform. FAO. Online: <https://www.fao.org/farmer-field-schools/home/en/>

Ref. 14: Soil Association, UK. What is agroecology? Online: <https://www.soilassociation.org/causes-campaigns/a-ten-year-transition-to-agroecology/what-is-agroecology/>

Ref. 15: The 10 Elements of Agroecology, GUIDING THE TRANSITION TO SUSTAINABLE FOOD AND AGRICULTURAL SYSTEMS. FAO, 2018. Online: <https://www.fao.org/3/i9037en/i9037en.pdf>

Ref. 16: 12 Best Agroecological Practices. PELUM Kenya, 2021. Online: <https://www.pelumkenya.net/wp-content/uploads/2021/11/12-Best-Agroecological-Practices.pdf>

Ref. 17: Wezel, A., et al. Agroecological principles and elements and their implications for transitioning to sustainable food systems. A review, Agronomy for sustainable development, 2020. Online: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13593-020-00646-z>

Modul 3: PFA

Ref. 1: Britannica. (2023). *Organic farming*. Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/organic-farming>

Ref. 2: Clarke, S. (2008). *Composition of essential oils and other materials*. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/topics/nursing-and-health-professions/organic-farming>

Ref. 3: European Commission. (2021). *Organic action plan*. Retrieved from: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan_en

Ref. 4: European Commission. (2018). *Key policy objectives of the CAP 2023-27*. Retrieved from: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_en

Ref. 5: European Commission. (2018). *Organics at a glance*. Retrieved from: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organics-glance_en

- Ref. 6: European Commission. (2023). *Organic farming in the EU: a decade of growth*. Retrieved from: https://agriculture.ec.europa.eu/news/organic-farming-eu-decade-growth-2023-01-18_en
- Ref. 7: Eurostat. (2020). *Agriculture: EU organic area up 34% since 2012*. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20200129-2>
- Ref. 8: Eurostat. (2022). *EU's organic farming area reaches 14.7 million hectares*. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220222-1>
- Ref. 9: Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2016). *Knowledge and Information for Sustainable Food Systems*. Retrieved from: <https://www.fao.org/3/i5373e/i5373e.pdf>
- Ref. 10: Food and Agriculture Organization of the United Nations. (n.d.). *What are the environmental benefits of organic agriculture?*. Retrieved from: <https://www.fao.org/organicag/oa-faq/oa-faq6/en/>
- Ref. 11: GeoPard Agriculture. (n.d.). *Organic farming: benefits for the environment*. Retrieved from: <https://geopard.tech/blog/why-is-organic-farming-better-for-the-environment/>

Modul 4: TERRA

- Ref. 1: Achieving Sustainable Development Goals With Business: An Insight in the Opportunities & Challenges. uIMPACT, 2023. Online: [Achieving Sustainable Development Goals With Business: An Insight in the Opportunities & Challenges \(u-impact.com\)](#)
- Ref. 2: A critical appraisal of the social entrepreneurship paradigm in an international setting: a proposed conceptual framework. Springer Science+Business Media, 2016. Online: [\(18\) \(PDF\) A critical appraisal of the social entrepreneurship paradigm in an international setting: a proposed conceptual framework \(researchgate.net\)](#)
- Ref. 3: Circular Economy and Business Sustainability. Sustainable review, 2023. Online: [Circular Economy and Business Sustainability – Sustainable Review](#).
- Ref. 4: Corporate Social Responsibility: 6 Tips for a Sustainable... Acquisition International, 2023. Online: [Corporate Social Responsibility: 6 Tips for a Sustainable Business - Acquisition International | The voice of modern business - est. 2010 \(acquisition-international.com\)](#)
- Ref. 5: Entrepreneurship as a Route out of Poverty: A Focus on Women and Minority Ethnic Groups. Springer Nature Switzerland, 2023. Online: [Entrepreneurship as a Route out of Poverty: A Focus on Women and Minority Ethnic Groups | SpringerLink](#)
- Ref. 6: Fair Trade: Promoting Ethical Practices in Global Commerce. Gray Group International, 2023. Online: [Fair Trade: Promoting Ethical Practices in Global Commerce \(graygroupintl.com\)](#)
- Ref. 7: Global Sustainable Development Report (GSDR) 2023. United Nations, 2023. Online: [Global Sustainable Development Report \(GSDR\) 2023 | Department of Economic and Social Affairs \(un.org\)](#)
- Ref. 8: Guiding Principles on Business and Human Rights. United Nations Human Rights, 2011. Online: [guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf \(ohchr.org\)](#)

- Ref. 9: Integration: the key to implementing the Sustainable Development Goals. Springer Link, 2017. Online: [Integration: the key to implementing the Sustainable Development Goals | Sustainability Science \(springer.com\)](#)
- Ref. 10: OECD-FAO Guidance for Responsible Agricultural Supply Chains. OECD/FAO, 2016. Online: [Microsoft Word - OECD-FAO-Guidance.docx](#)
- Ref. 11: Social Entrepreneur Muhammad Yunus and Grameen Bank. Future Learn. Online: [Social Entrepreneur Muhammad Yunus and Grameen Bank \(futurelearn.com\)](#)
- Ref. 12: Social Entrepreneurship for the Alps Adriatic Region. Interreg, 2019. Online: [Handbuch-Teil-1-deutsch.pdf \(siaa-project.eu\)](#)
- Ref. 13: Sustainability transitions in the agri-food sector: How ecology affects transition dynamics. Science Direct, 2020. Online: [Sustainability transitions in the agri-food sector: How ecology affects transition dynamics - ScienceDirect](#)
- Ref. 14: Sustainable business practices: Reduce your carbon footprint. Clover. Online: [Sustainable business practices: Reduce your carbon footprint - Clover Blog.](#)
- Ref. 15: The 5Ps of Sustainable Development Goals: People, Planet, Prosperity, Partnership, Peace. The global citizen academy. Online: [The 5Ps of Sustainable Development Goals: People, Planet, Prosperity, Partnership, Peace \(theglobalcitizenacademy.com\)](#)
- Ref. 16: The 17 goals. United Nations. Online: [THE 17 GOALS | Sustainable Development \(un.org\)](#)
- Ref. 17: The future of food and and agriculture – Trends and challenges. FAO, 2017b. Online: [The future of food and agriculture: Trends and challenges \(fao.org\)](#)
- Ref. 18: The Influence of Green Supply Chain Management Practices on Corporate Sustainability Performance. Sustainability, 2023. Online: [Sustainability | Free Full-Text | The Influence of Green Supply Chain Management Practices on Corporate Sustainability Performance \(mdpi.com\)](#)
- Ref. 19: The Power of Shared Ownership: How Employee-Owned Businesses Achieve ESG Goals. The Wharton School, The University of Pennsylvania, Environmental, Social and Governance (ESG) Initiative, 2023. Online: [The Power of Shared Ownership: How Employee-Owned Businesses Achieve ESG Goals - Environmental, Social and Governance \(ESG\) Initiative \(upenn.edu\)](#)
- Ref. 20: The SDGs wedding cake. Stockholm Resilience Center, 2016. Online: [The SDGs wedding cake - Stockholm Resilience Centre](#)
- Ref. 21: The State of Food and Agriculture – Leveraging food systems for inclusive rural transformation. FAO, 2017a. Online: [The State of Food and Agriculture 2017 \(fao.org\)](#)
- Ref. 22: The State of Food and Agriculture – Moving forward on food loss and waste reduction. FAO, 2019. Online: [The State of Food and Agriculture 2019 \(fao.org\)](#)
- Ref. 23: Towards a governance heuristic for sustainable development. Research Gate, 2015. Online: [\(18\) Towards a governance heuristic for sustainable development \(researchgate.net\)](#)
- Ref. 24: Inner Development key to achieve sustainable business growth: Our InsideOut Model. TDi. Online: [Inner Development Coaching key to achieve business growth \(tdi.org.au\)](#)
- Ref. 25: Inner Development Goals: Background, method and the IDG framework. Online: [62d81a295bf8e3576efeaee7_211201_IDG_Report_Framework.pdf \(website-files.com\)](#)

Modul 5: CTRIA

Ref. 1: The 'Kilimo Hai' Agroecology Project in Tanzania. Online: <https://kilimohai.org/>

Ref. 2: Agroecology in Action. Published by Jyoti Fernandes, Ele Saltmarsh, and Kathryn Miller for The Landworkers' Alliance, and the EU BOND project, 2019. Online: https://agriculture.co.uk/wp-content/uploads/2022/08/Agroecology_in_action.pdf

Ref. 3: Community Supported Agriculture (CSA) Movement in France. Online: <https://urgenci.net/france/>

Ref. 4: AMAP network (Associations pour le Maintien d'une Agriculture Paysanne - Associations for the maintenance of peasant farming). Online: <https://www.ess-europe.eu/fr/bonnepratique/association-pour-le-maintien-dune-agriculture-paysanne>

Ref. 5: Le Bec Hellouin organic farm in Normandy, France. Online: <https://www.choosenormandy.com/in-the-heart-of-the-county-of-eure-an-inspiring-organic-farm/>